

@ Orchard Literary Agency

@Oranged Literary Agency

TARR FERENC
HARMÓNIA

@ Orchard Literary Agency

A kötetben szereplő zenéket egyetlen kattintással elérheted ezen a QR-kódon!

TARR FERENC

HARMÓNIA, A ZENÉK BIRODALMÁ

ISBN 978-963-587-088-2

Megjelent a Pagony Kiadó gondozásában 2021-ben.
www.pagony.hu

Szöveg © Tarr Ferenc, 2021
Illusztráció © Baranyai (b) András, 2021
Kiadás © Pagony Kiadó Kft., 2021

Zenei lektor: Mona Dániel és dr. Alpár Balázs

Felelős kiadó: Demény Eszter és Ürögdi András
Felelős szerkesztő: Kovács Eszter
Műszaki szerkesztő: Pais Andrea

Produkción munkák: Wunderlich Production Kft.
Produkción vezető: Mészáros Gabriella
Nyomás, kötés: Central Dabasi Nyomda Zrt.
Vezérigazgató: Balizs Attila
www.dabasinyomda.hu

A könyv megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.

nka

@ Orchard Literary Agency

BARANYAI (B) ANDRÁS RAJZAIVAL

Pagony

ELŐHANG

Alig várom, hogy végre megismerkedj Melódiával és azzal a rengeteg zenével, ami ebben a könyvben szerepel! Azonban mielőtt nekikezdenék, engedd meg, hogy néhány praktikus tanáccsal szolgáljak!

Láthatod, hogy minden lap szélén különböző ikonok szerepelnek.

- Ha ezt a könyvecskét látod, akkor mindig egy **FOGALOM** magyarázatát olvashatod (például megtudhatod, mit jelent a tonika).
- Ha egy felkiáltójelet láatsz, akkor valamilyen **ÉRDEKESSÉGET** tudhatsz meg (például a dobüzenetekről).
- Ha egy kis lantot láatsz, tudhatod, hogy az egy rövid **HANGSZERISMERTETŐ** (például: okarina).
- És végül, ha egy fejhallgató képét látod, akkor valamilyen **JÓ ZENE** következik. Ilyenkor nincs más dolgod, mint meghallgatni a Zenetárban, amit itt találsz: www.pagony.hu/harmonia/zenetar. A Zenetárat egyetlen kattintással is megtalálod az oldalt látható QR-kód segítségével. Sőt, azt is megteheted, hogy bekapcsolod a *Harmónia* lejátszási listát, és ha van pár óra szabadidőd, egyszerre végighallgathatod az egészet!

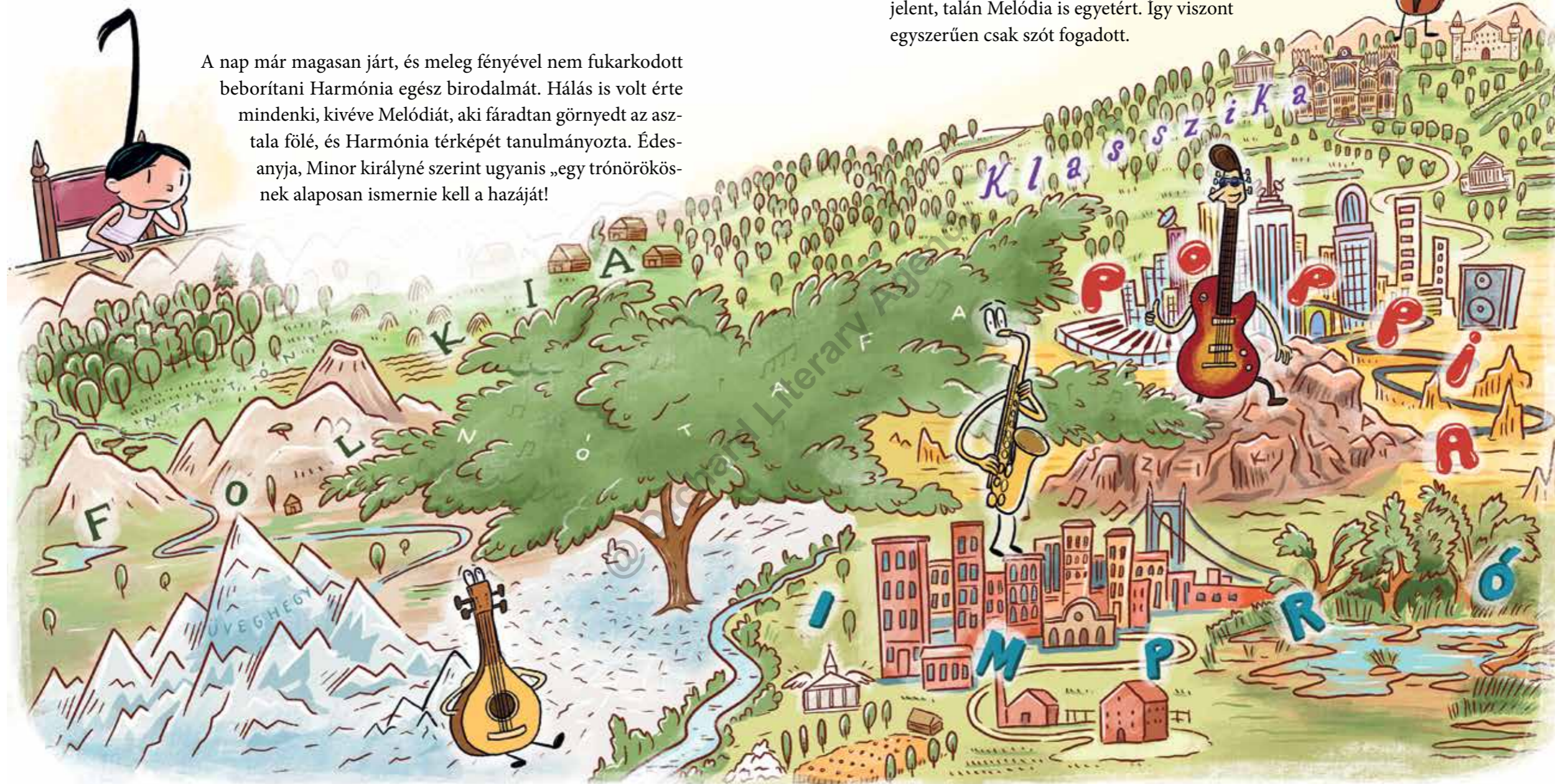
Én azt javaslom, először mindig olvasd el az egész fejezetet, és csak aztán térj vissza ezekhez a jegyzetekhez, amik kicsit kiegészítik az olvasottakat, és tovább mélyítik az ismereteidet.

Ám ami a legfontosabb: őszintén remélem, hogy Melódia története nyomán Te is eljutsz oda, hogy megtaláld, neked milyen zene tetszik. Szerintem érdemes mindenfelé barangolni, mert Harmónia valóban létezik! Csak a füledre és egy kis időre van szükség, hogy rátalálj, illetve hogy Te is megtaláld a hangod. Hajrá, drukkolok!

Tarr Ferenc

1. MAJORSÁG PALOTÁJA

A nap már magasan járt, és meleg fényével nem fukarkodott beborítani Harmónia egész birodalmát. Hálás is volt érte mindenki, kivéve Melódiát, aki fáradtan görnyedt az asztala fölé, és Harmónia térképét tanulmányozta. Édesanyja, Minor királyné szerint ugyanis „egy trónörökösnek alaposan ismernie kell a hazáját!”

Ez olyannyira alap, mint hogy a C dúr párhuzamos mollja az »a«!» Ha bármi fogalma lett volna arról, ez mit jelent, talán Melódia is egyetért. Így viszont egyszerűen csak szót fogadott.

A **Folkiában** élők rém kedvesek, nagy szeretettel látnak mindenkit. Békében élik mindennapjaikat, a világot kellő távolságból és nyugalommal szemlélik. Borzasztó büszkék arra, hogy Harmónia négy tartománya közül az övék a legrégebbi.

Impró lakosai jókedvűek, magabiztosak és lazák, társaságban érzik igazán jól magukat. Sosem tudják, mi lesz a következő pillanatban, ezért mindig rögtönöznek. Náluk aztán mindig pezseg az élet! Néha nagy a káosz, de nehéz rájuk haragudni.

Poppia a ragyogás, a pörgés, a sztárok világa, itt minden kicsit zajosabb a megszokottnál. A popoknak óriási érzelmeik vannak, ugyanakkor határozott elképzeléseik is. Nagyon ki tudnak állni magukért, sokat lehet tanulni tőlük!

Klasszikában mindenki nagyon tanult és komoly. Cserébe roppant megbízhatóak, szeretnek töprengeni, szöszölni a részleteken. Ennek köszönhetően a klasszikus dolgok mindig nagyon kifinomultak.

Melódia abbahagyta a böngészést, és megpróbálta az egészet lefordítani a saját nyelvére: „Tehát: a klasszikák alaposak, a folkok nyugisak, a poppok menők, az imprók pedig lazák. Mondjuk, egy kis lazaság anyukámra is ráférne! Ahogy apának sem ártana kicsit alaposabbnak lennie! Lehet, hogy el kellene őket küldeni egy tanulmányútra. Én csak jól járnék vele, legalább egy kicsit békén hagynának!” – és ahogy ezen töprengett, akkorát sóhajtott, hogy az a legnagyobb tubát is megszólaltatta volna.

– Hé! Ha ekkorát sóhajtasz, kidől a vár fala! – Az édesapja, Major király állt mosolyogva az ajtóban. – Mit kukszolsz itt ezen a csodálatos napon? Kinn volna a helyed a szabadban!

– Anya azt mondta, olvassam el Harmónia tájleírásának első kötetét.

– Melódia, édes gyermekem! A bűdös életben nem fogod megismerni Harmóniát, ha ki se dugod azt a gyönyörű kis kottapöttyös orrocskád a levegőre!

– Nem is pöttyös az orrom!

– Dehogynem! Ha összekötnénk őket, a legszebb szimfóniát duruzsolnák!

– De akkor... akkor most mit csináljak? Anyát sem szeretném megharagítani.

– Persze hogy nem! De attól, hogy itt csücsülsz, senki sem lesz boldogabb. Viszont már ketten szomorúbbak lettünk, nem igaz? Na, eridj ki a kertbe, az édesanyádat meg csak bízd rám! – azzal Major király ki is fordult az ajtón, és elindult, hogy megkeresse szeretett nejét a palotában.

Ami nem is volt olyan könnyű feladat! Tekintettel arra, hogy a központi helyiségeken kívül a palota 32 SZOBÁVAL rendelkezett. Az északi, királynéi szárnyban voltak a hűvösebb szobák, míg a déli, királyiban a melegebbek. Mindegyik szobát más-más stílusban rendezték be,

Harmónia négy tartományának megfelelően.

Hát ebben a labirintusban próbálta Major király megtalálni Minor királynét. Persze szokás szerint a rossz irányba indult el, merthogy Major és Minor, bár nagyon szerették

egymást, egészen másnyelvenek voltak, mindent pont ellentétesen csináltak. Cserébe jól kiegészítették egymást! Ha a királyné kicsit szomorú volt, a király felvidította. Ha a király volt hebrencs, a királyné hűtötte le. Ha a királyné sóhajtozott, a király nevetéssé varázsolta, ha pedig Major nem volt képes megbirkózni a hivatali feladatokkal, Minor vágott rendet. Nagy boldogságban uralták Harmónia mindennapjait, békéjük beryogta az egész birodalmat.

Major király tehát teljes magabiztossággal tartott a királynéi szárny felé, miközben Minor meg elindult megnézni, hogyan halad lánya a tanulással. Így történt, hogy mindenki pont azzal találkozott, akivel nem szeretett volna: Major egy rémséges tritónusszal, Melódia pedig az édesanyjával.

– Melódia! Nem megmondtam, hogy addig eszedbe ne jusson felállni, amíg Harmónia tájleírásának első...

– Tudom-tudom – vágott közbe gyorsan a hercegnő –, de apa azt mondta, hogy menjek ki a kertbe, különben...

– Kislányom! – szakította félbe most a királyné. – Pontosan tudod, hogy a tanítatásod az én feladatom. Jól is néznénk ki, ha apádra bízánk egy ilyen fontos feladatot!

– De anya! Te magad mondtad, hogy csak az az uralkodó lehet békében a birodalmával, aki magával is békében van! Hogy legyen jóban magammal, ha még a hangom sem találtam meg?! Már csomó éve, hogy felcsendült bennem a dallamom, de még mindig semmi!

– Édes Melódiám! – a királyné szokásához híven sóhajtott egy nagyot. – Én tényleg nagyon örülök, hogy másokhoz hasonlóan már te is hallod a dallamod ott legfelül. Ez azt jelenti, hogy kezdesz felnőni. Azt is elismerem, hogy az a legnagyobb kincs, amikor rájössz, hogyan szól igazán jól a dallamod, amikor rájössz, mi a te zenéd, amitől úgy érzed, minden porcikád feltöltődik, és a világon semmi más nem számít. Szóval, amikor megtalálsz a hangod. De tudod te is, hogy ez egy nagyon bonyolult dolog, és senki sem tudja pontosan, hogyan történik. Van, aki nem

32 SZOBA

Nézd meg a könyv végén, hogyan is tervezték meg a palotát!

foglalkozik vele, és sohasem talál rá a hangjára, így nem is tudja, mennyi mindent vesztett. Van, akire csak úgy rátalál az utcán. Van, akinek egy villanás az egész, de van, aki egész életében a hangját keresi. Ez mindenkinek más. Ezért van, hogy mindenkinek a maga útján kell megtalálnia a hangját. És te még nagyon fiatal vagy, bőven ráérsz ezzel foglalkozni! Viszont nagyon fontos, hogy meglegyenek a megfelelő alapok.

– De könyvekből, itthon ülve sose fogom megtalálni! – vágta rá Melódia. – És ezt apa is pont így gondolja! Komolyan mondom, olyan, mintha direkt mondanátok mindig mást!

– Apáddal majd beszélek erről. Megint. Drága Melódiám! – azzal magához ölelte a lányát, és a haját kezdte cirógatni. – Tudod, milyen szomorú vagyok, amikor téged bánatosnak látlak.

– Családi vonás – morogta Melódia.

– Én minden pillanatban azon vagyok, hogy neked jó legyen, és a lehető legjobb uralkodója légy Harmóniának – folytatta Minor. – Viszont ehhez az kell, hogy higgy nekem és szót fogadj! Kérlek, drágám, bízz bennem!

Melódia az esetek többségében ilyenkor mindig felfortyant, és elvonnult dérrrel meg főleg dúrral. Most is irtó dühös lett. Viszont támadt egy ötlete, amitől egészen váratlanul megnyugodott. Minor már várta, hogy vajon ezúttal is lobban-e a lánya, de meglepődve vette tudomásul, hogy sikerült megbékítenie.

– Jól van, anya! Legyen meg a te akaratod. Visszamegyek tanulni – azzal Melódia fogta magát, és visszaindult a tanulószobája felé.

Lehet, hogy a dolog hamarabb gyanússá vált volna Minor számára, ha Major király nem kezd el sikítani: „Áááá! Ezek az átkozott TRITÓNUSZOK! Hogy a pokolba lehet megszabadulni tőlük? Minor, segííts!”

– Jövök! – kiáltotta lemondóan Minor, és még egy aggódó pillantást vetett lánya távolodó háta felé. „Lehet, hogy túl szigorú vagyok veled?” De nem tudott válaszolni magának, mert ismét meghallotta férje nevelésének kiáltását. Major ugyanis rettegett a tritónuszok hangjától, egyszerűen nem bírta elviselni.

Akkor még egyikőjük sem gondolta, hogy órákkal később, amikor Minor benyit Melódia tanulószobájába, mindez épp fordítva fog megtörténni.

– Major! Gyere gyorsan! – kiáltotta Minor. – eltűnt! Egyszerűen eltűnt...

Akkor is csak ezt tudta hajtogatni, amikor Major lihegve odaért: – eltűnt! Egyszerűen sehol sem találom. Jöttem, hogy kikérdezzem tőle Harmónia tájleírásának első kötetét, és hűlt helyét találtam.

– Mondjuk, attól én is világnak mennék...

– Tessék?!

– Ne haragudj, szívem, de ha néha hagynád, hogy... – harapta el zavartan a mondatot Major. – Ki hallott már olyat, hogy valaki könyvekből ismerje meg a világot? Én mindig mondom neki, hogy menjen, barátkozzon!

– Persze! Ha rajtad múlna, bolyongana egész nap!

– De ha jól érzi magát közben?

– Drágám, ezt számtalanszor megbeszéltük már! Ha folyton csak jól érzi magát, sosem lesz képes Harmónia ügyeit kézben tartani! Ó, TONIKA, ki tudja, merre jár?

A szokatlan hangzavar hatására megjelent legjobb barátjuk és tanácsadójuk.

– Hangvillám! Drága barátom! – köszöntötte Major. – Segíts rajtunk! Melódia eltűnt, Minor sehol sem találja! Nagyon aggódunk...

– Az pedig nem sok jóra vezet – felelte Hangvilla. – Tudjátok, ha megborul az egyensúly köztetek, megborul egész Harmóniáé is! Nem szabad, hogy úrrá legyen rajtatok az aggodalom, mert akkor kitör a káosz!

– Hát ettől most már sokkal jobb! – szúrta közbe Minor.

– Hogyhogy? – kérdezte Hangvilla.

– Sehogy! Ez irónia. A feleségem szeret így viccelni – magyarázta Major.

– Nem tudsz semmit sem tenni? – kérdezte türelmetlenül a királyné.

– Meg tudom keresni „A” HANGOT, ami elárulja, merre van.

TONIKA

Az alaphang másik neve a tonika. Minden zeneműnek van egy alaphangja. (Ó, Tonika! = Ó, Egek!)

„A” HANG

A zenei ábécé hét törzshangja közül az „a” hang kiemelt szerepet kap. A hangszereket mindig az „a” hanghoz hangolják.

TRITÓNUSZ

A hangköz két zenei hang távolsága.

A tritónusz egy speciális hangköz, amit évszázadokon át „csúnyának” tartottak, sőt, az ördög hangközének is nevezték, így akkoriban a zeneszerzők nem is igen használták.

– Kérlek, tedd meg! – kérte már kissé enyhültebben Minor.

– Rendben! De ehhez teljes csöndre van szükségem. Ha egyet suhintok a **HANGVILLÁMMAL**, Harmónia-szerzte 440... Á, mindegy, bonyolult ez! A lényeg, hogy maradjatok csendben!

Hangvilla elővette a varázspálcáját, aminek furcsamód villás vége volt. Ráütött egyet a kezére, majd a füléhez emelte. Kis idő után megszólalt:

– Hm! Majorság határában áll. A négyes útelágazásnál.

– Micsoda??? – hördült fel egyszerre a királyi pár.

– Ha jól hallom, meg akarja keresni a hangját.

– Odakinn? – kérdezte Minor ijedten.

– Igen. Úgy tűnik.

Major és Minor teljesen kétségbeestek. Egymás szavába vágva kezdtek el pánikolni. Egy birodalmat gond nélkül elkormányoztak, azzal soha nem volt semmi probléma – de fogalmuk sem volt, ilyenkor mi a teendő.

Látva rajtuk a tanácstalanságot, Hangvilla így szólt:

– Hadd adjak nektek egy tanácsot! Úgysem tudjátok mindentől megóvni, engedjétek! És látjátok, hiába akar nektek megfelelni, úgysem tud! Magatok is folyton mást mondtok.

– Ez, mondjuk, igaz! Ez nem igaz! – kiáltott fel egyszerre Major és Minor.

– Khm... – köszörülte meg a torkát Hangvilla. – Hadd menjen! Keresse meg a hangját, és higgyétek el, jobb lesz mindenkinek!

Akkora csend lett a tanulószobában, hogyha azt egy **SZÜNETJELLEL** jelölnénk, rá se férne erre az oldalra.

– Legyen! – szólalt meg végül halkán Minor, de látszott, hogy többre nem maradt ereje.

– Tényleg a hangját akarja megtalálni? – kérdezte aggódva Major király.

– Nem hiszed? Gyere, hallgasd meg! – felelte Hangvilla. – De tudod, csak egyszer tudom megmutatni! – Ismét ráütött varázspálcájával a kezére, és a király füléhez tartotta. Major becsukta a szemét, és a hang, amit hallott, mindent elmesélt neki, amire kíváncsi volt.

Melódia ott állt Majorság határán, ahol négy út indult a négy égtáj felé. Az egyik Folkiába, a másik Impróba, a harmadik Poppiába, a negyedik Klasszikába vezetett. „Na, halljuk, merre induljak!” – azzal becsukta a szemét, és próbálta meghallani, mit sug a szíve.

De végül az esze válaszolt, mikor felderengtek benne a délelőtt tanultak: „Folkia Harmónia legrégebbi tartománya. Innen indult minden.” „Akkor én is innen fogok!” – döntötte el magában Melódia, és hátára csapta a batyuját, hogy nekiinduljon megtalálni a hangját.

SZÜNETJEL

A zene lejegyzésekor, azaz a kottaírásban nemcsak a hangoknak van jele, hanem a szünetnek is, ami a hosszát is jelöli.

HANGVILLA

Egy zenei segédeszköz, ami megzendülve mindig „a” hangot ad.

440 (HZ)

A hang nem más, mint a levegő rezgése, amit a fülünk érzékel. Ha 1 másodperc alatt sokat rezeg, akkor magas hangról, ha keveset, akkor mély hangról beszélünk. Az „a” hang általánosan elfogadott értéke 440 Hz, azaz 440-et rezeg 1 másodperc alatt.

FOLKIA →

2. A FOLK PIAC

MINDENFÉLE ÁRUS

sötét bőrű: klarinét
világos bőrű: pánsíp,
dundi: kétfenekű dob
cingár: furulya
fa: koboz
réz: töröksíp,
ilyen is meg olyan is:
kalimba,
pici: havasi kürt
nagy: duda

Megtalárod, melyik
hangszer maradt ki
a felsorolásból?

A nyári nap sugarai tüzesen sütöttek le a Folkiába vezető útra, amin Melódia elszántan haladt előre. Egyre csak azon járt az esze, milyen jól is döntött, hogy épp erre vette az irányt, hiszen Folkiában születtek a legősibb, legtisztább, legegyszerűbb dalok. Ha valaki a hangját akarja megtalálni, bizonyára jól teszi, ha erre indul! Hálát adott hát magában, hogy így döntött, és megszorozta lépteit.

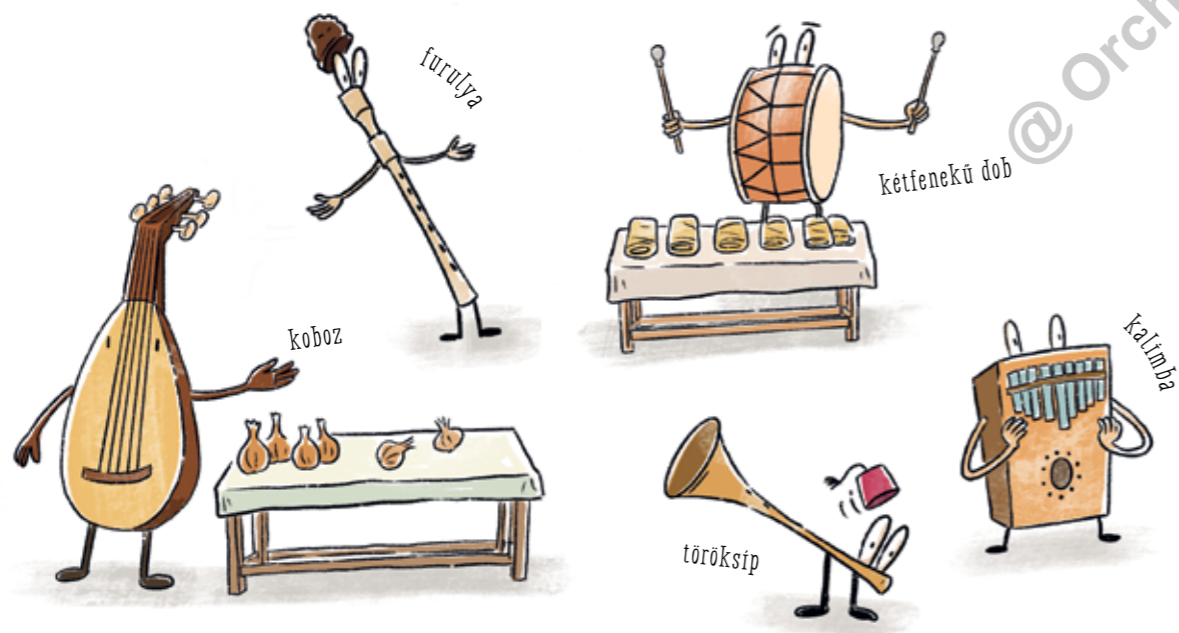
Ahogy gondolataiba mélyedve ballagott, hirtelen kiabálás csapta meg a fülét:

– Vigyázz, kocsis! Lyukas a kas! Kiugrik a pulykakakas!

S alig fogta fel, ez nem neki szól, máris követte egy másik:

– Béreslegény, jól megrakd a szekeret!

Felkapta a fejét, körülnézett, s látta, hogy nem máshová, mint a folk piacra tévedt, ahol olyan hangosan kínálgatta mindenki a portékáját, hogy majd bele lehetett süketülni. Volt ott aztán MINDENFÉLE ÁRUS: turbános, fejkendő, tetovált, kucsmás, kalapos. Sötét és világos bőrű, dundi és

cingár, fa és réz, ilyen is meg olyan is. Hiába voltak sokfélék, békességben, vidáman, ezer hangon kínálták egymás mellett a magukét.

Az árusoknál pedig csak a kínált áruk voltak még sokfélébbek.

– Van vöröshagyma? A tarisznyába!

– Ez a rétes nagyon jó! Katonának az való!

– Virágom- virágom! Zöld pántlika? Könnyű gúnya? Mert azt a szél könnyen fújja!

Ahogy nézelődött, Melódia lassan megszokta a hangzavart, és megállt az egyik bódé előtt, ahol furcsamód nem látott senkit.

– Mi tetszik? – hallatszott egy sípoló hang, de akárhogy is nézelődött, nem látta, honnan jön. – Itt lenn, no! – szólt ismét a hang. Ekkor vette észre, hogy a bódé mellett egy olyan barázdált arcú, vén OKARINA áll, hogy annak vetni lehetett volna a ráncai között.

Jól meg is ijedt tőle, de nem akarta megbántani, zavarában hát így felelt:

– Köszönöm kérdését, drága néném! Én csak... Én csak a hangom jöttem megkeresni... Nem tetszene tudni segíteni?

Hát erre olyan kacagásban tört ki a vén nyanya, hogy félő volt, azt az egy szem fogát is a földre prűszköli.

OKARINA

A maga 12 ezer évével az egyik legősibb hangszer, amelynek maradványait a világ minden táján megtalálták. Általában agyagból égették ki, és 6–12 lyuk volt rajta. Ismertebb neve Magyarországon a körtemuzsika. (1)

DAL

A népzene egyik legismertebb formája a népdal. Szerzője ismeretlen, és általában évszázadok óta hagyományozódik „szájról szájra”.

Dallamát tekintve az egyik legrégebbi magyar népdal a „Kiszáradt a tóbul...” (2)

HANGSZEREK FELOSZTÁSA

Megszólalásuk módja szerint három nagy csoport létezik: fúvósok, húrosok, ütősök. Azonban általában hat kategóriába soroljuk őket: fafúvós, rézfúvós, vonós, pengetős, billentyűs és ütős hangszerek.

FAFÚVÓS HANGSZER

Például a furulya, de az oboa, klarinét, fagott, sőt még a fuvola is. Ez utóbbi ma már hiába készül fémből, régen fából készítették, ezért fafúvósnak számít.

RÉZFÚVÓS HANGSZEREK

Ilyen például a trombita, a kürt, a harsona, a tuba. Mivel előállításuk bonyolult és drága, ezért a rézfúvósok kevésbé jellemzőek a népzeneire, de például a balkáni vagy osztrák népi(es) zenében fontos szerepük van.

– Drága néném? Így se szólítottak már, mióta ezt a kendőt viselem – s elnézve azt a sárgás rongyot, ami alig vált el a fejétől, az nem tegnap lehetett. – Látom, lelkem, helyén van a szíved! De lássuk, az eszedet is a jó feleden hordod-e! Ha jól felelsz a kérdésekre, segíték neked!

*Lelked súgja piros szádra
Énekként száll a világba
Bánatomat messze fújja
Térképe a népek fája.
Mi az?*

– Lelkem súgja? Ének? Bánatomat elfújja? – töprengett Melódia. – Hát... Azt hiszem, ez nem lehet más, csak a DAL!

– Így van, galambom, a dal! Minket, folkokat az éltet igazán. Hát hadd áruljak el neked valamit! Ha a hangod akarod megtalálni, bizony hosszú út áll előtted, és többet kell adnod érte, mint hogy egy vén körtemuzsikánál megleljed. Először is, meg kell ismerned Folkia apraja-nagyját! Nesze, itt egy térkép, ez segít eligazodni a piac útvesztőjében!

Azzal egy kis hokedlit húzott elő, felállt rá, és egy összegöngyölt pergament terített a bódé asztalára.

– No, hadd magyarázzam meg neked, hogy is van ez! Mivel Folkiában élnek a legtöbben, mármint a legtöbbször hangszerek, ezért a piac a megszólalásuk szerint van FELOSZTVA. Itt vannak a fúvósok. Főleg FÁK, de vannak azért REZESEK is! Aztán itt vannak a húros hangszerek, azon belül is ezen a felén a PENGETŐSÖK, emitt meg a VONÓSOK. Az ütősöket erre találod. Belőlük is kétféle van: itt találod a RITMUST játszókat – Folkiában azért ők vannak többségben –, emitt pedig a DALLAMOT is játszókat.

PENGETŐS HANGSZEREK

Ilyen például a citera. A megpendített húrok hangját a hangszertest erősíti fel.

VONÓS HANGSZEREK

Ilyen például a hegedű, a brácsa, a cselló, a bőgő. A húrokat vonóval dörzsölik, és így keletkezik a hang, amit a hangszertest felerősít.

RITMUST JÁTSZÓ ÜTŐHANGSZEREK

A legősibb hangszerek közé tartoznak, hiszen két bot vagy kő, de akár a tenyerünk összeütése is annak számít. Ráadásul nincsen zene ritmus nélkül, úgyhogy minden népzene alapja valamilyen ritmusjátszó hangszerek.

DALLAMJÁTSZÓ ÜTŐHANGSZEREK

Ilyen például a xilofon vagy a harangjáték. Ezek általában sok különböző méretű hangszertestből állnak, amiket megütve különböző magasságú hangok születnek.

BILLENTYŰS HANGSZEREK

A hangszer kezelésének módja szerint szokás negyedik kategóriaként a billentyűsöket is számon tartani. Ilyenkor a hang egy billentyű lenyomásával keletkezik. Azonban igazából ezek a hangszeresek is a fenti három kategória valamelyikébe sorolhatóak (Pl. zongora – húros, orgona – fúvós, cseleszta – ütős).

BILLENTYŰS CSODABOGARAK

A billentyűs hangszerek nagyon bonyolult felépítésűek, ezért általában nagyok, így nehezen szállíthatóak, úgyhogy a népzeneészek nem nagyon tudták használni őket. Azonban van néhány népzében is használt billentyűs hangszer. Például a tekerőlant vagy a harmonika.

HANGSZERCSALÁD

Egy hangszercsalád tagjai teljesen egyformák, általában csak a hangmagasságuk, azaz a méretük különbözik. Egyedül a billentyűs hangszerek nem oszthatóak fel ilyenformán.

ÉNEKESEK

Ugyanúgy tanulják az éneklés technikáját, mint a hangszeres zenészek a hangszer megszólaltatását. Megtanulják, hogyan kell helyesen képezni hangot, levegőt venniük stb.

– És vannak **BILLENTYŰSÖK** is? Őket merre találok?
– De csudákat kérdezel! Billentyűs mifelénk nem nagyon terem! Van néhány **CSUDABOGÁR**, de ők szerteséjjel laknak, elég kis **CSALÁDOKBAN**. Viszont jártadban-keltedben összefuthatsz énekesekkel is!

– Énekesekkel? Hogyan?

– Hát, bonyolult dolog ez, lelkem, a Tonika érti pontosan! Nekem úgy magyarázták az öregeim, hogy van messze innen egy másik világ. Ott, ha valaki muzsikálni kezd, idővel felfedezi az utat ide, Harmóniába, és teljesen egygé válik a hangszerével. Viszont vannak, akik nem a hangszerükkel válnak egygé, hanem a hangjukkal, ők az **ÉNEKESEK**. Ők is ugyanúgy harmóniabeliek, csak nem hangszer formájúak.

Melódia alig győzte ezt a sok mindent magába szívni. A szeme csak úgy táncolt a cirádás térképen.

– Azt javaslom, galambom, menj, járj körbe a piacon! Mindenki más-hogy találja meg a hangját, hátha a te utad is itt kezdődik! Mindig az első lépést a legnehezebb megtenni. Járj sikerrel!

Melódia megköszönte a térképet, no meg a jó tanácsot, és útnak eredt. Ment-mendegélt a sok rikoztó árú között, mikor egyszer csak abbamaradt minden óbégatás, és egy dal csendült fel a piac szélén álló tűztoronyból. Szokás volt ugyanis Folkiában, hogy mindennap más

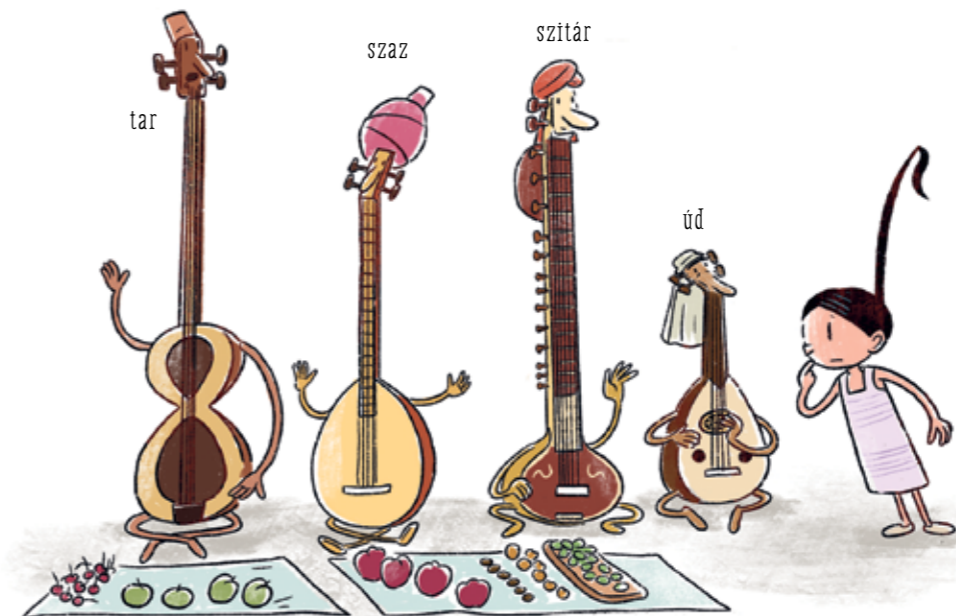
állt őrt a toronyban. Azt figyelte, nincs-e tűz valahol, illetve ő jelezte a piac végét jelentő délidőt is. Ilyenkor hangosan rázendített a kedvenc nótájára, amihez szépen sorban csatlakoztak a folk árusok. Aznap egy **TÁROGATÓ** volt soron, akinek szép dalát egyre több hang erősítette.

Mikor véget ért, az árusok mindenhol szedelőzködni kezdtek. Pontosabban majdnem mindenhol.

– Szép hölgy, kívánsz még valamit? Vagy egyebet? Mert nálam bármi meglehet! Csak mondd, mi az ábránd, és én már hozom is azt ezüsttálcán!

– Jaj, hagyd már békén, **SZAZ!** – szólalt meg akkor egy másik árus. – Nem látod, hogy nem földink? Bocsáss meg, idegen! – fordult ekkor Melódiához. – A nevem **TAR**. Ha bármiben tudunk segíteni, csak szóljál! – Ti testvérek vagytok? – szaladt ki önkéntelenül Melódia száján, ahogy méregette őket.

– Még csak az kéne! – nevetett fel Tar. – Lehet, hogy hasonlítunk, de egészen máshonnan jöttünk Folkiába. Szaz török, én iráni vagyok. A többiek is – és itt a körülöttük álló húros hangszerekre mutatott – mind máshonnan jöttek. **SZITÁR** például indiai, **GITÁR** spanyol, **ÚD** arab, **UKULELE** hawaii, **NGONI** afrikai, **CHARANGO** latin-amerikai. És akkor a többiekről még nem is beszéltem!

TÁROGATÓ

Klarinéhoz hasonló fafúvós magyar népi hangszer, a töröksípából fejlődött tovább. (3)

SZAZ

A török népzene alapvető hangszere, baglamának is hívják, hét húr van rajta. (4)

TAR

Perzsa eredetű hangszer, eredetileg négyhúros volt. (5)

SZITÁR

A középkorból eredő indiai hangszer, ami akár 21 húros is lehet. (6)

GITÁR

Hathúros hangszer, ami mai alakját az 1800-as években Spanyolországban nyerte el. (7)

ÚD

Az arab zene egyik legfontosabb, 4–6 húros hangszere, amiből az európai lant is kifejlődött. (8)

UKULELE

A gitár kicsinyített, négyhúros változata, ami különösen népszerű lett Hawaiiin, illetve a csendes-óceáni szigeteken. (9)

NGONI

Hathúros, több száz éves afrikai hangszer. (10)

CHARANGO

Általában öt dupla húrból álló, kis méretű dél-amerikai pengetős hangszer. (11)

Ahogy Melódia végignézett rajtuk, látta, hogy nagyon hasonlóak, de mégis különböznek egy picit.

– Igaz, hogy mind pengetősök vagyunk, de egész más a hangunk, egész más a muzsikánk is! – mondta Szitár.

– És te miféle hangszer vagy? – kérdezte érdeklődve a kis Ukulele.

– Hát, ez az, hogy semmilyen... – felelte kissé leverten Melódia, és röviden elmesélte, mi járatban van.

A pengetősök jelentőségteljesen összenéztek, s mintha csak szavak nélkül beszéltek volna meg, az öreg Úd lépett elő:

– Tudod, mi mind máshogyan találtunk rá a hangunkra. Szitár például éveken át tanult, mire egyszer csak rálelt. Ngoni vadászat közben talált rá. Szaz egy dalt hallva, én egy szerelemnek köszönhetően, szóval senki sem tud neked biztosat mondani. Viszont a régiek szerint, ha elbizonytalanodsz, mindig vissza kell térni a tiszta forráshoz! Hallottad hírét Pentatónia forrásának? – Melódia csak a fejét rázta, úgyhogy folytatta. – Egy ősi folk ballada szerint, aki abból oltja a szomját, rátalál a hangjára. Lehet, neked is érdemes volna próbát tenni vele!

– És hol találok ezt a forrást? – kérdezte Melódia izgatottan.

– Valahol Pentatónia erdejében. Ha erre indulsz, odatalálhatsz, de mindenkinek magának kell megtalálnia a hozzá vezető utat.

– Értem, nagyon köszönöm! – kiáltotta Melódia lelkesen. – Máris indulok! Elmennék én akár a világ végére is!

– Hidd el, lányom, ez sem lesz sokkal közelebb! – felelte mosolyogva az öreg Úd. – Járj sikerrel!

Azzal illendően elbúcsúztak egymástól, és Melódia másodszor is útra kelt, hogy megtalálja a hangját.

3. PENTATÓNIA ERDEJE

Melódia ment hét nap, hét éjjel, s közben egyre jobban megismerte Foltiát. Egyszer, mikor nagy fáradtan szántóföldek mellett vitte az útja, úgy nekikeseredett, amiért nem találja Pentatóniát, hogy elsírta magát. Akkor az aratók, no meg az ÉNEKEIK úgy megvigasztalták, hogy rögtön erőre kapott, és úgy érezte, elszalad ő a világ végére is, vagy még azon is túl. Ekkor tanulta meg, milyen ereje van a daloknak.

Aztán volt, hogy olyan köd szállt a vidékre, hogy az orráig se látott. Akkor vadászok találtak rá, és vitték a falujukba, ahol úgy MEGTÁNCOLTATTÁK, olyan multságban volt része, hogy még másnap is forgott vele a világ. Ekkor tanulta meg, milyen ereje van a táncnak.

Aztán volt, hogy az útja a hegyek közé vitte, ahol idővel már azt sem tudta, merre van az előre. Akkor meg egy hegyi pásztor, egy dob talált rá, és miután irányba tette, felment a közelben lévő hegy csúcsára, hogy ÜZENETET küldjön a többi pásztornak, segítsék ők is a közeledő lánykát. Ekkor tanulta meg, hogy a hangszerek nem csak zenélésre jók.

Így történt, hogy ha viszontagságok árán is, de nagy nehezen elért Pentatónia sűrű erdejébe. Ügyetlenül botorkált a sötétben, mikor egy távoli hang ütötte meg a fülét. Bukdácsolva megindult felé, mígnem egy kis tisztásra ért, ahol egy emberforma szikla tövében egy kunyhó állt. A kunyhó mellett volt egy kis forrás, a kis forrás mellett pedig egy banya, aki olyan éktelenül sipítozott, hogy nem csoda, ha egy madár sem járt arra.

! NÉPI ÉNEK

Rengeteg népdal született valamilyen alkalomból, ezért megkülönböztetünk például arató-, sirató-, toborzó- dalokat stb.

! NÉPTÁNC

A néptánc szorosan kötődik a népzenehez, ami ahhoz hasonlóan népekre, illetve tájegységekre jellemző. Így beszélhetünk bolgár vagy magyar néptáncról, sőt azon belül mezőségi vagy moldvai és még sok egyéb néptáncról is.

! DOBÜZENET

Az afrikai törzsek évszázadokon keresztül üzentek egymásnak dobjelekkel, így hidalva át a nagy távolságokat. Mindegyik fontos üzenetnek (pl. tűz van, támadás stb.) megvolt a maga dobjele.

– Miért visítozik olyan nagyon, drága néném? – kiabálta felé Melódia.
– Ó, Tonika! Nagy szerencsétlenség ért engemet! Mit engemet, egész Folkiát! Mit Folkiát, egész Harmóniát! Kiapadt Pentatónia ősi forrása, hogy rohassza széjjel az a hétfokú... – de nem tudta végigmondani, mert a sírás ismét előtört belőle.

Melódia szörnyen elkeseredett: – Na, tessék! Nagy nehezen rátalálok, erre kiapadt! Hát, Melódia, ilyen a te szerencséd! – mondta magának.

Az öregasszony egyszeriben abbahagyta a sírást. A szeme úgy kipatant, mint fenyőmag a rőzse tüzeiben:

– Melódia?! Major és Minor gyermeke? Mit keresel itt, ahol a madár se jár?

Azzal Melódia szépen elmondta a maga dolgát.

– Hm... Szóval Major és Minor kezd aggódni! Már értem, miért apadhatott el a forrás – motyogta maga elé, és elindult. – Na, mire vársz? Gyere már! – rikkantotta maga mögé, úgyhogy Melódia jobb híján követte őt a konyhába.

Mikor belépett, a banya folytatta:

– Ez lesz a te helyed. Holnap korán reggel munkába állsz. Ha harmadnap is helytálsz, segítek neked. Jóccakát! – azzal lekucorodott a maga priccsére, és olyan horkolásba kezdett, hogy még a pókhálók is táncba kezdtek. Melódia el is határozta, hajnalhasadtával azonnal továbbindul, itt bizony nem marad egy percet sem! Ebben megnyugodva ruhaujját a fülébe gyömöszölte, és nagy nehezen álomra szenderült.

Másnap arra ébredt, hogy a banya bottal böködi: – Na, mi lesz már? Összedől a világ, mire rendet raknál! Gyerünk, munkára! – azzal adott Melódiának egy zsákot. – Az első feladatod, hogy rendet rakj a pincében! Mióta elapadt a forrás, nincs vizem, nem tudok semmit sem kotyvasztani. Megpróbáltam, de nem lett jó vége, szanaszéjjel robbantak a hangjaim! Szóval eridj! Estére találd meg mind az öttvenkettőt különben megnézheted magad!

Melódia hamarabb találta magát a pincében, mintsem tiltakozhatott volna.

Odalenn hallatlan rendetlenség volt, képtelenségnek tűnt bármit is megtalálni benne. Idővel mégis észrevett egy hangot az egyik üvegce alatt. Ahogy hozzáért, gyönyörűen megcsendült. Aztán rátalált egy másikra is. Egyre több hang került a szeme elé, mígnem a nap végére épp meglett mind az öttvenkettő.

– Helyes. Nem is rossz egy ilyen csitritól! – dicsérte meg a boszi. – Most egyél szépen! – azzal lekucorodott, és ismét szörnyű horkolásba kezdett.

Másnap megint a banya kereplő hangjára ébredt, s hipp-hopp, már a pincében is találta magát.

– Most jön a tengerihántás! Válogasd szét a hangokat fajtájuk szerint, aztán majd meglátjuk, hogyan tovább!

Melódiának hamar feltűnt, hogy az azonos formájú hangok mind ugyanúgy szólnak, csak némelyik mélyebben, némelyik magasabban. Hét különböző hangmagasságot tudott elkülöníteni, úgyhogy nem sok kellett hozzá, hét kupacban ott hevert előtte az összes hang.

– No, ez is megvan, még sincs este! – dicsérte meg a banya. – Látom, lányom, helyén van az eszed meg a füled is.

A dicséreten felbátorodva Melódia így szólt:

– Öreganyám, ha már eljöttem idáig, és az idő engedi, meséljen nekem a forrásról!

– Jól van lányom, nem bánom, legyen, ha annyira akarod! – azzal hátradólt a székében, és egy kitömött bagoly szájából egy pipát vett elő. – Tudod, ez egy csodaforrás. Aki iszik a vízből, rögtön dalra fakad. Régen, mikor a folkok még mind Pentatónia erdejében laktak, ebből a patakából oltották szomjukat. Így születtek Folkia legrégebbi, legszebb dalai. Igaz, ezek a dalok még csak öt hangból álltak. Történt aztán egyszer, hogy egy fiatal lány... – és itt egy sóhaj szállt fel belőle –, szóval egy fiatal lány véletlenül rátalált a forrásra, aminek patakjából sokan ittak már előtte, de a helyét senki sem ismerte. Ahogy a forrásvíz a lány ajkát érte, a dallama úgy csendült fel a lelkében, mint még azelőtt soha! Rögtön érezte, hogy rátalált a hangjára, és onnantól kezdve már nemcsak a maga dallamát, de mindenféle dallamot olyan gyönyörűen tudott énekelni, hogy az **MINDEN SZÍVET MEGINDÍTOTT**. Ám idővel ez a lány szerelmes lett, és... **HEJ, SZERELEM, SZERELEM, ÁTKOZOTT GYÖTRELEM**, nem tudtam többé **ÉNEKELNI!** – mondta lemondóan maga elé a banya. – Mármost a lány, a lány nem tudott többé – hadarta zavarosan. – Viszont találkozott egy vajákossal, aki azt mondta, főz neki egy elixírt, amivel visszakaphatja a hangját, és újra dalolni tud, csak szükség van hozzá még két hangra. A lány itt maradt hát az erdőben, hogy

megkeresse a hiányzó két hangot, és hosszú-hosszú idő után rájuk is talált. A vajákos addigra azonban köddé vált, így a lány maga kezdett kísérletezni a főzettel, hogy visszakapja, amit elvesztett. Rájött, hogy a hangokat akár meg is lehet faragni, amik aztán máshogy, de mégis szépen szólnak. Így talált a **HÉT HANG** mellé még ötöt, amikből már mindenféle muzsikát ki tudott főzni. Az elixírré azonban a mai napig nem talált rá... – hallgatott el a vénasszony.

– Ha ez igaz, akkor... – kezdett bele Melódia, de a banya közbevágott: – Gyűjtsd az erődét holnapra, lányom! – mondta fáradtan, és befordult a fal felé.

Harmadnap Melódia a banya simogatására ébredt: – Kelj fel, lányom, itt az ideje az utolsó feladatnak! Az én aszott fülem már nem a régi. Rakd sorrendbe a hangokat úgy, hogy a legelső polcra kerüljön a legmélyebb, a legfelsőre a legmagasabb!

Mielőtt nekilátott volna, Melódia betűkkel jelölte meg a hét kupacot. Aztán hamar rájött, hogyha mindig más kupacból vesz el egy hangot, akkor azok sorrendben követik egymást, azaz a *C* után mindig a *D* jön, azután az *E* és így tovább. Ennek köszönhetően egész hamar sikerült a polcokra pakolnia őket **SORRENDEN**. Akkor a banya odalépett hozzá:

– Na, most figyelj! – kacsintott Melódiára, és a polcok felé fordult:

*Polc alatt, polc felett
pattantyú,
Jöjjetek, félhangok,
hadd halljunk!*

Háromszor rácsapott a polcokra, s láss csodát, a polcok közé újabbak varázsolódtak, a hangok meghasadtak, és ahol eddig hét polc volt hét hanggal, ott most tizenkettő lett. – Na, itt van mind a **TIZENKETTŐ**, ebből már lehet főzni! – mondta széles vigyorral az arcán. Elég furán is állt neki.

– Akkor ebből tudnál nekem is egy saját dalt kotyvasztani? – kérdezte Melódia reménykedve.

MINDEN SZÍVET MEGINDÍTOTT

Hallgasd meg! (12)

SZERELEM, SZERELEM...

Ez egy nagyon híres magyar népdal. (13)

ÉNEKELNI

Ha kíváncsi vagy a lány történetére, olvasd el a *Folk balladát* a könyv végén!

HÉT HANG

A zenében hét alap-hang vagy más néven törzshang van: *a, h, c, d, e, f, g*. A segítségükkel jegyezzük le a zenét. (A világ nagy részén *h* helyett *b* elnevezést használnak.)

HANGSOR

Ha a hangokat magasságuk szerint rendezzük sorba, azt hangsornak vagy más néven skálának nevezzük. Ha nem az összes hangot rendezzük sorrendbe, hanem csak némelyiket választjuk ki, akkor annak rengeteg lehetséges változata van, így nagyon sokféle skála létezik. Ha az összes hangot rakjuk sorrendbe, azt kromatikus skálának hívjuk.

TIZENKETTŐ

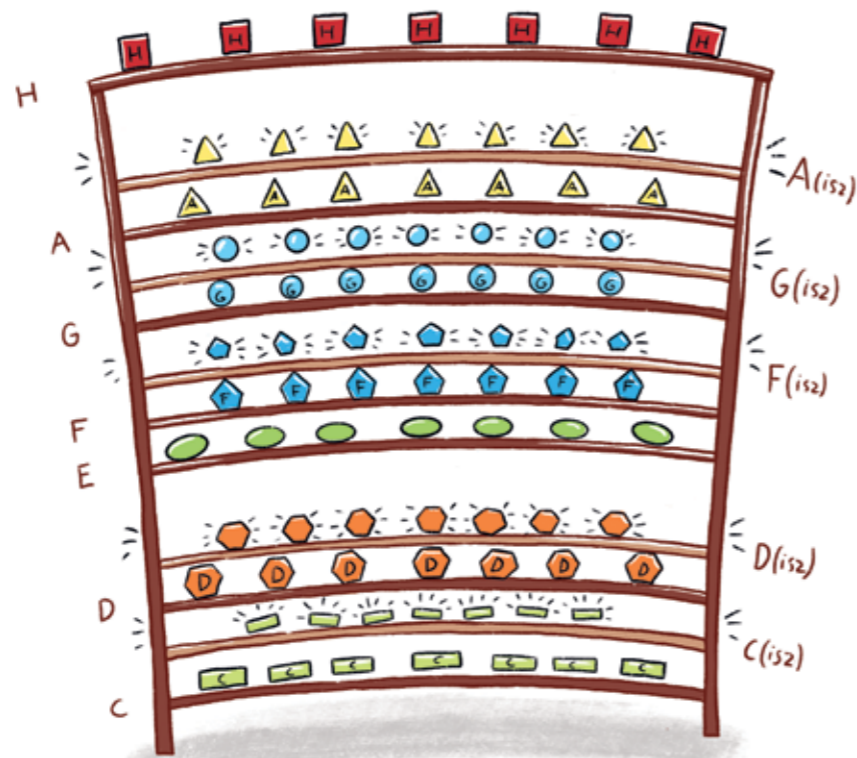
A 7 törzshang mellé 5 félhang született, ez összesen 12. A zongorán a fehér billentyűk jelölik a törzshangokat (52 van belőle), a feketék pedig a félhangokat (összesen 36 darab).

DAL

Ha a különböző hangokat tetszőleges sorrendben játszuk le vagy énekeltük, akkor azt hívjuk dallamnak. A dal tulajdonképpen egy hosszú dallam.

ÖT HANG

Ezt hívjuk pentaton hangsornak vagy más néven pentaton skálának (penta = öt, ton = hang). Az a különlegessége, hogy a világ minden táján ezen alapszik a népzene, az indián népzeneétől az afrikáin át az indonézig.

– Egy dalt, mondjuk, egy régi folk **DALT** tudtam volna eddig is, mert ahhoz csak **ÖT HANG** kell. De hogy saját dalod szülessen, ahhoz kell a szív is, ami ezeket a hangokat összefogja, és egymásra fűzi, különben hiába dobálom őket az üstbe. Tudod, mi, folkok, az egyszerűséget szeretjük. Nem azért szépek a dalaink, mert bonyolultak, hanem mert szívből szólnak. Próbáljuk az érzéseinket, az életünket a lehető legtisztábban, legegyszerűbben elmesélni. És ez nehezebb, mint hinnéd! Nemhiába egy szép folk dal szájról szájra jár, és sok-sok év alatt csiszolódik tökéletessé. Ráadásul még akkor is mindenkinél más lesz, hiszen mindenki keresi, neki hogyan szól jól. Ha egy apa rá is talált, nem biztos, hogy az a fiának is úgy lesz jó. Ezért adja elő mindenki másképp, hiszen mindenkinek más a hangja. Ezért nem tudok én neked dalt főzni, mindenki csak magának tud.

– És akkor velem most mi lesz? – keseredett neki Melódia. A banya csak kis idő után szólalt meg:

– Hallottál-e valaha a Nótafáról? – De mivel Melódia csak a fejét rázta, folytatta: – Nekem a vajákos mesélt róla. Annak az ágain, úgy mondta, mindenféle folk muzsika megterem, s aki rátalál, egy virágját leszakíthatja. Abba belészippantva megnyílik az ember lelke, és úgy csendül fel a dallama, ahogy az a legszebben szól.

– És hol találom ezt a Nótafát?

– Hát, mindenkinek magának kell megtalálnia a hozzá vezető utat, senkié sem ugyanaz.

– Igen, ezt már hallottam...

– De van egy mondás itt Folkiában: „Aki dudás akar lenni, pokolra kell annak menni!”, és történetesen az elapadt forrás mögött egy barlang nyílik, amiben gyanúsán lefelé indul egy járat...

– Nagyon köszönöm! – kiáltotta Melódia lelkesen. – Máris indulok!

– Várjál, no, a munkáért fizetség jár! Vidd magaddal ezt a **TILINKÁT**. Ha elakadsz, fújj csak belé, meglásd, varázsereje van neki! De csak akkor vedd elő, ha nagyon szükséges, ne pazarold el butaságra!

Melódia megölelte a banyát, megköszönt mindent, és harmadszor is útra kelt, hogy megtalálja a hangját.

TILINKA

Közismertebb nevén tilinkó, csángó népi fúvós hangszer. (14)

4. A BASSZUSOK BIRODALMA

Ahogy Melódia ereszkedett alá az Alvilágba, egyre sötétebb és sötétebb lett. Alig látott el az orra hegyéig, a HALLÁSA VISZONT ÉLESEDNI KEZDETT! Így a mélyből jövő morajlás lassanként DÖNGŐ-BONGÓ HANGOKKÁ, bűgő-zúgó dallamokká alakult át. S mikor már azt sem tudta, mióta van úton, egyszer csak nem volt tovább lefelé. A falat tapogatva lépkedett tovább, ami olyan nedves volt, mintha az is izzadt volna félelmében.

Egyszer csak valami szokatlanul hegyeset tapintott meg, s abban a szempillantásban egy éles, félelmetes hang visított fel, amit rögtön több száz követett. Melódiát egy pillanat alatt elöntötte a rettegés, és maga is sikításban tört ki. Képzelete egy vérszomjas sárkányt varázsolt oda. Mikor azonban egy pillanatra abbahagyta az ordítást, ismerős lett neki ez a hang. Mintha Majorság palotájában is hallott volna már ilyet. „Ezek tritónuszok lesznek, azokkal pedig anya is könnyűszerrel elbánik! Az ének, igen, az ének segít!” – tört rá a felismerés, és remegését legyűrve egy altatóba kezdett. Igaz, hogy halkán és hamiskásan, de a tritónuszok visítása így is rögtön alábbhagyott. Szép lassan továbbindult, botorkázva, dudorászva, ám meglepetésére a tritónuszok úgy követték, mint kolompot a nyáj.

Így mendegélt, míg egy széles, sötét vizű folyóhoz nem ért, aminek túlpártja egészen a sötétbe veszett. Úgy zúgott, mintha csak zenélt volna. Áramlatai szőlamokként futottak versenyt, kis hullámai pedig egy-egy dallamfoszlányt vetettek Melódia lába elé. „Hát én meg hová keveredtem? – gondolta magában. – Hogy fogok itt átkelni?” És mintha csak megértették volna sóhaját, a tritónuszok szárnyra kaptak, és kisvártatva egy csónakot vontattak oda hozzá. „Hát, csak nem fogok visszafelé indulni, ha már előrenézek!” – bátorította magát Melódia, és bemászott a ladikba.

Ahogy a tritónuszok húzni kezdték, egyre határozottabban hallotta, hogy a folyó zeneként áramlik alatta. Kezét a vízbe merítette, és amikor kiemelte, egy réges-régi dallam csendült fel, de ahogy ujjai közül a víz kipergett, úgy hullott alá a dallam is. Ekkor ismét a folyóba nyúlt, hogy egy újat merjen ki, de az is hamarabb aláhullt, mint hogy kiélvezte volna. Megtetszett neki a játék, így újabb és újabb dallamokat mert ki, mígnem egyszer csak feltűnt, hogy az ujjai egészen elhalványodtak, alig látszódtak már. Ijedten hőkölt hátra. Ettől elvesztette az egyensúlyát, megborult a ladik, és átbucskázva rajta a folyóba zuhant. Gyorsan a szélehez úszott, de minél jobban kalimpált, annál kevésbé érezte a tagjait, annál jobban húzta a mély. Még a folyóban is érezte, hogy a rémülettől kiverte a víz. Egyre könnyebbnek és könnyebbnek érezte magát, a gondolatai is egyre kásásabbak lettek: „Á, de hideg ez a víz! Nem szeretek ilyenben fürödni! Anya is mindig... Anya? Nem tudom felidézni, hogy is néz ki! És apa? Biztos... Hol vagyok? És miért? És...”

Hirtelen éles fájdalom hasított a vállába, és lassan emelkedni kezdett. A tritónuszok eszelős visítás közepette emelték a csónakba. Kellett egy kis idő, mire magához tért, és újra érezni kezdte a testét.

HALLÁS ÉLESEDÉSE

Próbáld ki, ha bekötik a szemed vagy teljesen sötét helyen vagy, egy idő után jobban fogsz hallani, és olyan dolgokat is észreveszel, amiket nyitott szemmel amúgy nem.

 DÖNGŐ-BONGÓ...
Hallgasd meg! (15)

– Köszönöm! Ó, Tonika, köszönöm nektek! – lihegte maga elé. – De mi ez a hely? És miért tűntem el majdnem?

– Ez itt az Elfelejtett Dallamok Folyama – hallott váratlanul egy egészen mély hangot, mintha csak a gyomrából szólt volna. – De ki vagy te, és mit keresel a **BASSZUSOK BIRODALMÁBAN?** – Melódiát jeges zuhanyként borította be ismét a félelem, és úgy összereszt, hogy kis híján megint beborult a mélybe. Akárhogy is kapkodta a fejét, senkit nem látott.

– Végül is mindegy! Nekem így is jó... – hallotta. Aztán már megint csak a morajló dallamfoszlányok és a csónak suhanása hallatszott. Melódia már épp azon törte a fejét, hogy válaszolni illene, mikor a ladik kifutott a túlpartra. Ekkor még hangosabban ütötte meg a fülét a mély, **HÖRGÉSRE EMLÉKEZTETŐ HANG**, amit korábban is hallott. Melódia, hogy a tritónuszokat elnémítsa, azonnal énekelni kezdett. Azelőtt sohasem énekelt ennyit, élvezte, hogy van közönsége, amely értékeli, ráadásul ahogy rádúdolt a morajlásra, valahogy még teltebb lett az éneke, jobban szólt. Elindult a hang irányába, mígnem egy óriási hegy állta el az útját. Váratlanul abbamaradt a morajlás is.

– Szép hangod van – hallotta hirtelen egészen közelről, és egy szempillantás múlva már hét szempár meredt rá. Ekkor értette meg, hogy nem egy hegy állja el az útját, hanem egy irdatlan nagy sárkány, aki próbált mind a hét fejével kedvesen mosolyogni. Igaz, inkább úgy tűnt, mintha bűdöset szagolna, Melódiát valahogy mégis megnyugtatta.

– A nevem Fáti Dórémi Lászó, de a barátaim csak Laszinak hívnak. Pontosabban hívnának. Ha lennének

barátaim... – szólt a sárkány. – Én őrzöm a Basszusok Birodalmát. De téged mi szél hozott erre?

– Inkább a víz... Amibe kis híján belefulladtam.

– Hát, igen, sajnálom! – felelte zavartan a sárkány. – Az Elfelejtett Dallamok Folyama a Basszusok Birodalmának határa, ahol minden gyökeredzik. Ahogy a fák a földben, úgy a zene a basszusban. De minden ide is tér vissza! Ide kerül minden olyan dallam, ami már nem kell senkinek. Vagy azért, mert már nincs gazdája, vagy mert egyszerűen elfelejtették. Szerencséd, hogy a tritónuszok a segítségedre voltak, mert aki megmerítkezik benne, maga is könnyen feledésbe merül.

– És te beszéltél hozzám akkor is? Kis híján megint a vízbe zuhantam!

– Sajnálom!

– De hogy lehetséges egyáltalán, hogy olyan messze is jól hallottalak? A sárkány erre felnevetett: – Tudod, a mély hang sokkal erősebb, **TESTESEBB**, mint a magas, ha kell, áthatol mindenben, **MESSZIRE EL TUD JUTNI**. Csínján is kell vele bánni, mert nagy károkat tud okozni. Ezért is vagyok itt lenn. Hogy a mindenhová dőndülő basszusaimmal ne zavarjak másokat.

– Teljesen egyedül vagy itt? – kérdezte Melódia sajnálkozva.

– Nem is nagyon férnénk el itt sokan. Tudod, minél nagyobb valami, annál **MÉLYEBB A HANGJA**. Szóval az igazán mély hangszerek elég nagyok, hamar elfogyna itt a hely. Meg különben is, odafenn van rájuk szükség!

– Miért, minden basszus hangszer innen származik? – kérdezte Melódia.

– Nem, de sokan itt találták meg a hangjukat.

– Folkia minden basszus hangszere?

– Lehet, hogy te Folkia felől érkeztél, de ide mindenhol vezet út, a zene a közös nyelv. Márpedig minden zene alapja a basszus. A többség persze észre sem veszi, de ha nem lenne, mindenkinek hiányozna!

Miközben beszélgettek, Melódiának feltűnt, hogy a hétfejű sárkány mindegyik feje más hangmagasságon szólal meg. Ettől támadt egy ötlete.

! BASSZUS

A hangterjedelmet, azaz hogy valaki milyen hangmagasságú hangokat tud énekelni/hangszerként előadni, hat csoportba, szakszóval fekvésbe szokás sorolni. A legmélyebb a basszus. Aztán jön a bariton és a tenor, majd az alt, a mezzoszoprán, végül a legmagasabb, a szoprán.

! HÖRGŐ HANG

Ha kíváncsi vagy, hogyan hangzanak az énekesek legmélyebb (hörgő) hangjai, nézd meg ezt! (16)

! TESTES HANG

Korábban volt szó róla, hogy a hang a levegő rezgése. A mély hangok kevesebbet rezegnek 1 másodperc alatt, míg a magas hangok többet, ezért a mély hangok kevésbé „fáradnak el”. Tudományosan: a mély hangok alacsony frekvenciájúak.

! MESSZIRE JUT

Ezért van például, hogy egy koncerttől távol csak a „dübörgést” halljuk, a koncert mély hangjait, azaz a basszusát.

! NAGY HANGSZER, MÉLY HANG

Gondold végig, milyen hangszereket ismersz, és azoknak milyen a hangja! Igaz ez az állítás?

BEÉNEKLÉS

Ahogy egy hangszert is be kell hangolni, úgy éneklés előtt is szokás bemelegíteni a hangszálakat, hogy a hangok szépen szóljanak.

SZÓLAM

Amikor egy zeneműben egyszerre több dallam szól egymás mellett, akkor azokat szólamoknak nevezzük.

CSODÁLATOS VOLT!

Hallgasd meg! (17)

KÓRUS

Az olyan együttest, amelyben csak énekelnek, kórusnak hívják. A népzében nagyon fontos szerep jut nekik, világszerte sok hagyományőrző kórus létezik.

MINDENKÉ

A népzene egyik sajátossága éppen az, hogy mindenkié, bárki hozzáférhet. Nem követel hosszas tanulást, hogy valaki művelhesse. (Persze ahhoz, hogy igazán magas szinten muzsikáljon valaki, ahhoz a népzében is sokat kell tanulni és gyakorolni!)

– Tudod, én is a hangom szeretném megtalálni, és tudom, hogy sokan egy dalt hallva találtak rá. Nem énekelnél nekem valamit? Hátha velem is így lesz!

A sárkány erre megköszöri a torkát, gyorsan **BEÉNEKELT**, és bele is kezdett. Melódia egészen elképedt. A sárkány fejei ugyanis már nemcsak más hangmagasságban szólaltak meg, hanem mindegyik más **SZÓLAMOT** énekelt, amik úgy ficáinkoltak egymás körül, mint hegyi patakban a pisztrángok. Külön, de mégis egyként szóltak. **CSODÁLATOS VOLT!**

Mikor véget ért, Melódia felsóhajtott: – Bárcsak én is tudnék így énekelni!

– Énekelni mindenki tud! **KÓRUSBAN** is bárki énekelhet, szóval nincs kifogás! Ha Folkiából jöttél, ezt igazán tudnod kellene, mert ott aztán tényleg **MINDENKI** énekel!

– De ilyen varázslatosan akkor sem tudok...

– Nem igaz. Hallottam, milyen szívhez szólóan énekeltél! Mifelénk úgy mondják, csak az tudja a lélek húrjait megpendíteni, aki aláereszkedik a mélybe. Mert aki alászáll, magával is szembenéz. Lehet, neked is el kellett jönnöd ide, hogy rátalálj a hangodra.

– Sokra megyek veled, ha a Nótafához nem kerülök közelebb – keseredett el immár sokadszorra Melódia.

– Nótafához? Az Üveghegy tetején?

– Oda. De milyen Üveghegy tetején?

– A Nótafa az Üveghegy tetején van, ágai közt a Nappal és a Holddal. Nem tudtad?

– Nem. Miért, mi az az Üveghegy?

– Az Üveghegy egy varázslatos hely, csupa törött **ÜVEGHANGBÓL** áll. Az üveghangokat csak az tudja megszólaltatni, akinek olyan tiszta a lelkiismerete, mint az üveg. Harmóniában ezzel teszik próbára azt, akit kell, és ha gond van a lelkiismeretével, akkor az üveg eltörik. Mivel sok üveghegy tört már el az idők során, elkezdték őket összegyűjteni, és Folkia határába hordani. A halomból domb lett, a dombból hegy, amit

ma már csak Üveghegynek hívunk. Ha erre indulsz, éppen odavezet az út, még ha kicsit sokáig is tart...

– Tényleg? – kérdezte izgatottan Melódia. – Hát ez nagyszerű! Máris indulok!

– Na, várjál! Aki ilyen elszánt, az megérdemel egy kis segítséget! – azzal Melódia vállát ismét karmok ölelték körül, és egy gondolat múlva már csak a szomorúan rámeredő tritónuszok képét látta. Mire illően elköszönhetett volna tőlük, már az Üveghegy tetején találta magát.

– Tyú, köszönöm! Köszönöm, Laszi! – mondta boldogan a sebesen visszaforduló sárkánynak – pontosabban már csak a fenekének...

ÜVEGHANG

Az üveghegyek különleges hangok, amiket különleges technikával lehet megszólaltatni. Ha megszólaltatunk egy hangot, például megpendítjük a gitár húrját, akkor nemcsak az alaphangot halljuk, hanem az úgynevezett felhangjait is. Ettől lesz olyan telt hangzású. Viszont amikor üveghegyként szólaltatunk meg egy hangot, akkor nincsenek felhangjai, nem szólalnak meg más hangok. Az alaphang tisztán, egymaga szól meg. (18)

5. NÓTÁFA

LEHANGOL

Minden hangszert be kell hangolni, mielőtt játszanának rajta. A hő hatására, vagy egyszerűen csak azért, mert rég használták, a hangszerek el-, általában lehangolódnak.

Az Üveghegy tetejéről csodálatos kilátás nyílt egész Harmóniára: jól látszódtak Impró városának neonfényei, Poppia központjának, Celeb Citynek hatalmas felhőkarcolói, arrébb Klasszika orgonaszzerű főépülete, és persze mindennek közepén Majorság, a maga szépséges kastélyával.

Melódia csak nézte-nézte a kastélyt, és akkora sóhaj tört fel a mellkasából, hogy az egészen hazáig szállt, a gondolataival együtt. Nem gondolta volna, hogy ilyen sokáig távol lesz. Elképzelte, hogy most akár a királyi uzsonnát is fogyaszthatná, és úgy elkámpicsorodott, mintha csak LEHANGOLTÁK volna. Elképzelte, hogy otthon ül a szüleivel, és kedélyesen beszélgetnek. „Na és milyen napod volt, Kottapötty? Már megint kuksoltál valahol?” – hallja magában apja, Major király dörmögő hangját. „Hááát...” – kezdené a választ, amikor anyja nagy valószínűséggel közbeszólna: „Melódia, drágám, egy trónörökös nem beszél teli szájjal. Meg más se! Teliköpködöd a másik fülét.”

Erre előntötte az ismerős düh. „Folyton megmondják, mit csináljak! És azt is mindig másképp. Komolyan mondom, amilyen rend van Harmóniában, olyan káosz otthon. Miért kell folyton azt csinálnom, amit mondanak? Miért nem hagynak kicsit jobban magamra?” És ezen töprengve ismét összekutyulódott benne minden. Haza is akart menni, de akkor megint kezdődne előlről az egész. Szeretne is ráatalálni a hangjára, de fárasztó ez a keresés.

Tekintete megint a tájra tévedt. Onnan olyan rendezettnak és egyszerűnek tűnt minden, mintha az a sok bonyolult dolog ott fenn egészen

apró és jelentéktelen lenne. „Végül is nem olyan rossz így egyedül, igaz? – bátorította magát. – Ideje, hogy magamra hallgassak! Igen. Még ha hiányoznak is, be fogom bizonyítani, hogy egyedül is képes vagyok megtalálni a hangom!” – és ahogy ezt kimondta magában, olyan erőt érzett, hogy rögtön talpra szökkent, és elindult, hogy megkeresse azt a Nótafát.

Ahogy nekieredt, gyönyörű, csengő-bongó hangok szálltak szerteszét. A talaj muzsikált alatta. Amikor rálépett egy üveghangra, az felcsendülve tovább tört. Szívesen hallgatta volna ezt az ÉGI ZENÉT, de amint megállt, abbamaradt a zene is. Felvette az egyik üveget, ami még így törötten is gyönyörűen áttetsző volt. Haloványan meglátta magát benne, majd a sárkány szavaitól felbátorodva a saját dallamát kezdte énekelni.

Az eltört üveghangok az ének hatására rezegni kezdtek, de úgy, hogy a talaj egész megremegett a lába alatt. Melódia erre úgy megijedt, hogy rípiyára törte a kezében lévő. Mégis, megütötte a fülét, hogy valahonnan nagyon szépen VISSZHANGZIK a dala. Újra énekelni kezdett, így hamarosan ráatalált egy leheletvékony, ép üveghangra. Eszébe jutott, amit a sárkány mesélt róluk. „Ezek szerint jól döntöttem, hogy tovább akarok menni, tiszta lehet a lelkiismeretem.”

Az ép üveglapot óvatosan felemelve először magát látta meg benne. De ahogy forgatta, egyszer csak majdnem leejtette, mert láss csodát, a Nótafa tűnt fel mögötte! Hatalmas volt, ágai az égig értek, amiken sok-sok virág lengedezett. Belőlük madarak gyűjtögettek nektárt, de olyan magasan, hogy csoda, nem verték le a Napot az égről!

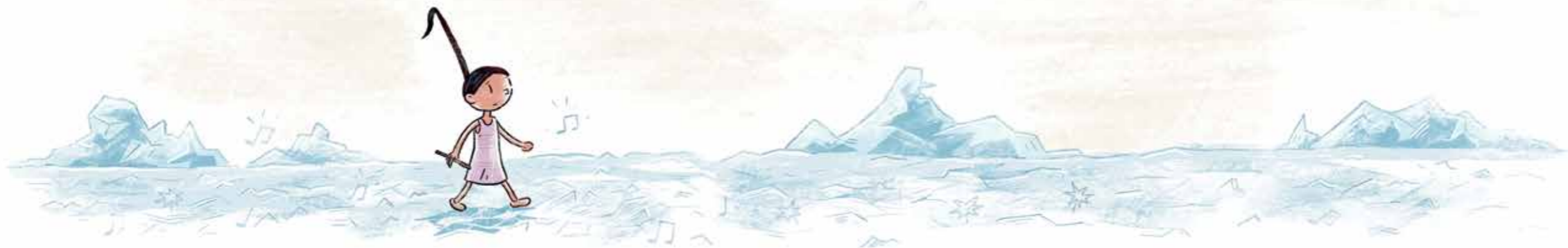
Tanakodott Melódia, mitévő legyen, hogyan is juthatna fel a virágok közé, mikor eszébe jutott a tilinka, amit a banyától kapott. Úgy gondolta, most aztán igazán szüksége van rá. Elővette hát, és tiszta szívvel,

ÉGI ZENE

Hallgasd meg! (19)

VISSZHANG

A hangok terjedésével és rezgésével foglalkozó tudományág az akusztika. Azt vizsgálja, a hangok hogyan verődnek vissza bizonyos felületekről, tárgyokról.

IMPRÓ

Az olyanfajta zenét, amiben népi hangszerek szerepelnek, de formájában, hangzásában mégsem a népzenei hagyományokat követi, és akár több nép zenéje is szabadon keveredhet benne, világzenének szoktuk hívni. (20)

POPPIA

Sok rádióban játszott popzene épít a népzeneire. (21)

KLASSZIKA

Vannak olyan népi zenekarok, amelyek sok és sokféle hangszert vonultatnak fel, illetve megírt zenedarabokat adnak elő. (22)
Azonban népzene és klasszikus zene találkozására nagyszerű példa Kodály Zoltán és Bartók Béla világhírű magyar zeneszerzők munkássága is! (23)

harsány =

balkáni zene (24)

egyszerű = kínai zene (25)

alig pár szirmú = dél-amerikai zene (26)

sokszirmú = indonéz zene (27)

andalító = kelta zene (28)

varázslatos = afrikai zene (29)

teljes erőből beléfűjt. Varázslatos hangjára a madarak abbahagyták a repkedést, és egykettőre odatelepedtek Melódia lába elé.

– Mit parancsolsz, édes gazdánk? – kérdezték tőle.

– Drága madárkáim, segítsetek rajtam! Szeretnék feljutni a Nótafa tetejére, de nem tudom, hogyan.

– Egyet se félj, amíg minket látsz! – felelték, s azon nyomban felkapták mindahányan voltak, és felröpítették a Nótafa legtetejére, de olyan hirtelen, hogy a tilinka kicsúszott a kezéből, és lepilinkázott a mélybe. Melódiának még szitkozódni se maradt ideje, mert ahogy körbenézett, egyik ámulatból esett a másikba. A fa ágai, mint apró ösvények, hetvenhét felé nyúltak, és mindegyik olyan gyönyörűen virágzott, hogy az egyik igazán szebb volt, mint a másik. Egy égi tündéerkertben találta magát.

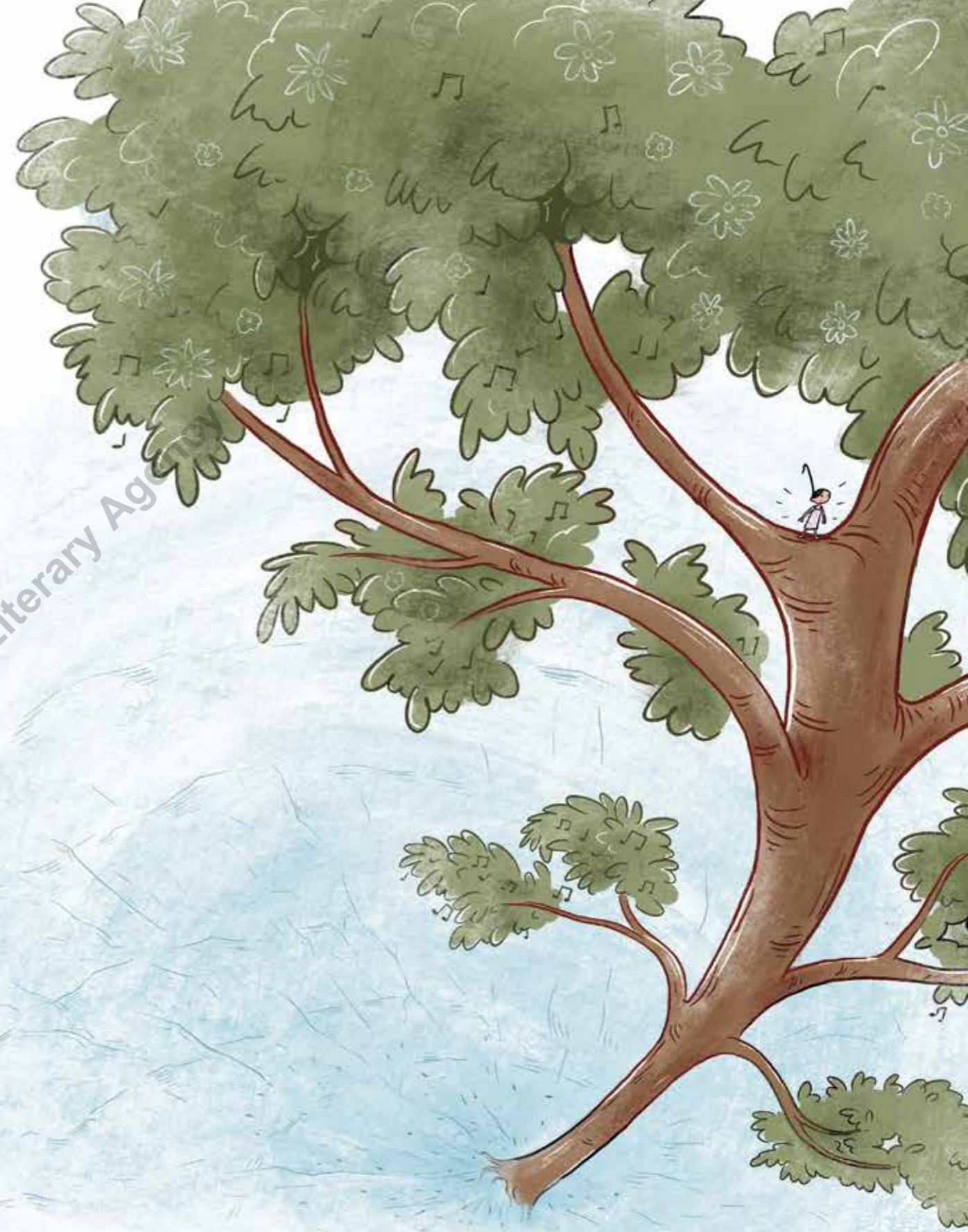
– És merre in... – kérdezte volna a madaraktól, de ők addigra már ismét az égben repkedtek.

Jobb híján elindult az egyik ösvényen, és barangolni kezdett a különböző ágakon. Egyáltalán nem esett nehezére elképzelni, hogy itt az összes folk muzsika megterem. Sőt, ahogy elnézte, voltak ágak, amik **IMPRÓ**, voltak, amik **POPPIA** fölé hajoltak, de néhány egész **KLASSZIKA**ig is elért – másmilyenek is voltak ezek a virágok. Volt köztük **HARSÁNY**, **EGYSZERŰ**, **ALIG PÁR SZIRMÚ**, **SOKSZIRMÚ**, **ANDALÍTÓ**, **VARÁZSLATOS**, lehetne sorolni napestig. Melódiát teljesen elbódította az illatuk, mindegyik másról dalolt neki.

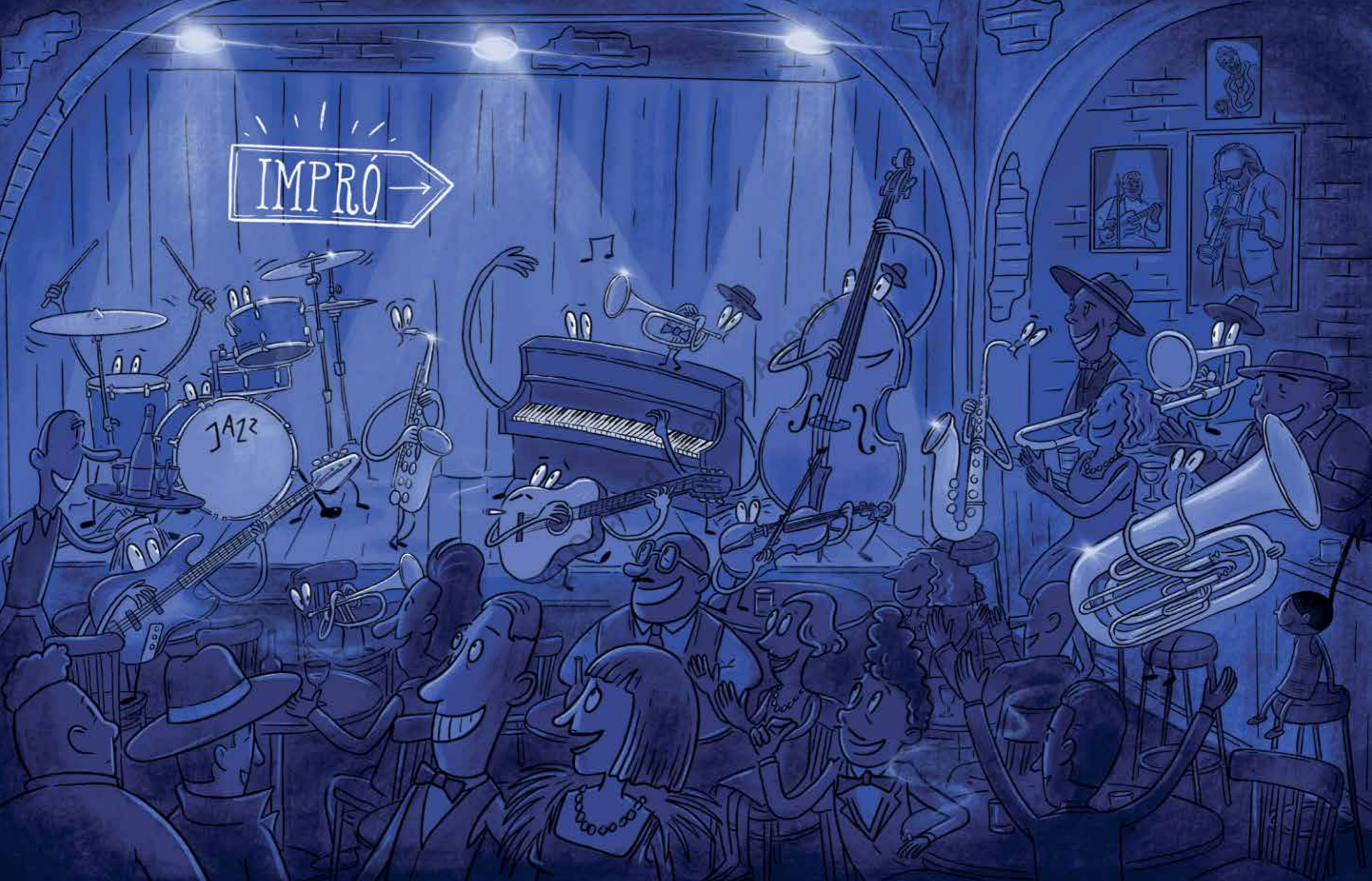
„Nohát, mennyi virág! Mennyiféle muzsika van Folkiában! De melyiket válasszam? – gondolkodott magában. – Hiszen nemcsak itt terem muzsika, hanem egész Harmóniában! Hát hogyan válasszak, ha azt sem tudom, hogy máshol mi vár rám?”

– Tetszik, nem tetszik, tovább kell mennem! – határozta el nagy nehezen.

És mivel emlékezett, hogy a folkok egy része idővel Impró felé vette az irányt, ezért maga is így döntött. Elindult a Nótafán lefelé Impró irányába, mert felülről lefelé mindig könnyebb az út.

IMPRÓ

6. A KÉK HANGJEGY BÁR

Mire a nap átadta helyét a holdnak, Melódia is megérkezett Impró neofényes városába. Rögtön felvette a jazzklubokból, bluesbárokba kiáradó ritmust, és vigyorogva nézte, ahogyan nevetgélő, egymást ölelgető hangszerek NYÜZSÖGNEK az esti utcán.

A városban bókászva egy óriási neon hangjegy ragadta meg a figyelmét. Kékes fénye szabálytalan ritmusban villódzott. Mellette egy fel-fel-villanó nyíl irányította a nagyérdeműt a bejárat felé, ami fölött a **KÉK HANGJEGY Bár** felirat díszelgett. Az ösztöne azt súgta, ide érdemes betérnie!

Nem gondolta volna, hogy az utcán érezhető zsiszegés még tud fokozódni, de a bárban még a levegő is táncolt. Hangos hahoták közepette a legkülönfélébb figurák öblögették a bánatot egy-egy pohárral. Voltak itt rezek, fák, de pengetősök, ütősök, billentyűsök, vonósok is. Melódia azt érezte, egyszerűen **MINDENKI** itt van, ez a világ közepe!

A bár egyik sarkában egy picike pódium állt, aminek minden centijét elfoglalta egy **BANDA**. Tagjai veszettül muzsikáltak. Egy **KLARINÉT VEZETTE** a **ZENEKART**, mellette szaxofonok, harsonák és trombiták fújták lilára válva, őket egy bőgő és egy dob bátorította a mélyből. Olyan **SZÉDÜLETES ZENÉT** játszottak, hogy a teremben nem volt porcica vagy porcica, ami mozdulatlan maradt volna. Melódia hamar megérezte a forró hangulatot, úgyhogy a bárpult felé vette az irányt, hogy leöblítse a torkát.

Egyszer csak egy nagybőgő támolygott a bárpulthoz. Mikor jobban szemügyre vette Melódiát, megszólalt:

– Ilyen csudabogarat is rég láttam, mint te! Hát téged mi szél fújt egy ilyen lebuja?

– Ami azt illeti, a hangom jöttem megtalálni.

– A hangod? – kérdezte meglepetten a bőgő. – És honnét jöttél, kedves ööö... Hogy is hívnak?

– Melódia a nevem. És nagyon örülnék, ha jobban megismerhet...

– Na, várjál, nádszál! – vágott közbe a bőgő. – AZ a Melódia?

– AZ? Nem tudom, az AZ mit jelent, de a szüleim Major és Minor, ha esetleg erre gondoltál...

Hogy a zene mikor hallgatott el, azt nem tudta, de hogy egy nagy szünetjel volt a levegőben, abban egészen biztos volt. Gyorsan beleszürcsölt a habos **CAPRICCIÓJÁBA**, de a szürcsölés olyan hangosnak tűnt, mint a harsonaszóló a koncert közepén.

– Szóval te vagy Melódia, Minor és Major lánya, és Impróba jöttél megkeresni a hangod? – dörmögte a bőgő.

– Ühüm – hümmögte Melódia. Elviselhetetlennek érezte a csöndet. Csak a lámpák alatti ventilátorok hasították a levegőt kitartóan.

– Hát, akkor **ÜNNEPELJÜNK!!!** – harsant fel a bőgő hangja, amire olyan üdvrivalgás tört ki a bárban, hogy Melódia azt hitte, lerobban a plafon a fejük fölül. Sorra mentek oda hozzá, és úgy rázták a kezét, mintha csak le akarták volna szakítani. Fel nem tudta fogni, mi mindent mondanak neki, csak olyanokat csípett el, hogy: „Impró a legjobb!”,

NYÜZSGÉS

A „jazz” szó eredete vitatott, de az általános közvélekedés szerint egy szlengszóbból származik, aminek jelentése életerő, pezsgés volt.

KÉK HANGJEGY

Az egyik leghíresebb, jazzlemezeket megjelentető kiadó neve.

BANDA

A jazz-zene a 30-as években lett igazán népszerűvé, ekkor vált jellemzővé a big band („nagy banda”) felállítás. Ezt a korszakot „swingkorszak”-nak is hívják, mert ekkoriban főleg swinget játszottak a zenekarok. Ez egy nagyon lendületes, gyors zene.

KLARINÉT VEZETTE

A swing királyának Benny Goodmant hívják, aki klarinéton játszott. (30)

ZENEKAR

A klasszikus big band felállásban öt szaxofon, négy harsona és négy trombita játszik, dobbal és nagybőgővel kiegészülve. Sokszor társul melléjük zongora, gitár vagy egyéb szólóhangszer, például ének.

SZÉDÜLETES ZENE

Hallgasd meg! (31)

CAPRICCIO

A capriccio valójában egy klasszikus zenei, könnyed műfaj, ami általában a szabadságnak, a lazább előadásmódnak enged teret.

„Igazi bazseva, meglátod!”, „Ha a jókedv számít, akkor...”, „Az első pillanatban megtetszett a búrád!”, „Nem is választhattál volna jobban!”

Melódia előtt a legkülönbébb hangszerek, színek és hangok kavargtak, zúgott a feje tőle, amikor egyszer csak a színpad felől lágy zongorafutam csendült fel, és egészen elcsendesedett a terem. Aztán szinte egyszerre kezdte el mindenki skandálni: „JAM! JAM! JAM!”

- Jam? – kérdezte döbbsen Melódia.
- Persze, szállj be! – csapta hátba a mellette álló trombita.
- De hát lövése sincs, mi az a jam! – szólt közbe egy basszusgitár. – Mondjuk, honnan is lenne?
- Ez igaz – ismerte el a trombita. – Félre, JACO, majd én felhomályosítom!
- Ó, Tonika, SZACSMÓ már megint kezdi! – mormolta a basszusgitár.
- A jam – kezdte el értekezését Szacsmó – maga Impró lényege. Az a zene, amit legnagyobb örömmünkben játszunk.
- Ilyenkor bárki beszállhat – fojtotta a trombitába a szót egy szaxofon. – Éppen ezért rettenetesen kell figyelni egymásra, segíteni a másikat abban, amerre indult.
- Amerre indult? – értetlenkedett Melódia.
- Mármint a zenében. Hogy minél jobban el tudja játszani, minél jobban el tudja mondani a zene nyelvén, amit érez – mondta a szaxofon.
- Kösz, CHARLIE! – folytatta a trombita. – Szóval ezt hívjuk SZÓLÓNAK. Amikor valaki „előrelép” a zenében, övé a teljes figyelem, és mindenki neki rendeli alá magát. Hogy szabadon eljátszhassa a magáét.
- A jam Impró legjava – vágott közbe megint Charlie. – Nincs tervezés, csak RÖGTÖNZÉS. Mire kitalálsz, már rögtön csinálhatod is.
- Tyú! És most azért van jam, azért a nagy felhajtás, mert én Impróba jöttem?

Szacsmó már épp szólásra nyitotta a száját, amikor egy hegedű csatlakozott be a beszélgetésbe:

- Naná! Az, hogy Major és Minor lánya Impróban akarja megtalálni a hangját, óriási megtiszteltetés!
- Tudod, minket általában mindig amolyan bohókás, lumpen bandának gondolnak – vette át a szót Jaco. – Csak mert nem nagyon tervezzük, hanem mindent ÖSZTÖNÖSEN CSINÁLUNK.
- Viszont ezért megunhatatlan a zenénk! – folytatta Charlie. – Mert még ha ugyanazok is állnak össze muzsikálni, akkor is tuti mindig más lesz. Mindig lesz benne valami új ötlet, amit a pillanat szül. Sosem lesz kétszer ugyanolyan!
- De hát ez csodálatos! – felelte Melódia.
- Ugye? Én is ezért pattantam meg Klasszikából, tudtam, hogy ott sose fogom megtalálni a hangom! – felelte a hegedű. – Itt bezzeg állandóan pezseg az élet, sosem tudhatod, mi történik a következő pillanatban.
- Tényleg, nem mész föl egy körre, STÉPHANE? A HERCEG biztos örülné neked! – kérdezte a hegedűtől Charlie, és a zongora felé biccentett.
- Á, most nem! Ma nekem sem megy túl jól. De menj te, Szacsmó, mutasd meg, mit tudsz!
- Na, csak pislogjatok ide! – felelte a trombita, és felment a színpadra.
- Először csak beszállt zenélni. Aztán, egy kis idő elteltével Herceg biccentett felé, jelezve, hogy elkezdheti a szólóját. A többiek szépen HÁTTÉRBE VONULTAK, ő pedig a színpad elejére állt. Azt lehetett hinni, hogy csak vár, de aztán úgy tűnt, valami nem stimmel. Erőlködött, erőlködött, de nem tudott megszólalni. Egyre erősebben fújta magát, amikor végre kicsúszott egy hang – de bár ne tette volna! Olyan hamis, olyan éles volt, hogy egyszerre rezzent meg mindenki. Szegény Szacsmó rögtön el is szégyellte magát, és jelezte, hogy visszavonul. Akkor Herceg ismét átvette az irányítást, és egy szép FUTAMMAL feledtette a zenében történt szakadást.

JAM

ejtsd: dzsem
JACO
Az egyik leghíresebb jazzbasszusgitáros Jaco Pastorius volt. (32)

SZACSMÓ

Louis Armstrong, akinek Satchmo (ejtsd: Szacsmó) volt a beceneve, a leghíresebb jazztrombitás, sőt, talán a leghíresebb jazz-zenész, rendszeresen énekelt is. (33)

CHARLIE

Az egyik leghíresebb szaxofonista Charlie Parker, becenevén „Madár” („Bird”) volt. (34)

SZÓLÓ

Amikor valaki egyedül játszik, az a szóló. A szólódarab pedig azt jelenti, hogy egyvalaki adja elő. Ha ketten, az a duó, ha hárman, az a trió. Ha pedig ketten énekelnek egyszerre, az a duett. Ugyanakkor azt is szólónak nevezzük, amikor valaki kiemelt szerepet kap a zenében, és a többiek az ő játékát segítik.

RÖGTÖNZÉS

Másik neve az improvizáció.

ÖSZTÖNÖSEN CSINÁLUNK

Ez az ösztönös, közös zenélés azért működik, mert mindenki ismeri a „játékszabályokat” (pl. a hangnemet, szerkezetet stb.). Ha mindenki tényleg csak azt játszaná, ami eszébe jut, akkor káosz lenne.

STÉPHANE

Az egyik leghíresebb jazzhegedűs, Stéphane Grappelli. (35)

HERCEG

Duke Ellington, akinek Herceg volt a beceneve, az egyik leghíresebb jazz-zongorista. (36)

HÁTTÉRBE VONULTAK

Amikor valaki szólózik, a többi hangszer csak egy „alapot” játszik, hogy a figyelem teljesen a szólistára lehessen. Ennek az alapnak két összetevője van: a ritmus és az akkordmenet. (37)

FUTAM

Rövid zenei dallamsor.

AKKOR MI VAN

Angolul *So What*. Ez az egyik leghíresebb jazzszám. Miles Davis szerezte, aki Louis Armstrong után talán a másik leghíresebb jazztrombitás. Nagyon sokan játszották őt követően ezt a számot, így lett belőle jazzszten-derd, azaz egy közismert jazzszám. (38)

DJANGO

Az egyik leghíresebb jazzgitáros, Django Reinhardt. (39)

EGY ÓRÁRA...

Angolul *One O'Clock Jump*. Ez is egy híres jazzszten-derd, Count Basie írta. (40)

Egy gitár jelentkezett szólóra. Szacszó csendben lejt a színpadról, és visszatámolygott a bárpulthoz. Néhányan odaszóltak neki pár biztató szót, de érezhetően nagyon maga alatt volt.

– Ugyan már, mindenkinek vannak rossz napjai! – vigasztalta Charlie. – És AKKOR MI VAN?

– Úgy látszik, DJANGÓNAK is ma van a rossz napja! – szólt közbe Jaco, és a színpadon küzdő gitár felé biccentett. – Neki sem megy valami jól.

– Ja! Hallottátok, hogy állítólag...

De Melódia nem tudhatta meg az újabb pletykát, mert a csapos egy cetlit nyújtott át neki:

– Majd elfelejtetem! Ezt neked küldik, aranyom.

– Kicsoda? – kérdezte meglepődve.

– Nem tudom, nekem is csak adták.

Melódia széthajtogatta a gyűrött cetlit, amin csak ennyi állt:

Óvatosabbnak kell lenned, ha meg akarod találni a hangod! Én tudok segíteni. A bárral szemben van egy telefonfülke. 11-kor csengeni fog. Ha jót akarsz, vedd fel, és ne beszélj róla senkinek!

Ránézett a falon függő órára. Már nem volt hátra sok tizenegyig.

– Minden oké? – kérdezte a csapos.

– Persze, minden rendben! Ne haragudjatok, EGY ÓRÁRA ki kell ugranom! Megbeszéltem egy, öhm... ismerősömmel, hogy felhívom és találkozunk – lódította, azzal fogta magát, és nagy zavarban elindult kifelé a bárból.

Ahogy kilépett, rögtön feltűnt neki, hogy jóval kevesebben vannak már az utcákon, és mintha kevesebb neonfény is világított volna. Az utca túloldalán ott állt magányosan a telefonfülke, benne egy villódzó villanykörtevel. „Lehet, hogy jobban járnék, ha inkább...” – de maga sem tudta, hogyan fejezte volna be a gondolatot, mert már berregett is a telefon.

7. HERFLI

Melódia gondolkodás nélkül átszaladt az utcán, és felkapta a telefonkagylót:

– Halló?

– Ki beszél? – kérdezte a hang.

– Melódia vagyok. Major és Minor...

– Állj! Első szabály: ne fecsegd el bárkinek, ki vagy és honnan jöttél!

Világos?

– Igen...

– Mostantól a neved **BIBOP**. Ha bárki kérdezi, ezt mondd!

– Én kivel beszélek?

– Ácsi! Egyelőre csak én kérdezek, és nincs sok időnk. Nem követett senki? Nézz körül! Látsz valakit?

– Senkit. Csak a bárból szállingóznak.

– Figyelj, Bibop! Már is nagyon felhívtad magadra a figyelmet. El kell jönnöd hozzám, hogy nyugodtan tudjunk beszélni, és segíthessek.

– Rendben...

– SZÁLLJ FEL AZ „A” VONATRA! Menj egy megállót, aztán ugorj le! Várd meg a következő vonatot, azzal MENJ ÖTÖT, és a KÉK negyednél szállj le! Világos?

– Igen.

– Helyes. Ha leszálltál, keresd a **KIRÁLY** utcát! Az a Negyedik utca. Ott pedig a negyedik ház aljában látsz majd egy kis nyomozóirodát. Nagyon fontos, hogy ne kövessen senki! Várlak. Siess!

Melódia aggódni kezdett: „De hát miért követne bárki? Hogy bántanak? Az kizárt! Tonika tudja, mikor volt utoljára bűneset Harmóniában.” Mindenesetre mégis mindent úgy csinált, ahogy a hang mondta.

A Király utca vörös tégláépületei nem tartoztak Impró ékességei közé, és ezen még az éjszaka sötétje sem tudott enyhíteni. Az égbe meredő

BIBOP

A „bebop” a jazz egyik műfaja, amire a gyors tempó, a virtuóz szóló, a szabad improvizáció jellemzők. (41)

SZÁLLJ FEL A...

Angolul *Take the A train*. Ez is egy híres jazzszten-derd, Duke Ellington, azaz a Herceg szerezte. (42)

MENJ ÖTÖT

Angolul „Take Five”. Ez is egy híres jazzszten-derd, amely különleges lük-tetéséről kapta a címét. Dave Brubeck szerezte. (43)

KÉK

Angolul blue; a blues színe.

KIRÁLY

Angolul „King”. B. B. King egy nagyon híres bluesgitáros volt, akit a blues a királyának is neveztek. (44)

🎧 SZÁJ-HARMONIKA

Másik neve herfli vagy pofagyalu. (45)

🎧 ÉLETÉRZÉS

Egy-egy stílushoz általában elég jól kapcsolódik egy-egy érzésvilág.

A blues szomorkás, a funky vidám, a soul érzelmes stb.

🎧 SWING

A swing lényege, hogy ne bírj mozdulatlan maradni! Hogy belendítsen, hogy feltöltsön jókedvvel. Az előző fejezetben már hallhattál swinget, de íme egy másik. (46)

kockaházakat mintha csak a rozsdás tűzlétrák tartották volna egyben, és csak minden második utcalámpa világított. Melódia hálát adott, hogy csak a negyedik házig kell elbotorkálnia. Remegő kézzel kopogtatott be.

– Ki az? – hallatszott.

– Meló... Akarom mondani, Popi.

– Popi? – csattant fel a hang, miközben az ajtó vagy fél tucat zárja nyíltni kezdett. – Majd mindjárt jól popin rúglak, aztán megtanulod, hogy Bibop a neved! Na, gyere be gyorsan! – azzal már ki is nyúlt, és berántotta.

Egy szűkös, levegőtlen szobában találta magát, amiben egy leszakadófélben lévő ventilátor kergette az őszi legyeket. De ebben sem gyönyörködhetett sokáig, mert a kopottas, horpadt SZÁJHARMONIKA máris az ablaknál termett, és leeresztette a relaxátát. A kintről beszüremkedő fény szép csíkosra festette a falakat, és végképp homályba burkolta a helyiséget. A szobában csak egy íróasztal állt, amit egy rozoga szék támasztott meg.

– Nem követett senki? – kérdezte a herfli.

– Nem, nem hiszem. De mi ez az egész? – csattant fel öntudatosan Melódia. – Én nem ártottam senkinek!

– Figyelj, kölyök! Ha meg akarod találni a hangod, az nem lesz egy csilingelő harangjáték – mondta baljóslatúan, és leült a recsegős székre. Az asztal fiókjából elővett egy félig üres flaskát, és töltött magának egy félig üres pohárba. – De én segíték! Előtte azonban muszáj tisztázni néhány dolgot. Először is, mennyit tudsz Impróról?

– Hát... – hebegte Melódia szemlesütve. – Szóval, ami azt illeti, én csak...

– Sejtettem – vágott közbe Herfli, és egy húzásra kiitta az első poharat. – Na, sebjaj, kezdjük a közepén! – azzal újra töltött magának. – Először is tudnod kell, hogy Impró több városrészből áll, ahol különböző zenékkal találkozhatasz. Ezek mind különböző stílusúak, más-más ÉLETÉRZÉST tükröznek. Ott van SWING, FUNK, SOUL, a RÉGI városnegyed, aztán Poppia határában a GÖRDÜLŐ SZIKLA és így tovább. Mi most a nem túl vidám Kék negyedben vagyunk – tudod, az itt élők általában elég bánatosak. A mi zenénk a BLUES, a világ legcsodálatosabb muzsikája, mert a szomorúságot azzal enyhíti, hogy elmeséli. Nem csak a vidám zene tud jobb kedvre deríteni, ezt jól jegyezd meg!

– Értem – felelte Melódia, még ha nem is értette, mindennek mi köze van hozzá.

– Tudod, ahogy Harmóniában mindenkinek, úgy nekünk is lételemünk a zene. Az tölt fel, az éltet mindennap. Ha nincs zene, nincs erőnk felkelni vagy bármit csinálni. Itt, Impróban a zene lényegi része a szoló. Tudod, mi az?

– Igen, a bárban már elmagyarázták.

– Akkor értened kell! Az utóbbi időben sokunknak ragad benn a szoló, egyszerűen nem megy, és ez a kór egyre több helyen üti fel a fejét. Márpedig ha nem tudunk szólni, akkor nem tudunk rendesen zenélni, és ha nem tudunk rendesen zenélni, akkor...

– Akkor nem lesz erőtok semmihez! – vágta rá ijedten Melódia.

– Pontosan – Herfli ezt követően itta ki a második poharat, majd folytatta. – Amikor a bárban előálltál a történeteddel, nekem rögtön összeállt a kép. És ha én rájöttem, csak idő kérdése, hogy mások is rájöjjenek.

🎧 FUNK

A funk lényege a jó groove (ejtsd: grúv). A groove egy lüktetés, egy alap, amire a zene épülhet. Nem annyira az a lényeg, hogy milyen a dallam, sokkal inkább, hogy legyen egy feszes tempó, egy jó kis ritmus, amire muszáj mozogni. (47)

🎧 SOUL

A soul (ejtsd: szól) inkább egy gyűjtőfogalom, elég sokféle lehet soulnak hívní, és sok korszaka is van. Általában az énekes, romantikus kapcsolatokról szóló dalokat nevezzük így, amiket jazzes hangzású zenekarok kísérnek. (48)

🎧 RÉGI

A jazz korai korszakának legfontosabb műfajai a ragtime (49) és dixieland (50) voltak.

🎧 GÖRDÜLŐ SZIKLA

Azaz angolul rock'n'roll (lásd később!).

🎧 BLUES

A blues, ahogy a neve is elárulja, a szomorkás életérzés zenéje. (A blue angolul azt is jelenti, hogy szomorú.) Nagyon sokféle blues van, de az érzésvilág közös benne.

– Mire?
 – Hogy ennek az egésznek te vagy az oka.
 – Én? – kérdezte döbbenten Melódia.
 – Igen, te, kölyök! Hadd kérdezzek valamit! Megbeszélted a szüleid-del, hogy útnak indulsz?
 – Nem... – vallotta be töredelmesen Melódia.
 – Gondoltam! Ők pedig nyilván halálra aggódnak magukat, és egymást hibáztatják. Ezzel nemcsak köztük szűnt meg a béke, hanem Harmóniában is. Emiatt kezd eluralkodni itt is a káosz.

– Ó, Tonika! Én ezt egyáltalán nem akartam...
 – Ebben biztos vagyok! Mégis, azzal, hogy leleplezted magad, sokan akarnak majd visszajuttatni Majorságba, hogy mihamarabb helyreálljon a rend. Nem volnék meglepődve, ha a rendőrség már keresne is téged. Ha meg akarod találni a hangod, innentől kezdve inkognitóban kell lenned, és igyekezned kell, hogy minél hamarabb megtaláld!

– És te miért segítesz nekem?
 – Tudod, a Herfli név régen fényesebben csengett. Volt egy kis nyomozóirodám, az volt a MINDENEM. De aztán...
 Hirtelen üvegcsörömpölés hallatszott. Az ablakot belőtték egy hangtompítóval, és Herfli nem tudott többé megszólalni.

„Na, ide figyelj, pofagyalu! – szólt egy hang a hangszóróból. – Nem akarunk rosszat. Engedd ki a lányt, és neked is békét hagyunk!”
 Herfli odalopakodott az ablakhoz, és a relaxák között kilesve a rendőrség villogó fényeit pillantotta meg. Ijedten Melódiára nézett. Gyorsan az asztalhoz ugrott, és papírt, ceruzát vett elő.

„Tudjuk, hogy odabenn van a lány – hallatszódott. – Semmi értelme az ellenállásnak! Add elő, és betörjük az ajtót!”

„Bocs, Főnök, nem volna jobb a »vagy«? – szólt közbe valaki. – Add elő, vagy betörjük az ajtót!”

„Pofa be! Vagy...” – ám egy kattanással elnémult a hangosító.

Ezalatt Herfli felfirkált valamit egy cetlire, és Melódia kezébe nyomta. Aztán a sarokhoz ugrott, és kinyitott egy szekrényt, aminek hiányzott a hátsó fala. Mikor Melódia Herfli szemébe nézett, abban rövid ismeretségük óta először látott kedvességet. Ennek ellenére Herfli határozott mozdulattal belökte a szekrénybe, és rázárta az ajtót. Melódia még hallotta, ahogy harmadszorra is koppan a pohár.

A szekrény háta egy hosszú, föld alatti folyosóra nyílt, aminek a végén egy lépcsőt pillantott meg. Szaladni kezdett felé, aztán azon is egyre feljebb. Mikor már azt hitte, kiköpi a tüdejét, egy ajtón át a tetőre jutott. Gyorsan a pereméhez sietett, és lepillantva látta, ahogyan a rendőrök betörik a kis nyomozóiroda ajtaját. Gondolkodás nélkül a szomszédos háztetőre ugrott. Ott észrevette, hogy a szűk sikátorok felett ruhaszárító kötelek vannak kifeszítve. Támadt egy merész ötlete: ez egy tökéletes csúszkapálya! Az egyik kötélről kölcsönvett egy méretes, VICCES SZÍVECSKÉS bugyogót, és azt hurokra formálva átcsúszott a szomszédos tűzlépcsőre. Onnan aztán a következőre, és így tovább. Minél hosszabb volt egy szárítókötél, annál mélyebben szólalt meg, minél kevesebbet csúszott rajta, annál MAGASABBAN szólt. Egy idő után Melódia olyan tempóban csúszkált, úgy játszott Improv városának szárítókötelein, hogy azt a legőrültebb jazzbögős is megirigyelte volna.

Mikor földet ért, szaladni kezdett. Idővel azonban fáradni is. És ahogy fáradt, egyre lassabb lett. Aztán már csak csoszogott. Végül meg már csak az ŐSZI LEVELEKET rugdosta. A zsebébe nyúlva kitapintotta a Herflitől kapott cetlit. „Keresd meg Ellát!” – állt rajta. „Kösz! – gondolta. – Ez aztán nagy segítség...”

Körbenézett, hogy kiderítse, merre járhat. Ekkor vette észre, hogy megváltoztak az épületek, de elképzelné sem tudta, melyik negyedben lehet. Hirtelen a teljes kétségbeesés lett úrrá rajta. „Itt vagyok egy idegen város idegen negyedében az éjszaka közepén, és üldöznek. Nemhogy

MINDENEM
 Angolul *All of me*.
 Ez is egy híres jazz-
 sztenderd. (51)

VICCES SZÍVECSKÉS

Angolul *My Funny Valentine*. Ez az egyik leghíresebb szerelmes jazzszám, ami jazz-sztenderd is lett. (52)

MAGASABBAN

A húr hossza összefügg a hang magasságával. Minél hosszabb, annál mélyebb. Ez az alapelve például a hárfának. (53)

ŐSZI LEVELEK

Angolul *Autumn Leaves*. Ez is egy híres jazz-sztenderd. (54)

a hangom nem fogom megtalálni, de még a visszautat sem! Ó, Tonika, mi lesz velem?” Lerogyott, és megállíthatatlanul potyogni kezdtek a könnyei.

Már alaposan felázott az arca, mikor valaki kedvesen megszólította:

– Jaj, drágaságom, fel ne mosd az utcát a könnyekkel! Csak nem eltévedtél? – Melódia egy kedves, mosolygós nénit látott maga előtt. – Na, gyere! Majd Mahi Mami segít rajtad! – és már kézen is fogta, és húzta maga után. Azt Mami is láthatta, hogy nagyon fáradt, mert nem kérdezett semmit.

– Majd a templomban kipihened magad, aztán holnap szépen elrendezünk mindent!

Melódia először tiltakozni akart, de a fáradtság és Mahi Mami kedvessége hamar legyűrte az ellenállását. És úgy is lett minden, ahogy ígérte. Nemsokára egy egyszerű templomba értek, ahol megágyazott neki a galérián.

– Szép álmokat! Majd holnap... – de hogy mi lesz holnap, az nem derült ki, mert Melódia mély álomba zuhant.

8. MAHI MAMI

Mikor felébredt, Melódia a mennyekben találta magát. Érezte, hogy óriási fény veszi körül, noha még ki sem nyitotta a szemét. Hallotta az angyalok kórusát is, ahogy teljes egységben, mégis száz hangon énekelnek. Aztán egy csodás hang is szárnyalni kezdett a **KÓRUS ÉNEKE MELLETT**. Arról énekelt, bárcsak ne terjedne tovább a kór, hogy mindenki boldogan zenélhessen. Közben hallgatta, Melódia úgy érezte, mintha a lelkét mosdatnák. Óriási sóhaj tört fel belőle, és a tegnapi aggodalomnak már nyomát sem érezte.

Mikor kinyitotta a szemét, rá kellett jönnie, másféle mennyben van, mint először gondolta. A templom ablakain aranyló sugarakban ragyogott be a nap. **MAHI MAMI** csukott szemmel, teljesen átszellemülve énekelt, míg az angyalok kórusa csupa hangszerből állt.

Melódia már azt hitte, vége a dalnak, amikor hirtelen az egész kórus ritmusosan tapsolni és jobbra-balra dülöngélni kezdett. Ettől egész **MEGVÁLTOZOTT A HANGULAT**, sokkal vidámabb lett az ének, ráadásul mintha beszélgettek volna: Mami énekelt egy sort, a kórus meg felelt rá. És ez így ment egyre felszabadultabban, mígnem a végén Mami már teli torokból énekelt úgy, hogy a hangja ezerfejtű kígyóként tekergőzött a templom minden zuga körül.

Aztán hirtelen véget ért. Szinte hallani lehetett a **CSÖNDET**.

Kis idő után, mintha mi se történt volna, Mahi Mami megdicsérte a kórust, és szélnek eresztette őket. Melódia csak akkor mert megszólalni, mikor a templomajtó becsukódott:

– Hát ez valami csodálatos volt!

– Felébredtél, kismadár? – csengett Mami hangja kedvesen. – De örülök! Várunk szeretettel a **GOSPELKÓRUSUNKBA!**

Melódia lesétált hozzá a galériáról, közben be nem állt a szája:

KÓRUS ÉNEKE MELLETT

Hallgasd meg! (55)

MAHI MAMI

Ő is tényleg létezett. Mahalia Jacksonnak hívták, és a gospel királynőjének is nevezték. (56)

MEGVÁLTOZOTT A HANGULAT

Hallgasd meg! (57)

CSÖND

Tudományosan bizonyított tény, hogy nincs tökéletes csönd. Még az úgynevezett süketszobákban sincs.

GOSPEL

Egy énekközpontú zenei műfaj, ami eredetileg az afroamerikaiak által látogatott keresztény templomokban az istentiszteletek részét képezte. Idővel azonban a nagy érzelmekkel átítatott, közös, improvizatív éneklés fontos műfaja lett.

EGY-KÉT-HÁ-NÉGY-ÖT-HAT-HÉT-NYOLC.

Ez egészen más, mint az, hogy: EGY-két-HÁ-négy-ÖT-hat-HÉT-nyolc. Mi általában az előbbit szeretjük jobban, így is tapsolunk, eszerint is mozgunk, ezért is változott meg annyira a dalunk a közepén!

– De mi ebben a szabálytalan?

– Ebben még semmi. Viszont most mondd egymás után sokszor, hogy nincs kotta nincs kotta nincs kotta...

Melódia kipróbálta, és észrevette, hogy valahogy így szól: **DÁ-DITTI-DÁ-DITTI-DÁ-DITTI.**

– Na, ez már nem olyan szabályos, és éppen ettől izgalmas! Ez például a **SWING LÜKTETÉSE** – folytatta Mahi. – És ha valami szabálytalan, de mégis van benne rendszer, az izgalmas és kellemes a fülnek. Jaj, de mit fecsegek itt?! Napestig tudnám ezt magyarázni, te meg biztos éhes vagy már! Készíték egy jó kis ebédet, te meg közben mondd el, mit kerestél az éjszaka közepén egyedül az utcán!

Melódia hiába is tiltakozott volna, úgy lett minden, ahogy Mami mondta. Mert mire az utolsó kenyérdarabbal kitörölte a tányérját, el is ért a története végére.

– Értem. Bár ez a Bibop a legpocsekább álnév, amit valaha hallottam! – mosolyodott el Mami, majd mély csöndbe burkolózott. – Nem egyszerű eset! – szólalt meg nagy sokára. – Én ugyanis nem szívesen szegülök szembe a rendőrséggel. Másfelől azt gondolom, mind egyenlőnek születünk. Neked ugyanúgy jogod van megtalálni a hangod, mint bárki másnak. És mivel a jazz a szabadság zenéje, ezért ha itt akarsz megtalálni, kötelességünk segíteni!

Ekkor felállt, és a konyhakredenchez lépett. Kihúzta az egyik fiókot, és egy öreg, megbarnult levelet vett elő, aztán szó nélkül kiment a konyhából.

Melódia már azt hitte, teljesen elfeledkezett róla, mikor jó sokára visszatért. A szeme mint-ha kicsit jobban csillogott volna, mint azelőtt.

DALLAM

Sőt, a dallamnak is két összetevője van: a hangok váltakozása és a ritmus.

RITMUS

Ritmus nemcsak a zenének van, hanem pl. a szavaknak is. Tudsz példát mondani?

VARÁZSOLNI

Nagyon sok törzsi zenének a dob a legfontosabb hangszere. Az erős, egyenletes, ismétlődő ritmus „transzba”, azaz önkívületi állapotba tudja hozni az embert, ezért sokszor használták különböző rítusok során is. Ez érdekes rokonságot mutat a technózenével.

SZABÁLYTALAN

Az afrikai törzsi zenének nagyon fontos része volt a ritmus. És mivel a jazz az Afrikából Amerikába hurcolt rabszolgák zenéjéből nőtt ki magát így a jazzben is nagyon nagy szerepe lett a ritmusnak.

– Hogy ennyien... És hogy így... És ahogy az egész megváltozott a közepén! Sose hallottam még ilyet!

– Hát, a ritmus csodákra képes!

– Hogy érted?

– Hogyhogy hogy értem? – de látva Melódia zavart arcát, Mami azt kérdezte. – Na, várj! Mennyit tudsz te a ritmusról?

– Hát...

– Ó, Tonika! Te nem tudsz semmit a ritmusokról?! Na, sebjaj! Figyelj! – azzal leült, és magyarázni kezdte. – Tudod, a zene általában két részből áll: van a **DALLAM** és van a **RITMUS**. Az énekünk első felében a dallam volt az érdekes, aztán meg csak ugyanazt ismételtük, úgyhogy akkor meg inkább a lüktetés. Impróban különösen fontos a jó ritmus, egészen el tud **VARÁZSOLNI**, még ha néha **SZABÁLYTALAN** is.

– Szabálytalan?

– Hmm... Hogy is magyarázzam? Mondd velem egyenletes tempóban: Egy-két-há-négy-öt-hat-hét-nyolc, egy-két-há-négy-öt-hat-hét-nyolc! Ha ezt így mondogatod, akkor az 1-es ismétlődése miatt kialakul egy **PERIÓDUS**, a zenének lesz egy lüktetése. De tud ez másmilyen is lenni, például ha így számolsz, hogy: **EGY-KÉT-HÁ-NÉGY-ÖT-HAT, EGY-két-há-NÉGY-öt-hat.** Érzed a különbséget?

– Igen, ez inkább olyan andalító.

– Bizony. Ezért szoktunk mi Impróban inkább nyolcig számolni. De azon belül is egész más lesz a zene attól függően, hogy hová teszed a hangsúlyt, figyelj csak! Most minden második számot mondj hangsúlytalan!

PERIÓDUS

Amíg meg nem ismétlődik a zene, egysége az ütem.

1-2-3-4-5-6

Ez a keringők lüktetése.

1-2-3-4-5-6-7-8

A zeneszámok többsége páros lüktetésű, legtöbbször tehát négy vagy nyolc ütés jut egy ütemre.

DÁ-DITTI-DÁ-DITTI

Ez a lényege az ütemhangsúlyos verselésnek is. Lásd például: „Tá-titi tá-titi tá-tá” = „BÓ-bitá BÓ-bitá TÁN-COL...” (Weöres Sándor: *Bóbita*)

SWING LÜKTETÉSE

Hallgasd meg! (58)

– Tudod, apámat elég korán elvesztettem, alig ismertem. Aztán évekkel ezelőtt kaptam egy furcsa levelet, amit egy dob küldött. Azt írta benne, régóta keresett engem, mert apámmal nagyon jó barátok voltak, együtt dolgoztak, együtt is muzsikáltak, és ha valaha tud segíteni abban, hogy megtaláljam a hangom, keressem bátran! Nem kerestem. Már egész fiatalon tudtam, hogy az éneklésben fogom megtalálni a hangom, ami sok év gyakorlás után így is lett. Rátaláltam a gospelre, és tudtam, hogy ez az enyém. Viszont a te kedvedért most felhívtam, hátha tud segíteni.

Melódia felkapta a fejét, Mami pedig folytatta:

– Elég zavaros dolgokat mesélt. Azt magyarázta, hogy régen együtt dolgoztak apámmal egy titkos lemezlejátszó megalkotásán, aminek az volt a célja, hogy az imprók hangját rögzítse. A programot végül leál-lították, de ez a bizonyos dob azt állítja, bizonyítéka van, hogy mégis megvalósult. Viszont, mivel ő már elég öreg...

Ekkor kopogtattak a templom hátsó ajtaján. Egész különösen hang-zott, mintha csak valaki azt mondogatta volna: **SZINKÓPA SZINKÓPA SZINKÓPA TÁ.**

– Á, a megbeszélte jel – felelte Mami, miközben elindult az ajtó felé. – Szóval, mivel ő már csak egy öreg dob, ezért az unokáját küldte, hogy elvigyen téged ehhez a bizonyos masinához. Ez biztos ő lesz!

Nemsokára fel is bukkant Mahi egy **VIBRAFON**NAL az oldalán.

– Szia, **LIO** vagyok, nagyon örülök! Indulhatunk? Itt parkol a **MET-
RONÓM**, azzal hipp-hopp ott leszünk!

– Igen, máris! Egy pillanat! – felelte Melódia, és Mami felé fordult. – Nagyon köszönöm, Mahi Mami, örökre hálás leszek neked! – és jó erősen megölelte.

– Na, sipirc! – felelte könnyeit törülgetve Mami. – Nem szeretek **ÉRZELMES HANGULATBA** kerülni. – És ő is erősen megölelte Melódiát.

A fura, háromszög alakú jármű nem messze parkolt. Az oldalán egy hosszú fémszál húzódott, a szálon pedig egy kisebb, állítható súly lógott. Miután beszálltak, Lio feljebb tolt a súlyt, és elindultak.

– Ott hátul találsz egy aktatáskát – magya-
rázta közben –, azt vedd magadhoz! Abban van
minden, amit...

De nem tudta befejezni, mert máris felvisített mö-
göttük egy rendőrségi sziréna.

– Úgy látszik, lehallgatták a telefont! – mondta. – Kapasz-
kodj, megpróbálom lerázni őket! – és már tolt is feljebb a súlyt.

A vibrafon bámulatos sofőrnek bizonyult, de hiába, újabb és újabb
rendőrök vették üldözőbe őket, ráadásul az egyenes szakaszokon lőni is
kezdtek. Az egyik lövedék épp előttük csapódott be. Melódia úgy látta,
hogy kalapszerű formája van.

– Megörültek? – sikított fel Melódia. – Ezek meg akarnak ölni?

– Dehogy! – vágta rá Lio. – Csak szüneteltetni akarnak minket. Ha
ez az izé eltalál, azonnal...

És akkor **BAMM!** Az egyik lövedék telibe találta őket, a jármű azon-
nal leállt. Melódia fel sem fogta, mi történik.

– Gyorsan, fuss! – kiáltotta Lio. – És vidd a táskát is! Találd meg
a hangod! Fuss már! – erre Melódia észhez tért, és kipenderült.

– Köszönök mindent! – motyogta, és eszeveszetten rohanni kezdett.

Szaladt, ahogy csak bírt. Szaladt-szaladt, se látott, se hallott. Csak
arra gondolt, hogy mielőbb hazajusson. Akkor talán ez a rémálom is
csak egy emlékké változik. Mit érdekelte már őt Harmónia többi része
meg a saját hangja!

De amikor annyira elfogyott a levegője, hogy egy **KAZUT** se tudott vol-
na megszólaltatni, egy mellékutcába vonszolta magát, és összeroskadt.
Idővel a gondolatai is abbahagyták a sprintet, és a szívverése is foko-
zatosan lassulni kezdett. A kezében szorongatott táskára nézett, és ki-
nyitotta.

SZINKÓPA

Ez egy jellegzetes rit-
mus, ami az egész jazzre
jellemző. Ti tá ti – így is
mondhatnánk.

VIBRAFON

Egy fémből készült ütős,
dallamjátszó hangszer,
amit a jazzben
használtak először.

LIO

Lionel Hampton volt az
egyik leghíresebb jazz-
vibrafon-játékos. (59)

METRONÓM

Zenében használatos
tempómérő eszköz.

ÉRZELMES HANGULATBA

Angolul In A Sentimen-
tal Mood. Ez is egy híres
jazzsztenderd. (60)

KAZU

A kazoo (ejtsd: kazu)
egy kicsi, zizegő hangot
adó fúvós hangszer, ami
időnként szólószerepet
is kap a jazzben. (61)

9. A NAGY LEMEZLEJÁTSZÓ

Melódia kinyitotta az aktatáskát. Egy megbarnult boríték tárult a szemé elé, amire nagy betűkkel ráírták: SZIGORÚAN TITKOS. Hozzá egy jegyzetlap volt tűzve:

GRAMOFON

A 19. század végén feltalált hanglejátszó készülék, amely elsőként volt alkalmas nagyüzemi módon gyártott zeneanyagok, az úgynevezett gramofonlemezek lejátszására. A gramofon a fonográf alapelvén nyugszik, amit Thomas Edison talált fel. A lemezen lévő hangjeleket egy nagyon kicsi, hegyes tűn keresztül vezetik a hangfalakba, és így hallatszódik a zene. A jazz születésekor a zenék gramofonlemezeken jelentek meg.

ELLA

Ella Fitzgerald híres jazzénekesnő volt, akit a jazz királynőjének is neveztek. (62)

HANGLEMEZ

A 20. században hanglemeze rögzítették a zenéket. Egy lapos korong, aminek mindkét oldalán barázdák vannak, ezekről a hangszedő olvassa le a hangot.

Kedves Melódia!

Sokan, sokféleképpen találjuk meg a hangunkat. Sose felejttem el, én egy boltból kiszűrődő gramofon hangját hallva találtam rá. Azóta boldogan élek, mert tudom, milyen az én zeném! Meggyőződésem, hogyha többen hallgatnának lemezeket, többen találnának rá a hangjukra. Ezért is vettem részt a Nagy Lemezlejátszó, vagy ahogy mi becéztük, Ella kifejlesztésében.

Melódia itt felkapta a fejét. „Lehetséges volna, hogy Herfli is erre gondolt?” Izzgatottan folytatta:

Ahogy hamarosan látni fogod, Ella teljesen elkészült! Ez a különleges masina sok évtizeddel ezelőtt az imprók legjobb zenéit rögzítette hanglemezekre. Impró ezzel a hangtárral akarta igazolni a világ és az örökkévalóság előtt, hogy az improvizatív zene nagyszerű muzsika.

Ellát azonban soha nem használták, mert Poppiában egyre nagyobb teret nyert a gépzene. Ettől megjődtek az imprók, nehogy alábbhagyjon Impróban az élő zene szeretete, és inkább leállították a projektet.

Pont azután, hogy elkészült a masina! Igyekeztek minden nyomot eltüntetni, így mára szinte mindenki elfelejtkezett róla.

Most abba kell hagynom, megjött az unokám érte. A barna borítékban megtalálod minden dokumentációját. Remélem, Ella segít rajtad, ha már annyit dolgoztunk rajta annak idején!

*Barátsággal:
Buddy*

Melódia, mikor a levél végére ért, nagyot sóhajtott: „Lehetséges volna, hogy mégis rátaláljak a hangomra itt, Impróban? Adok neki még egy esélyt!”

Előhúzta a barna borítékból a dokumentációt, ami azt a nagyon bonyolult elvet írta le, ahogy Ella működik. Megnézte, aztán visszacsúsztatta a barna borítékba. Ekkor tűnt fel neki a térkép, amelyből világossá vált, hogy Ella egy város szélén álló ritmusraktárban van, közel a Gördülő Sziklához. Felnézett, hogy vajon ő maga hol lehet – szerencséjére kiderült, hogy a Szikla egészen közel van. „Akkor nem lehet messze a raktár sem! – gondolta, és ez újult erővel töltötte el. – Ideje, hogy a magam ura legyek!” – azzal vett egy nagy levegőt, és nekiindult.

A térkép segítségével egész hamar rátalált a romos épületre. Menet közben még az eső is eleredt, úgyhogy az épület a viharos éjszakában még bánatosabbnak hatott. A kapuján egy rozsdás lakat hirdette, hogy már rég nem járt ott senki. Mindenesetre

BUDDY

Buddy Rich volt minden idők egyik leghíresebb dobosa, aki már csodagyerekként feltűnt. (63)

TÖRT RITMUSOK

A szabálytalan ritmusok egy fajtáját nevezzük így, amikben általában páratlan számig számolnak. Például hét-nyolcad, kilencnyolcad.

Az ilyen zenék mindig nagyon izgalmasak, szokatlanok, kicsit zaklatottnak hatnak.

(64)

GÉP

Az ilyen lemezlejátszó (angolul: jukebox) ugyanazon az elven működik, mint a gramofon, csak más a lemez anyag. A jazz aranykorában rengeteg ilyen lemezlejátszó volt a világon. Ezekből hallgatták a zenét érme bedobásával a tejjívokban, kocsmákban stb.

BAKELITLEMEZ

Magyarul tévesen szokták így nevezni. Soha nem készült bakelitből, közkeletű nevén inkább vinyl műanyagból.

ŐRJÍTŐEN JÓ ZENE

Hallgasd meg! (65)

CSODÁLATOS ZENE

Hallgasd meg! (66)

volt még annyi erő benne, hogy ne adja meg magát. Melódia azon töprengett, hogyan is tudna bejutni, amikor egy villám fényénél észrevette, hogy nem sokkal arrébb felkunkorodik a kerítés alja. Hasra vetette magát, és az egyre dagadó sárral mit sem törődve bekúszott. Persze a raktár ajtaja is le volt lakatolva, de egy betört ablakon át végül utat talált.

Egy hatalmas hangárba lépett, ahol TÖRT RITMUSOK hevertek szerte-széjjel. Azonnal szemet szúrt neki, hogy a távoli sarokban egy ponyvával letakart gép rostokol, úgyhogy rögtön afelé vette az irányt.

Ahogy a ponyvát lerántotta a gépről, óriási porfelhő szállt fel. Mikor elült, Melódia elámult a gép szépsége láttán. Oldalai hatalmas boltívben találkoztak össze a tetején, mint egy kupola, testét színes lámpák tarkították, felül szép ötvösmunka díszítette az üvegfalat, és a közepén egy nagy piros gomb virított hívogatóan. Melódia gondolkodás nélkül megnyomta. Erre a GÉP – csodák csodája – felbúgott, villogni kezdett, és láthatóan bekapcsolódott. Melódián hihetetlen izgalom lett úrrá. Alaposan szemügyre vette a gépet. A két oldalán két kar áll ki belőle. „Hangszerelés” – állt az egyik mellett, „Hangulat” – mutatta a másik.

Melódia fogta a hangszerelés kart, és lehúzta a legelső állásig. A másikat hagyta a mosolygós arc mellett, és megint megnyomta a piros gombot. A gép felberregett, és az átlátszó üvegfalon keresztül látszott, ahogy egy BAKELITLEMEZ felemelkedik, és hozzáér a gép tetejéről csüngő tűhöz. Ebben a pillanatban ŐRJÍTŐEN JÓ ZENE csendült fel, Melódia szinte azonnal táncra perdült.

Mikor abbamaradt, Melódia ragyogott, és nagyon erős késztetést érzett, hogy újra kipróbálja. Átállította a hangszerelést, és megint megnyomta a gombot. Egészen másféle, de mégis CSODÁLATOS ZENE csendült fel, amire úgy érezte, csak bólogatni lehet.

Miután elhallgatott ez is, újra elővette a leírást, amin az állt, a hanglemezek kivételéhez az oldalsó karokat kell mindig egy állással arrébb tolnia a következő sorrendben: **JOBB-BAL-JOBB-JOBB-BAL-JOBB-BAL-BAL**. Melódia rögtön neki is látott. Egész beleszédült, mire a végére ért.

A mutató a „vidám” – „nagyzenekar” kombinációnál állt meg. A lemezlejátszó üvegfala lenyílt, Melódia pedig izgatottan nyúlt felé, amikor...

– Állj! Ne mozdulj! Vége a dalnak! – hasított egyszer csak a levegőbe. Melódia megpördült. Egy rakás rendőr állt vele szemben.

– Pont mikor elkezdődött volna?! Kár! Olyan kíváncsi voltam, mi a következő szám! – szólalt meg az egyik.

– Szád? Azt inkább fogd be! – mordult rá a felügyelő. – Különbö megmondom, mi lesz!

„Biztos a zene miatt nem hallottam őket!” – gondolta Melódia, és ekkor egy ötlet futott át az agyán.

– Hogy mi lesz? Hát, szóljon a jazz! – kiáltotta határozottan, és megnyomta a piros gombot, aminek hála, már fel is hangzott az újabb NAGYSZERŰ MUZSIKA.

JOBB-BAL- JOBB-JOBB...

A dobolni tanulókat ezt hívják papa-mamá-zásnak. Ilyen kézügyességgel kell a technikájukat, mielőtt dobfelszerelés mögé ülnének. Próbáld ki te is!

NAGYSZERŰ MUZSIKA

Hallgasd meg! (67)

A RENDŐRÖK

Ahogy a sisakjukon láthatod, ők zenei módosítójelek.

A kottairásról majd később lesz szó. Addig is annyit érdemes tudni, hogy a kottajelek bizonyos szabályszerűségeket rögzítenek az írott zenében. A kereszt (#) fél hanggal feljebb tornázza a hangokat, a bé (b) lejjebb, a feloldójel (♯) pedig feloldja az addigi módosítójelek hatását.

A hatás egészen elementáris volt. A **RENDŐRÖK** képtelenek voltak uralkodni magukon. Először zsiszegni, majd rángatózni kezdtek, végül összevissza mozogtak a zene ritmusára, mintha megőrültek volna!

– Főnök! Ha ilyen zene szól, ránk **SEMMI SZÜKSÉG!** – üvöltözte az egyikőjük. Örületes buli kerekedett a lepusztult hangárban!

Melódia kihasználta, hogy senki sem figyel rá, és a lemezek felé fordult. „De melyik lemezt vigyem magammal? Ugyanaz a helyzet, mint Folkiában! – hasított belé a felismerés. – Ez így nem fog menni! Hogy

is találhatnám meg a hangom, ha megmutatják? Azt hiszem, más utat kell keresnem...”

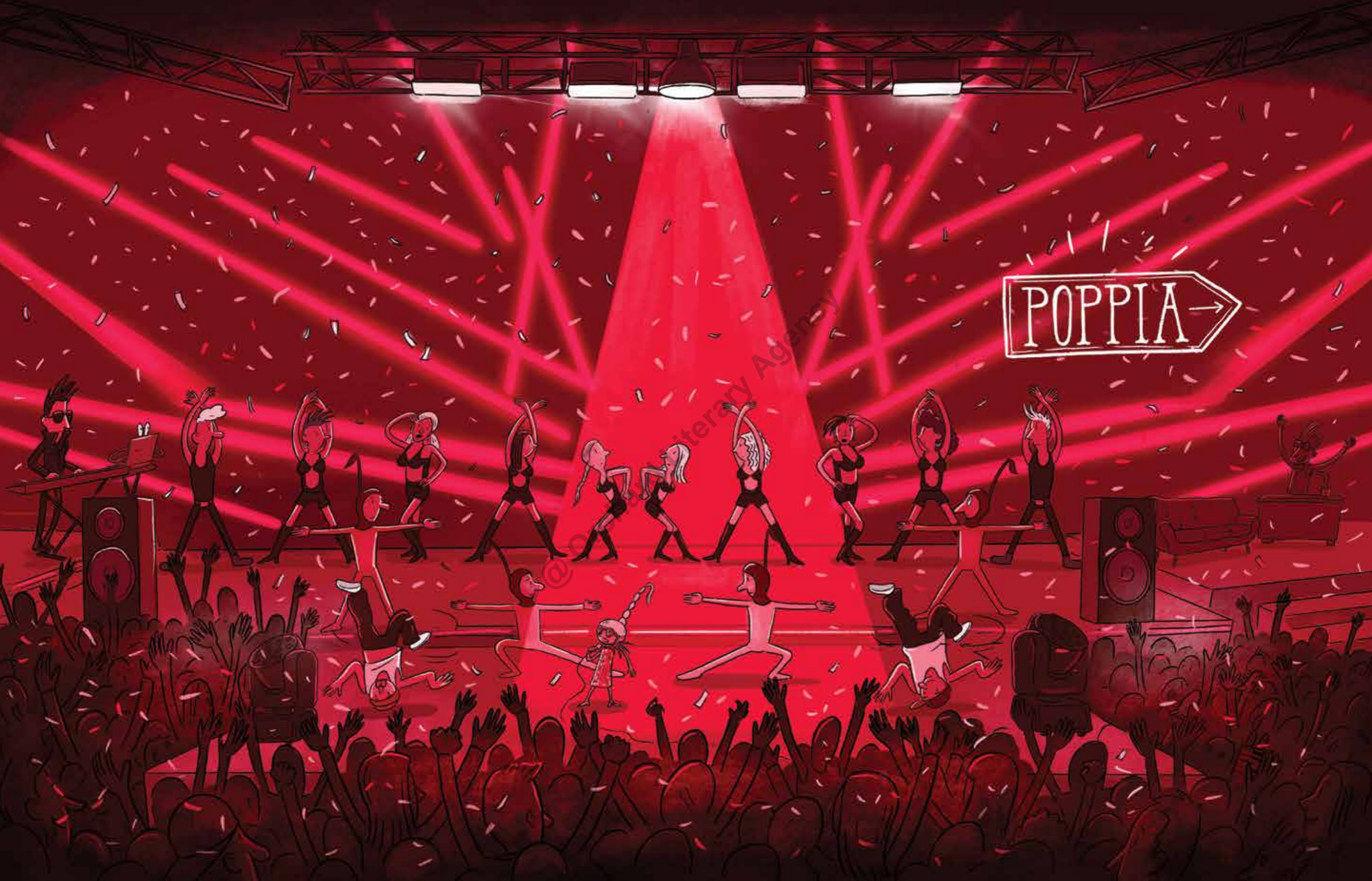
Mivel nem tudta, mennyi ideig tart még a zene varázsa, gyorsan cselekedett. Otthagyta a lemezeket, és kislisszolt az egyik törött ablakon keresztül.

Ahogy kiért, két dolog tűnt fel. Az egyik, hogy elállt az eső. A másik, hogy mennyire közel van a Szikla. Arra gondolt, felmászik a tetejére, és megnézi, merre jut legkönnyebben haza. De ami ott várta, arra maga sem számított.

SEMMI SZÜKSÉG

Az improvizatív zene többnyire nem használ kottát, ezért módosítójeleket sem nagyon. Hiszen az improvizatív zene lényege éppen a szabadság, szemben a kottajelek okozta kötöttséggel.

POPPIA →

10. A HÍRESSÉGEK CSARNOKA

! DOLGOZNI AZ ÚJ VILÁGON

Amerikába évszázadokon keresztül vitték Afrikából az embereket, hogy rabszolgaként dolgozzanak.

! ÉNEKELTEK MUNKA KÖZBEN

A rabszolgák, hogy jobban bírják a nehéz munkát, énekeltek. Így születtek a munkadalok, illetve a hitüket, vallásukat elbeszélő spirituálék.

! IDEJÜK IS KEZDTE MEGENGEDNI

Idővel enyhült valamelyest a rabszolgák helyzete. A felszabaduló szabadidejükben már egyszerű hangszerekkel is kísérték magukat, illetve zenekarokat is létrehoztak.

📖 POPPIA

A pop szó a populáris rövidítése, ami népszerűt, tömegest jelent.

🎧 ELVIS PRESLEY

Úgy is hívták, hogy a rock and roll királya. (68)

🎧 LITTLE RICHARD

Úgy is hívták, hogy a rock and roll építész. (69)

A szürke, borús felhők úgy eltakarták a napot, hogy az aligha tudta átmelegíteni Melódiát, aki rendületlenül caplatott a Szikla csúcsa felé. A felé a csúcs felé, amihez számtalan történet kapcsolódott, és ami kocsmái veszekedések kiapadhatatlan forrása volt, mert per-se mindenki másképp tudta Harmónia történetét. A többség abban egyetértett, hogy Impró első lakosai még Folkiából vándoroltak át. Mivel sokat kellett **DOLGOZNIUK AZ ÚJ VILÁGON**, nem nagyon jutott idejük zenélni, inkább **ÉNEKELTEK MUNKA KÖZBEN**, illetve a templomban dalolták el a sirámaikat. Viszont ahogy épült-szépült Impró, úgy az **IDEJÜK IS KEZDTE MEGENGEDNI**, hogy zenéljenek, így született meg a blues, aztán a ragtime, és végül maga a jazz is. Így alakult ki a mai Impró. Igen ám, de ahogy sokan azért indultak útnak Folkiából, mert ott nem találták meg a hangjukat, úgy idővel Impróból is sokan felkerekedtek, hogy új területeket fedezzenek fel. És mivel visszafelé nem akartak menni, a Szikla felé vették az irányt.

Eleinte csak páran indultak neki, hiszen először minden út nagyon nehéz. Csak akkor válik könnyűvé, mikor már sokan járnak. Így volt ez a sziklás úttal is. Az elsőeknek, az úttörőknek rengeteg akadályt kellett elgördíteniük az útból, és mivel nem tértek vissza Impróba, egyre többen követték őket. Így született meg a Sziklán túl **POPPIA**.

Hát ezen a legendás, akkorra már jól kitaposott úton trappolt felfelé Melódia is, mígnem mécsesek, virágok és ajándékok állták az útját. Mikor felemelte fáradt tekintetét, egészen elképedt. Egy hatalmas barlang bejáratánál két gigászi szobrot pillantott meg. **ELVIS PRESLEY** – betűzte ki az egyik talapzatán, **LITTLE RICHARD** – olvasta a másikén. Elképzelni sem tudta, hová került, de fáradt tagjainak erőt adott az izgalom, és mivel a hó is szállingózni kezdett, a szobrok tekintetétől kísérvé belépett a Szikla gyomrába.

Egy óriási csarnokban találta magát. Olyan óriásiban, hogy úgy képzelte, a teteje épphogy ki nem lyukasztja a hegyet. Meredek oldalfalai-ba hatalmas fülkéket véstek, amikben szobrok álltak. Ha nem is olyan mennyiségben, de ezek előtt is rengeteg virág, ital, ajándék hevert. Melódia elkezdte olvasgatni a talapzaton szereplő neveket: **BILL HALEY**, **CHUCK BERRY**, **JERRY LEE LEWIS**. Aztán átment a másik oldalra, és ott folytatta: **ARETHA FRANKLIN**, **FRANK SINATRA**, **THE BEATLES...**

– Hé, figyelj már, hová lépsz! – rivallt rá hirtelen egy **ELEKTROMOS GITÁR**, amikor Melódia nekiütközött.

🎧 BILL HALEY

Úgy is hívták, hogy a rock and roll atyja. (70)

🎧 CHUCK BERRY

A rock and roll egyik legfontosabb személyisége. (71)

🎧 JERRY LEE LEWIS

A rock and roll egyik első sztárja. (72)

🎧 ARETHA FRANKLIN

Úgy is hívták, hogy a soul királynője, az egyik legtiszteltebb popénekesnő. (73)

🎧 FRANK SINATRA

A 20. század egyik legtöbb lemezt eladott énekes. (74)

🎧 BEATLES

A popzene legnagyobb hatású együttesének tartják őket. (75)

🎸 ELEKTROMOS GITÁR

Az elektromos gitár húrjai fémből vannak, amiket a testén található mágneses hangszedőkkel tudnak ki-hangosítani egy erősítő (hangfal) segítségével, illetve ez teszi lehetővé, hogy a gitár hangját torzíttan is lehessen.

! HÍRESSÉGEK CSARNOKA

Valóban létezik egy Rock and Roll Hall of Fame nevű hely az Amerikai Egyesült Államokban, ahová minden évben beválogatják az elmúlt idők legkiemelkedőbb előadóit.

! BOGARAIM

A The Beatles neve egy szóvicc. Ugyanis helyesen írva a szó (beetles) eredetileg bogarakat jelentene, azonban a beat szó az általuk játszott zenét is jelöli.

! FENDER, GIBSON

A két leghíresebb és egyben legrégebb óta elektromos gitárokat gyártó cég.

– Bocsánat, elnézést, nem vettem észre! – szabadkozott Melódia. – Nagyon elmerültem a nevek olvasásában!

– Miért, még sosem jártál itt?

– Nem, még nem.

– **TE MÉG SOSEM JÁRTÁL A HÍRESSÉGEK CSARNOKÁBAN?**

Hát honnan csöppentél ide, gumimaci?

Melódia erre röviden előadta a történetét.

– Berosálok! – tátotta el a száját a gitár. – Komolyan mondom, itt helyben berosálok – aztán odafordult a „Beatles” feliratú szoborcsoport felé. – Köszönöm, drága **BOGARAIM**, sose felejttem el nektek! – Gyorsan hátrafésülte a haját, és a kezdetinél mindenképp mosolygósabb képpel bemutatkozott: – **FENDER GIBSON** a nevem, de a barátaim csak Gityónak hívnak. Remélem, te is kitüntetsz azzal, hogy így szólítasz!

Ezután válaszra se várva felkapta a bőrkabátját, és folytatta: – És mondd csak, Dia! Ugye nem zavar, ha Diának szólítalak?

– Hát, ami azt illeti...

– Kösz, cukorfalat vagy! Szóval mondd csak, Dius, mit gondolsz, hol vagy te most? Mármint, szerinted mi ez a hely?

– Hát, ami azt illeti... – próbálkozott másodsorra is Melódia, de ezúttal magától hallgatott el. Gityót ez cseppet sem zavarta:

– Pontosan! Ez itt Poppia legszentebb helye! Pontosabban hegye. A pop csúcsa. A csúcok popja. Na jó, ennek semmi értelme! – heherészett.

Melódia csak zavartan mosolygott, a gitár meg folytatta: – Azon az oldalon állnak – és itt a csarnok túlsó felére mutatott – a rock'n'roll úttörői, az elsők, akik Impróból jöttek. Őket követik a rock nagyágyúi. Ezen az oldalon pedig a pop legnagyobb csillagai állnak. Pontosabban csak a régiiek! A legújabbak még nem fértek be ide. Szóval balra rock, jobbra pop.

Gityó Melódiára nézett, akinek a szemében teljes értetlenséget látott:

– Na várjál! Ugye tudod, mi a különbség?

– Hát, ami azt illeti... – kezdett bele már sokadjára Melódia.

– Ó, Toni! Kemény gyerekkorod lehetett! Még szerencse, hogy belém botlottál, szó szerint! – röhögcsélt. – Majd én képbe hozlak! Tudod, Poppia két nagy részből áll. Kitalálsz?

– Hát, gondolom...

– Így van! Popból és Rockból. A rockzene vad, kemény, mint a kő, és elképzelhetetlen elektromos gitár nélkül. Azaz nélkülem! – vihogott. – A **ROCKOK** általában bandában zenélnék, a poppok nem feltétlenül.

– És külön is élnek egymástól?

– Nem! De a rockok annyira nem kedvelik a poppokat. Túl érzelgősnek gondolják őket.

– Értem, tehát a rockok a legkeményebbek!

– Nem, azok a **METÁLOK**. Ha a rockok kőkemények, akkor ők olyanok, mint a fém. Ők már **NEM IS MINDIG DALOKBAN GONDOLKODNAK**.

– Miért, a poppok meg a rockok igen?

– Persze! Poppiában a dal a legfontosabb műfaj. Ezért is láthatod, hogy itt, a csarnokban nagyon sok énekes van. Régi igazság, hogy a dalokkal tudod a legpontosabban kifejezni az érzéseid. Márpedig Poppiában minden az érzésekről szól. Vegyük csak például **JIMMY HENDRIX**-et! – Gityó átsétált a túloldalra. – Hallgasd meg bármelyik zenéjét, és azt fogod érezni, hogy semmi nem számít, csak az, hogy szabad légy! Vagy itt van például az **ABBA**! – ekkor visszasétált a popoldalra. – Csupa vidámság a zenéjük!

– És a bejáratnál álló két fickó, ők kicsodák? – kérdezett közbe Melódia.

– **EZT SEM TUDOD?** – kiáltott fel a gitár. – Ó, bocsesz! Akarom kérdezni: hát őket sem ismered? Hihetetlen... De akkor visszatekerem magam a kedvéért! – és itt egy nagy levegőt vett. – Elvis és Little Richard az elsők között voltak, akik nekivágtak a Sziklának, hogy új utakat fedezzenek fel. Rengeteg akadályt kellett elgörgetniük az útból. Impróban a mai napig Gördülő Sziklának hívják ezt a hegyet a legördülő kövek miatt. „Kő, gurít. Kő, gurít” – ezt mondogatva haladtak, legalábbis a legenda szerint. Aztán mindkettő, teljesen váratlanul, itt találta meg a hangját a hegyen. Egyszer csak felcsendült bennük a dallam, egészen újszerűen. Egy új zene született, ami a küzdelmes út emlékére a „rock and

roll”, azaz „**KŐ, GURÍT**” nevet kapta. Az ő úttörő munkásságuk emlékére áll a szobruk a bejáratnál, hiszen velük indult egész Poppia!

– És akkor a többiek? Ők is úttörők?

– Bizonyos értelemben, ja! Mivel híre ment, hogy a Szikla egy különleges hely, ezért egyre többen jöttek, és vajták az utat annak reményében, hogy itt ők is megtalálják a hangjukat. És nagyon sokan, így vagy úgy, de meg is találták. Ebből lett ez a csarnok, és nem sokkal később ki is lyukadtak a Szikla másik oldalán, ahol ma Poppia fővárosa, Celeb City áll. Ezek szerint ott sem jártál még! Phú, nagy buli lesz, ha megtudják, hogy mifelénk keresed a hangod! – Melódia közbe akart szólni, de Gityó egy percre sem hagyta abba. – Ha elfogadod, majd én segítek neked! Sztárt faragok belőled. Én leszek a **MENEDZSERED**! Persze minden költséget levonok majd a későbbi gázsídból – és megint felcacagott.

Melódiának megtetszett az ötlet. „Végre lesz mellettem valaki, aki végig segít, és értem fog dolgozni. Ez elég jól hangzik! Aztán, ha nem tetszik, még mindig bármikor hazamehetek!”

– Rendben, benne vagyok! – mondta boldogan.

NEM DALOKBAN GONDOLKODNAK

Amikor egy zenében nincs ének, akkor azt instrumentálisnak hívjuk.

JIMMY HENDRIX

A 20. század egyik legnagyobb hatású rockgitárosa. (78)

ABBA

A 20. század egyik legtöbb lemezt eladott popegyüttese. (79)

„KŐ, GURÍT”

A „rock and roll” kifejezés igazából máshonnan ered. A „rock” szó angolul azt is jelenti, hogy rázni, ami a magyarhoz hasonlóan a tánc szinonimája is volt. Így a rock and roll zene az erőteljes mozgására utalva vált stílussá.

MENEDZSER

A pop világában a menedzsernek ugyanolyan fontos szerep jut, mint a zenészeknek. Ő intézi az együttes fellépéseit, megjelenéseit, népszerűsítését. Egy előadó sikere nagyban múlik a menedzseren.

ROCK

Sokféle rockzene létezik. Az egyik legelső rockbanda a Led Zeppelin volt. (76)

METÁL

Sokféle metálzene létezik. Közös jellemzőjük, hogy fontos szerep jut a doboknak és a torzított gitár hangjának. Jellemzően borús, sötét témákról szól. Az egyik legelső heavy metal bandának a Black Sabbathot tartják. (77)

MADONNA

Úgy is hívják, hogy a pop királynője. (80)

JACKO

Michael Jacksont úgy is hívják, a pop királya. (81)

– Jipíí! – kiáltott fel Gityó. – Akkor irány Celeb City!!!

A csarnokból kifelé sétálva Melódia újabb két hatalmas szobrot pillantott meg. Gityó odabökte nekik:

– **MADONNA, JACKO!** Egy élmény volt veletek! Találkozunk legközelebb! – aztán Melódiához fordult. – Meglátod, Celeb Citytől el fogsz ájulni!

Beszálltak Gityó szépen csillogó sportkocsijába, és ahogy a fényárban úszó város felé robogtak, Melódia úgy érezte, ebben talán igaza is lehet.

11. CELEB CITY

A kocsí sebesen suhant le a kacskaringós úton. A nap jólesően melegítette Melódia arcát, a havas hegyek lassan hátramaradtak, Celeb City felhőkarcolói pedig csak egyre nőttek, mígnem barátságos óriásokká nem váltak. Melódia úgy érezte, megnyugodhat, jó helyre érkezik. A szép táj, a suhanás, a nagyváros látványa jóleső izgalommal töltötték el – tudta, hogy ezt soha nem fogja elfelejteni.

– Rendben? – hallotta meg egyszer csak a kérdést.

– Hogy mit? Nem hallottam, bocsí!

– Csak azt mondtam, hogy amíg te néztél ki a fejedből, én gyorsan lebeszéltem neked egy lakosztályt a Hotel U-ban, a 42. utcában. Ja, ez neked nem mond semmit! Ez a legmenőbb környék, az egyik legjobb hotel. Éppen ezért ilyen göncökben nem állíthatsz oda, muszáj előtte shoppingolni egyet! Szóval vegyél fel egy napszemcsit, ott van a kesztyűtartóban, nehogy valaki felismerjen idő előtt!

Mikor Melódia kilépett a bevásárlóközpontból, egyszerűen nem ismert magára. Soha nem gondolta volna, hogy így is ki tud nézni. A smink, a haja, a ruha, mintha kicserélték volna! Amikor a boltban megtudták, ki ő – mert persze hogy megtudták –, ellenállhatatlanabbnál ellenállhatatlanabb akciókkal kínálták meg. Úgyhogy Gityóra se nagyon lehetett ráismerni. Annyi szatyrot cipelt, hogy ő maga alig látszódott. Boldogan szabadult meg a terhétől a kocsinál, és még boldogabban magyarázta vezetés közben Melódiának:

– Tudod, iszonyú fontos, hogyan nézel ki! Rengeteget elárul rólad, mielőtt megszólalnál. Ha sikeres akarsz lenni Poppiában, kulcsfontosságú, mások hogyan látnak, mit gondolnak rólad. Az kell, hogy szeressenek! Hogy valami olyat tudj mutatni nekik, amire ők is vágynak, amilyenek ők is

! PRINCESS

Magyarul hercegnőt jelent. Jellemző a popszakmában, hogy a nem angol fellépők is angol nevet választanak maguknak a siker érdekében.

! SLÁGER

A népszerű popdalokat nevezzük így, a popzenében körülöttük forog minden. Ezeket játsszák a rádiókban, tévékben, ezeknek a premierjét várjuk az interneten. Az újságírók hétről hétre készítenek slágerlistákat aszerint, hogy melyik sláger éppen milyen népszerű. Érdekes, hogy a sláger szó németből ered, és az angolhoz hasonlóan (*hit*) azt jelenti, hogy ütni. Hiszen egy sláger ütős kell, hogy legyen.

szeretnének lenni, mert csak így tudsz a tömegekhez eljutni. A popnak az a lényege, hogy sokakhoz juss el, sokan hallgassanak! Mert ha nincs tömeg, aki rajongjon érted, nem vagy senki Poppiában.

– De hát én nem vagyok senki! – vetette közbe Melódia.

– Dehogynem! Te vagy Melódia, a hercegnő. Hoppá! Meg is van! Ez lesz a művészneved: **PRINCESS**. A hercegnő, aki meg akarja találni a hangját. Mindenki meg akarja találni a hangját, éppen ezért leszel érdekes mindenki számára! Erről kell, hogy szóljon a slágered is!

– Na, várjál! A mim?

– A **SLÁGERED**. A te dalod. Amivel befutsz. Ha megírjuk, az annyira a tiéd lesz, hogy meglátod, abban meg fogod találni magad! Már beszéltem is a legfontosabb hang-szerelőkkel, szívesen segítenek neked.

– Hogy kik? – kérdezte egyre idegesebben Melódia.

– A hang-szerelők. Egészen pontosan Teki, Lala és Stili. Teki mindent tud, amit a slágergyártásról tudni kell. Hogyan épül fel, mi után mi jön, ilyesmik. Lala a hangzás mestere, Stili pedig segít kitalálni a stílusod. Ruha, megjelenés, koreográfia, ilyenek.

– Micsoda??? De hát én nem...

– Ne aggódj, pillanatok alatt belejössz!

Közben a széles sugárútról egy kisebb utcába kanyarodtak, ahol hatalmas tömeg állt, legtöbben fényképezővel felszerelve.

– Ahhh... A pletykánál semmi sem gyorsabb. Figyelj, én kinyitom neked az ajtót, te meg csak integess, mosolyogj, és légy nagyon határozott! Amilyen gyorsan csak lehet, be kell jutnunk a szállodába, különben megsznek minket vacsorára.

Melódia fel sem fogta, mi mindent mondott Gityó, már nyílt is a kocsi ajtaja, és villanófények milliói vakították el. Az egyetlen biztos pont Gityó keze volt, minden egyéb forgószélszerűen történt. A vakuk mellett a kérdések is csak úgy peregtek: „Mit üzensz a rajongóidnak?“, „Mikorra várható a sláger?“, „A szüleid tudják, hogy itt vagy?“, „Ki a kedvenc énekesed?“ Rengeteg kérdést kapott, amikre ha akart, sem tudott

volna válaszolni. Szerencsére Gityó biztosan húzta a bejárat felé, ahol az ajtó záródásával a hangorkán is hirtelen véget ért.

– Üdvözljük a Hotel U-ban! Megtiszteltetés, hogy minket választott! – köszöntötte Melódiát egy széles vigyor.

– Köszönjük szépen, a művésznő nagyon elfáradt a hosszú úttól, szeretne mihamarabb lepihenni – felelte határozottan Gityó, és gyorsan bemenekültek a liftbe. Nagy öröme ezúttal nem neki kellett a tonna papírzacskót a 27. emeleti lakosztályba cipelni. – Na, hát ez egész jól ment! – jelentette ki boldogan, miután bezárta az ajtót.

Melódiával még mindig forgott a világ, de ez a menedzserét láthatóan nem zavarta:

– Figyelj, máris **INTERJÚT** kért a *Celebia*, a *Csillag* és a *Sztár*. Kellemetlen volna bármelyiket is visszautasítani, mivel mindhárom jelentősen

! INTERJÚ

Egy-egy sláger népszerűségét nagyban befolyásolja az előadó zenén kívüli élete. Ezért a popénekesek rendszeresen szerepelnek az újságokban, műsorokban, és persze az online térben annak érdekében, hogy zenéjüket minél többen hallgassák.

POPDIVA

Dívának nevezzük az ünnepeket, elegáns, nagy tiszteletnek örvendő énekesnőket.

SAJÁTJUKNAK ÉRZIK

Ezért is jellemző, hogy a popszámok nagy része a szerelemről, kapcsolatokról szól.

EGYEDI

Ezért is jellemző, hogy az előadók különleges ruhákban lépnek fel, sokszor meghökkentőek annak érdekében, hogy érdekesek legyenek.

befolyásolja, ki kerül a slágerlista első helyére. Szóval beírtam őket a holnapi napirendbe. Lala máris itt lesz, hogy nekikezdjünk az első lépéseknek. Nincs sok időnk, ki kell használni, hogy reflektorfénybe kerültél!

– De hát odalenn azt mondtad, pihenhetek!

– Majd ha már senki nem kíváncsi rád! – jött vigyorogva a válasz. – Tudod, a Csarnok kétirányú utca. Addig lehet ott szobrod, amíg van, aki rajong érted. Ha már senkit nem érdekel, a szobrod is elviszik onnan. Neked pedig még szobrod sincs. Szóval, itt az ideje munkához látni!

És mintha csak a végszót várta volna, már kopogtak is az ajtón.

– Á, Lala! – köszöntötte Gityó, mikor ajtót nyitott. – Kösz, hogy már itt is vagy!

– Neked, szívem, bármikor! – felelte, miközben a kezét csókra nyújtotta. – Hát, hol van a mi gyönyörű hercegnőnk? Hadd lássam!

Lala valamikor csodaszép énekesnő lehetett, aminek már csak a nyomait viselte. Mégis olyan elegáns és határozott volt, hogy Melódia szóhoz sem jutott.

– Hát itt van a gyönyörűm, nagyszerű! Akkor vágjunk is bele, csak keményen! – és bundáját ledobva, a fotelbe zuttyant. – Na, drágám, lássuk csak! Van-e már témája a dalodnak?

– Arra gondoltunk Gityóval, hogy...

– Bocsáss meg, de állj! Nagyon fontos, hogy ez rólad szól, neked kell érezned és gondolnod, nem másnak! Tudod, az első slágerem, ami az áttörést hozta, a saját dallamomra épült. Ettől tudott olyan személyes

lenni, hogy szem nem maradt szárazon. Szóval drágám, az első szabály: a sláger a szívnek szól. Akkor válhatsz **POPDIVÁVÁ**, ha megtalálsz az utat a tömegek szívéhez. Azt pedig csak úgy tudod, ha érzed is azt, amiről énekel.

– Értem.

– A-ah! Nem értened kell, hanem érezned! Ha el akarsz jutni a szívekhez, olyan témát kell választanod, ami érdekli őket, és a **SAJÁTJUKNAK ÉRZIK**, ez

a legfontosabb. Ebből jön a második szabály: Csak egyszerűen! Minél bonyolultabb a dallamod és a szöveged, annál nehezebb megérteni, annál kevesebben fogják hallgatni.

– De én nem akarok direkt buta dalokat írni!

– Nem is kell! Az egyszerűség nem butaság. Amikor megtaláltam a hangom Poppiában, a dallamom egészen egyszerűnek hatott. Viszont annyi érzéssel volt tele, hogy soha nem éreztem butának! Mégis, a nagy kérdés az: ha egyszerű, mitől nem lesz unalmas a dalod?

– Talán mert...

– A harmadik szabály miatt – folytatta Lala határozottan. – **TE legyél EGYEDI!** A dal akkor izgalmas, ha van benne valami rendhagyó, szokatlan, ami belőled fakad. Az nem baj, ha a dallam egyszerű! Az sem, ha az akkordmenete... Na, várj! Tudod egyáltalán, mi az az akkordmenet?

– Nem...

Erre Lala csak sóhajtott egy nagyot, majd folytatta: – **AKKORD** az, amikor több hang szól egyszerre. Például, amikor megpengetik a gitár húrjait, vagy több billentyűt nyomnak le egyszerre a zongorán. Az **AKKORDMENET** pedig, ahogyan ezek az akkordok egymást követik. Gondolj a kettes szabályra! Nem kell feltétlenül sok és bonyolult **AKKORDOT HASZNÁLNI!** Az a jó, ha a dal már első hallásra ismerősnek hat! És persze...

Most viszont Melódia vágott közbe határozottan:

– És az nem fontos, hogy én is ismerős legyek? Szerintem jó lenne, ha azt éreznék, ez direkt nekik szól.

Lala erre elismerően biccentett:

– Látom, tanulsz! Így van. Ha majd írod a slágered szövegét, legyen benne megszólítás, vagy az, hogy „te”! Ettől a rajongóid is **MEGSZÓLÍTVÁ ÉRZIK MAGUKAT**. És a cím is baromi fontos, ami meg maga a **TÉMÁD**. Azt szoktuk mondani, jó, ha a cím legalább hétszer elhangzik a dalban.

Melódia érezte, hogy a figyelme kezd lankadni.

– Ne haragudj, Lala, de hosszú és fárasztó napom volt, képtelen lennék most több mindent felfogni.

AKKORD

Más néven hangzat. Egy hangzat minimum három hangból áll, és két fő csoportja van: dúr és moll (angolul *major* és *minor*). A dúr akkordokat vidámabb, könnyedebb hangzásúaknak szoktuk tartani, míg a moll akkordok borongósabbak, líraibbak.

AKKORDMENET

Az akkordok váltakozását szoktuk harmóniamenetnek is hívni. Ez határozza meg egy-egy szám hangulatát.

AKKORD-HASZNÁLAT

Vannak bizonyos slágerakkordok, amik rengeteg dalban visszaköszönek, ráadásul ugyanabban a sorrendben. **(82)**

MEGSZÓLÍTVÁ ÉRZIK MAGUKAT

Nagyon sok sláger íródik egyes szám második személyben – azaz a szövegben például nem az szerepel, hogy tovább kell menneM, hanem, hogy tovább kell menneD.

TÉMA

A legtöbb sláger „üzene” vagy témája már a címben is szerepel. Régebben a sláger első sora volt a cím.

– Hát igen, ilyen ez a popszakma! De akkor legyen elég ennyi mára, magadra hagylak.

– Fantasztikus vagy, Lala, mint mindig! – szólt közbe Gityó.

– Tudom, szívem! – és hangosan felnevetett.

– Hazavihetlek? – kérdezte, és amilyen tempóban zúdították Melódiára a sok információt, olyan gyorsan tűntek is el.

Melódia teljesen egyedül maradt. „Hát akartam én ezt? – gondolta magában. – Iszonyú nehéz ennyi mindenre odafigyelni! Viszont végre nem csak egy kislány vagyok, akit semmibe vesznek. Ez végre rólam szól! Meg különben is, milyen menő már itt minden?!” – és hemperegni meg ugrálni kezdett a dupla ágyon. Mikor megunt, az ablakhoz lépett. Nézte, ahogy az égből hulló hópelyhek eltűnnek az óriási épületek tövében pontként szaladgáló poppok között. Hirtelen nagyon hiányozni kezdtek a szülei.

A szállodai asztal fiókjából tollat, papírt vett elő, és írni kezdett:

Kedves Szüleim!

Celeb Cityből írok nektek, egy nagyon menő szállodából. Jól vagyok. És azt hiszem, már nagyon közel ahhoz, hogy végre megtaláljam a hangom. Alig várom, hogy hazatérjek, és elmeséljek mindent. Ne aggódjatok, minden rendben!

Kérlek, ne gyertek utánam, hamarosan találkozunk!

Hiányoztok:

Melódia/Kottapötty

Úgy érezte, a borítékkal együtt az aggodalmait is lezárta. Nyújtózott egy nagyot, és bebújt a pihe-puha ágyba, hogy felkészüljön a másnapi kemény menetre.

12. HANG-SZERELŐK

– Pont olyan, mint egy pillangó.

– Banyek, ez neked pillangó? Akkor már inkább elefánt!

– Soha ne hagyjátok, hogy így lássanak! – mondta egy ismerős, harmadik hang.

– Na, jó! Ébresszük fel! Aztán ezt majd máskor lemeccselitek – ez a hang pedig végképp ismerős volt.

– Gityó! Ne mondd már nekem, hogy láttál valaha ekkora nyálfoltot, ami elefánt alakú...

– Pillangó!

Óriási küzdelem árán Melódia kinyitotta résnyire a szemét, és négy bambuló pofát pillantott meg maga fölött.

– Jó reggelt, Princess! Nagy nap ez a mai, ideje nekivágni!

Melódia lassan felfogta, hogy egy gitár beszél hozzá. Aztán az agya egyre gyorsuló sebességgel kezdte feldolgozni a látottakat, úgyhogy hirtelen felült az ágyban. Olyan hirtelen, hogy az egyik napszemüveges, bamba pofát le is fejelte.

ROCKFELÁLLÁS

A rockbandák klasz-szikus felállása: dobos, basszusgitáros, ritmusgitáros (aki az akkordokat játssza, a hangzást alapozza meg), szólógitáros (aki a dallamot játssza, és szólózik), énekes

PITTYEGÉS

Te is kipróbálhatod, ha beírod a keresőbe, hogy metronóm. Be tudod állítani az értékét.

– Ó, basszus! – kapott az orrához Stili. – Jól van, akkor pillangó! De azért még nem kell lefejelni! Hű, de kemény fejű kis csaj!

– Örülök, hogy sikerült közelebből is megismerkednetek, ő Stili! – mutatta be Gityó. – Lalát már ismered, ő pedig Teki. Na, gyerünk, pat-tanj! Egy óra múlva már itt is van a *Sztár* riportere, addigra képbe kell hoznunk!

Innentől kezdve örült rohanás vette kezdetét. Legalább ketten beszéltek hozzá folyamatosan és egyszerre. Stili arról, hogyan mozogjon, hogyan tartsa a kezét, viselje a haját, tegye fel a sminket, és magyarázott valami hercegnői jogarról is, ami majd az állandó kelléke lesz, de ezt már nem igazán tudta követni.

Lala közben folytatta kiselőadását a hangzsról. Hogy mennyire fontos, hogy szinte kiabálósan énekeljen, magas hangfekvésben, mert ettől lesz az egész intenzív, érzésekkel teli. És hogy gondolkodott rajta, de semmiképp sem javasolja a **ROCKFELÁLLÁST**, pedig jól nézne ki Melódia mögött egy ötfős fiúbanda, de megbeszéltek Stilivel, hogy a hercegnői stílushoz ez nem illik.

Gityó is folyamatosan darálta a magáét. Az egyetlen pillanat, amikor végre csend lett, akkor volt, mikor bejelentette:

– Sikerült időpontot szerezni Johnny következő esti show-jába. Itt debütálhat a dalod.

Lala örült féltékenyen Melódiára nézett, Stili a szájába harapott, Teki pedig motyogott valamit, de senki nem értette.

– Nem korai egy kicsit? – törte meg a csendet végül Lala. – Még nekem sem sikerült ilyen hamar bekerülnöm.

– Muszáj volt – felelte Gityó. – Zuzu lemondta, ki kellett használni a lehetőséget. Az interjúkban pedig már tudjuk nyomni az infót. Úgyhogy eggyel több ok, hogy elkészüljünk! Most egy óra kávészünet. Princess, rád a társalgóban vár a *Sztár* riportere. Ne feledd, hercegnő vagy! Csak lazán, vidáman, elegánsan. Mint egy díva.

Ha Melódiának valaha azzal volt baja, hogy senkit nem érdekel, akkor most épp ellenkezőleg állt a dolog. Még soha nem kérdeztek tőle

ennyi mindent. A *Sztár* után a *Celebia*, majd a *Csillag* riportere is ezer kérdést tett fel. Mire túl volt a harmadik interjún, azt sem tudta, miért van a világon. Ekkor visszament a lakosztályába pihenni, de ott már Teki várta.

– Hű, de fáradtnak tűnsz! Add csak a kezed!

– Miért, levágod? Valami boszorkányrecept szerint ez is kell a slágerhez? – kérdezte fáradtan Melódia, miközben odanyújtotta a karját. Teki nem is válaszolt, csak megfogta a csuklóját, kicsit megszorította, és várt. – Jól le vagy harcolva, csak 60 a pulzusod. Ennyit ver a szíved percenként, hallgasd csak! – és megnyomott magán néhány gombot, aminek köszönhetően elindult egy egyenletes **PITTYEGÉS**.

– És akkor mi van?

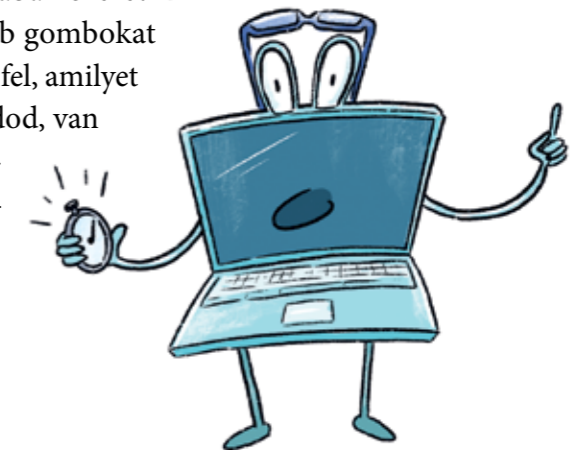
– Emlékszel, mi a pop első szabálya?

– Hogy a sláger a szívnek szól – mondta fel a leckét a friss sztár.

– Pontosan! És ezt szó szerint is lehet érteni. Ugyanis egy sláger alapja a jó tempó, amit ugyanúgy mérünk, mint a pulzust. Mértékegysége a **BPM**. Ha valakinek 70 körül van a pulzusa, azt elég nyugodtnak mondjuk. Viszont figyelj magad, mi történik, ha feltekerem a bpm-et 120-ra!

Megint megnyomott néhány gombot, és ezt követően már jóval gyakrabban ismétlődött a pittyegés. Melódia önkéntelenül mozogni kezdett, és sokkal élénkebbnek is érezte magát. Teki folytatta:

– A 120-as pulzus az a maximum, amit még egészségesnek tartunk, e fölött már inkább káros, mert állandó izgatottságot okoz. Viszont egy jó sláger izgalmas kell, hogy legyen, és ráadásul ilyen tempóra jól is lehet táncolni! Szóval nem véletlen, hogy a legtöbb sláger mind 120 körüli **TEMPÓBAN** íródik. Bár mostanában szeretik még feljebb tolni. – Teki ekkor újabb gombokat nyomott meg, és olyan zene hangzott fel, amelyet Melódia még soha nem hallott. – Tudod, van a popzenének egy olyan ága, amelyben épp ez a lényeg! Az **ELEKTRONIKUS ZENÉBEN** nem hangszeres

BPM

Azaz Beats Per Minute, magyarul: ütés per perc (ütés/perc).

TEMPÓ

Van kedvenc slágered? Keresd rá az interneten, hogy „song bpm”, és nézd meg, mekkora a tempója!

ELEKTRONIKUS ZENE

Rengetegféle elektronikus zenei stílus van, amiket az angol rövidítés után EDM-nek (Electronic Dance Music, azaz elektronikus tánczene) szoktunk nevezni. Leghíresebb műfajai: technó (**83**), house (**84**), drum'n'bass (**85**), trance (**86**), industrial (**87**).

LÜKTETÉS

A popzenének egy másik fontos műfaja a rap, ahol szintén nagy szerep jut a ritmusnak. Ez egyfajta énekstílus, ritmikus dalszövegmondást jelent. Egyik legfontosabb alműfaja a hiphop. (88)

TRANSZ

Impróban már volt szó róla Mahi Maminál, hogy az erős, egyenletes ritmus ámulatba tud ejteni. Ez például közös a technóban és a törzsi zenében.

működnek közre, hanem hozzám hasonló kütyük. Itt a tempónak, a LÜKTETÉSNEK jut a legnagyobb szerep, ezért könnyű rájuk mozogni. A magas tempó magas energiaszintet is jelent, ezért szinte TRANSZBA lehet esni tőle. – Teki megnyomott egy másik gombot, és a zene elhallgatott. – De van, akit halálba idegesít. A lényeg, hogy én 125-ös tempóra gondoltam.

Ezután megnyomott pár újabb gombot, és a képernyőjén az alábbi ábra villant fel.

– Hát ez meg mi? – kérdezte Melódia.
– Ahhoz, hogy meg tudd írni a slágered szövegét, át kell beszélünk a felépítését!

A *zenei bevezető* a szám első néhány másodperce. Ez egy ágyú kell, hogy legyen, ami nagyot szól, és behúzza a zenébe, kedvet csinál hozzá! Itt általában még nincs szöveg.

Az *1. verzével* kezdődik el a történeted, amiben kifejted a mondanivalód.

A *refrénben* mondod el a dalod lényegét, legfontosabb üzenetét.

Aztán a *2. verzében* folytatod a történeted.

Majd a *refrénben* megint elmondod a lényeget újra.

A *C rész* azért van, hogy ne legyen unalmas a szám! A rockban általában ez egy szóló, de lehet plusz zenei rész is vagy egy különleges 3. verze, ami mélyíti a mondanivalód.

A *3. refrén* a dal csúcsa.

A csúcs után jön a *lassulás* vagy *halkulás*, a *búcsú*, amivel lezáród a számot. Ez általában inkább már csak zene.

Ez az egész nem lehet hosszabb négy percnél, különben uncsi lesz. Egy **SLÁGER** akkor jó, ha egy egész történetet mesél el. Mint amilyen a tiéd is – zárta le értekezését Teki.

– Ja, csak én még a refrénig sem jutottam el! – felelte Melódia, és ahogy ezt kimondta, hirtelen olyan értelmetlennek tűnt ez az egész.

Teki vett egy nagy levegőt, de Melódia közbevágott:

– Nagyon köszö, Teki, de azt hiszem, ennyi elég lesz mára!

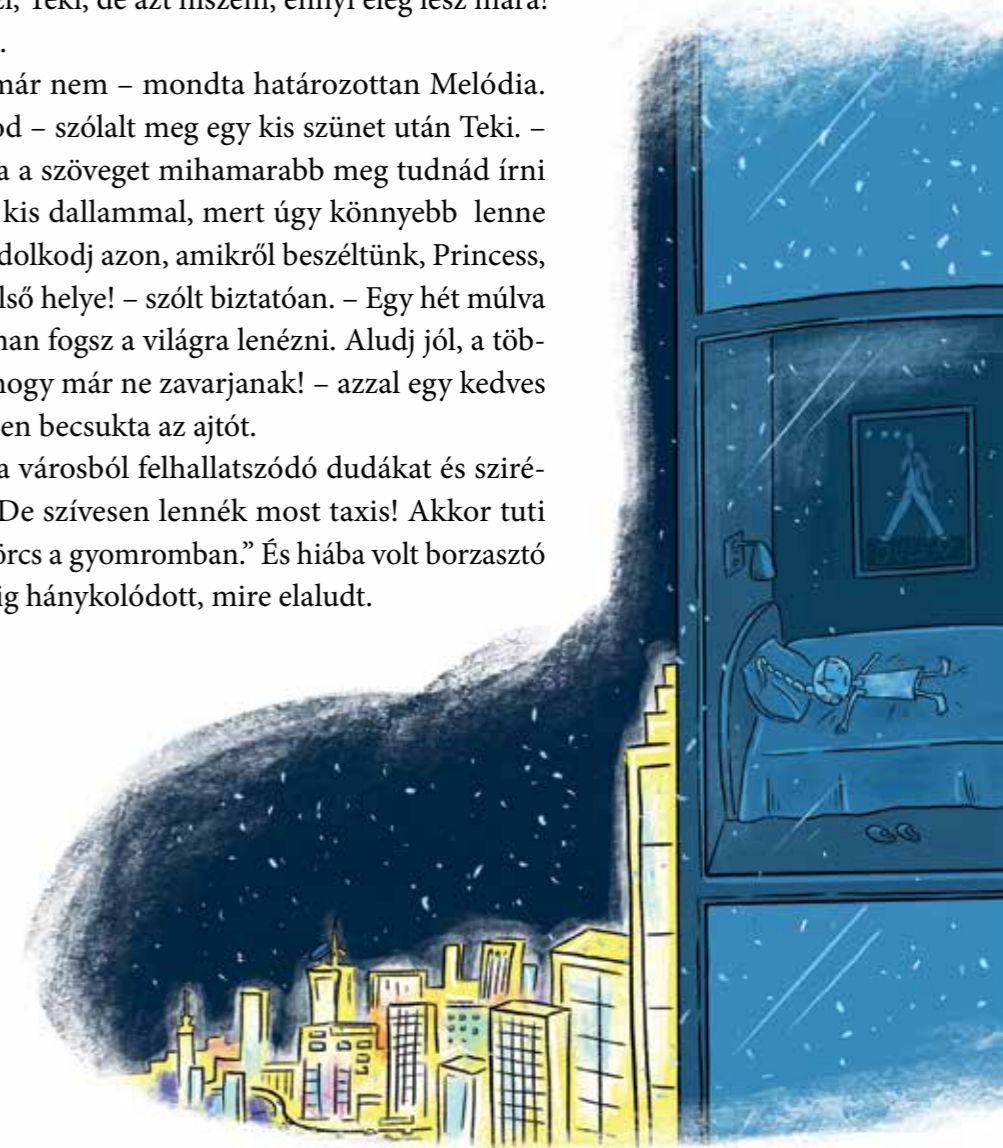
– De én még...

– Én viszont már nem – mondta határozottan Melódia.

– Ahogy akarod – szólalt meg egy kis szünet után Teki. –

Csak jó volna, ha a szöveget mihamarabb meg tudnád írni valami egyszerű kis dallammal, mert úgy könnyebb lenne dolgozni! És gondolkodj azon, amikről beszéltünk, Princess, vár a slágerlista első helye! – szólta biztatóan. – Egy hét múlva ilyenkor már onnan fogsz a világra lenézni. Aludj jól, a többieknek szólok, hogy már ne zavarjanak! – azzal egy kedves mosoly kíséretében becsukta az ajtót.

Melódia csak a városból felhallatszó dudákat és szirénákat hallotta. „De szívesen lennék most taxis! Akkor tuti nem volna ez a görcs a gyomromban.” És hiába volt borzasztó fáradt, még sokáig hánykolódott, mire elaludt.

SLÁGER

Van kedvenc pop- vagy rockslágered? Hallgasd meg, hogy ugyanígy épül-e fel!

13. JOHNNY ESTI SHOW-JA

Az első pár nap is rohanós volt, de ami utána jött, az maga volt a sprint. Melódiának egy szabad perce sem akadt. Amikor elő mert hozakodni egy-egy kéréssel, Gityót elragadták az indulatai, és szenvedélyesen kiabálni kezdett, hogy felőle akár az egészet abba is hagyhatják, nem ő akar a slágerlista élére kerülni, és hogy értse már meg, ezekkel a kérésekkel csak az időt veszi el attól, hogy közelebb kerüljön az álmához, és hogyha Melódia ki akarja próbálni, milyen az élet, amikor valaki nem talál rá a hangjára, rajta ne múljon, sőt, ha akarja, be is mutathatja pár ilyen poppnak, akad ugyanis belőle bőven, de azt előre megmondhatja, hogy nem egy vidám társaság! Melódia köpni-nyelni nem tudott, még senki sem beszélt vele így. Ha a későbbiekben próbált is ellentmondani, csak még rosszabb lett a helyzet, Gityó kőkeményen hajszolta egyik feladatból a másikba. És amikor nem ért rá, Lala, Teki vagy Stili vette át a helyét.

Lalával a dal szövegén és az énektechnikáján dolgoztak. Melódia úgy érezte, elég őszinte lett a dalszöveg, Lala is elismerőleg szólt róla. És mint kiderült, tényleg nem is rossz a hangja! Mégis, az énekórákon mindig úgy érezte, jobb, ha ki se nyitja a száját. „Alulra vedd a levegőt!”, „Nyisd ki a szád rendesen, különben alul jön ki a hang, arra meg senki nem kíváncsi!”, „Ne harapd el a végét!” – hasonló instrukciók ezrei gondoskodtak róla, hogy a „hercegnőnek” folyamatos görcs legyen a hasában.

Stili óráin sem volt könnyebb az élet. „Húzd ki magad!”, „Fel a fejét!”, „Hercegnő vagy, nem lovász!”, „Minden mozdulatodnak azt kell sugározni, hogy itt te vagy a hercegnő, úgyhogy senki ne szórakozzon veled!” És az egész csak még nehezebbre fordult, amikor már a **KOREOGRÁFIÁT** is hozzávették. Egy tükrös táncterembe vonultak, és Stili folyamatosan érthetetlen kifejezéseket kiabált. „Pop és lock, gyérünk!”, „Nem a nagyanyád vagy, ne is úgy mozogj!”, „Most a stoppos!”, „**TURF**, igen!”

Teki, bár sokáig szöszölt a zenei alappal, mégiscsak elkészült vele. Melódia örült, hogy a tempón sikerült faragnia, mert így is alig győzte, hogy már nemcsak az éneklésre vagy a **TÁNCRA** kellett figyelnie, hanem a kettőre egyszerre. Kezdett kikészülni, egyre nehezebben viselte a sok feladatot. Csak az adott erőt, ha arra gondolt, hogy ezzel végre megmutathat valamit magából. Úgy képzelte, a sláger debütálásával vége lesz ennek a pörgésnek, és a szülei büszkéek lesznek rá, hiszen lett egy saját dala, végre megmutatta, ő milyen. Csak erre gondolva volt képes elviselni a rengeteg munkát. Mikor Gityó bejelentette, hogy leszervezett egy **STÚDIÓT** annak érdekében, hogy a debütálás után már rádióképes legyen a szám, Melódiának a szeme se rezdült.

Igaz, a stúdiózás napja végre hozott egy kis változatosságot a dolgozó hétköznapok sorába. Gityó azt akarta, hogy a felvételen **EREDETI HANGSZEREK** szóljanak, ezért végre nemcsak Melódián volt minden

KOREOGRÁFIA

A koreográfia egy jól begyakorolt mozdulatsor egy adott zeneműre. Van, amikor az egész táncművet is annak hívják.

TURF STB.

A popzene jellemzően a hiphoptánc elemeire építi a koreográfiát. Ezek mind a hiphoptáncban használt egyes mozdulatok. Nézd meg, milyen mozdulatok vannak a hiphopban! (89)

TÁNC

A táncművészet egyébként a zenéhez hasonlóan ugyanúgy felosztható Harmónia négy világa szerint: Folkia – néptáncok; Impró – társastáncok, swing; Poppia – utcai táncok, diszkótánc; Klasszika – balett, udvari táncok.

STÚDIÓ

A hangfelvételeket olyan helyiségekben készítik, ahová nem hallatszódhatnak be külső zajok, és tudják csak a zenét rögzíteni kiváló mikrofonok, erősítők és keverőpultok segítségével.

EREDETI HANGSZEREK

Nagyon sok popsláger készül számítógép segítségével, főleg az elektronikus zenék műfajában. Az élő hangszerek használata már nem is mindig egyértelmű.

SÁVOK

Ez azt jelenti, hogy minden hangszer egyedül, a többiektől külön játssza fel a dalt egy hangsávra. Miután mindenki feljátszotta, a hangmérnök egymásra helyezi, azaz keveri ezeket a sávokat, és így születik meg a szám.

MEGKORONÁZNI A HANGJÁVAL

A felvételezésnek ez a megszokott sorrendje. Először a ritmushangszerek (dob + basszus), aztán az akkordhangszerek, majd a szólóhangszerek játsszák fel a dalt. A legtöbbször azzal segítik a felvételt, hogy egy fejhallgatón keresztül bejártsszák a többi hangszert is az éppen felvételt készítő zenésznek.

KEVERÉS

Ahhoz szakértői fül kell, hogy egy jó keverés feltűnjön valakinek, de egy rossz biztosan „fület szúr”. Egy hangfelvétel sikere nagyon nagyban múlik azon, jól vannak-e beállítva a hangszínek, a hangszerek egymáshoz képesti aránya és ezek változása.

ELKEZDETT ÉNEKELNI

Ha kíváncsi vagy a dalra, a Lóci játsszik és Szabó Anna Rozsi készített egy változatot belőle. (90)

figyelem. Mivel a hang rögzítésénél nem szabad, hogy a többi hangszer behallatszódjon, ezért a hangszereket egyesével, külön **SÁVOKRA** vették fel. Először a dobot, hogy meglegyen a szám ritmusa és tempója, majd a basszusgitárt. Így már megszületett a szám „csontváza”, ahogy Gityó magyarázta. Aztán következett a billentyű, illetve a gitár, amivel már elkészült a szám „teste” is. Ezt öltöztették fel aztán a fúvósok, amire végül Melódiának kellett **FELTENNIE A KORONÁT AZ ÉNEKLÉSÉVEL**. Teki a felvétel alatt és azt követően is folyamatosan szöszölt a hangzáson. Hogy mikor, mi, hogyan hallatszódjék. Pár nappal később azonban büszkén jelentette, elkészült a **KEVERÉSSSEL**, épp a nagy nap előtt.

Johnny Esti Show-ja a legnézettebb műsor volt Poppia-szerte. Bár nem szívesen vallották be, még a metálók is imádták. Johnny mindig híres poppokat vagy rockokat hívott meg, hogy viccelődjenek, és mindenféléről beszélgessenek. De azért volt igazán népszerű, mert szinte az összes sláger itt hangzott el először. Sokszor itt dőlt el, hogy egy szám megdicsőül-e vagy elbukik.

Miután Gityó pontosan egyeztette Johnnyval a kérdéseket, Melódiát alaposan felkészítették az interjúra. Hogyan mondjon eleget, de ne túl sokat. Mikor és mivel szabad viccelnie. És legfőképp, hogyan vezesse fel a Számot. Melódia tele volt instrukciókkal. Úgy érezte, kettőt se fog tudni természetesen lépni. Aztán mégis, amikor nagy taps közepette, a reflektorok fényében leült Johnnyval szemben a tévéstúdióban, valami ősi higgadtság szállta meg, és úgy csacsogott, mintha mindig is ezt csinálta volna. Mindez mégsem tudta feledtetni vele, mennyire ideges, hogy először fog nyilvánosan énekelni.

Nem is tudta, hogy került a színpadra. Hirtelen ott állt a mikrofon mögött. A reflektoroktól nem látott semmit, csak sejteni vélte, hogy a közönség türelmetlenül várakozik. Hátrafordult. Gityó, Lala, Stili, Johnny mind őt nézte várakozóan. Aztán felcsendült a zongora. Vett egy nagy levegőt, és **ELKEZDETT ÉNEKELNI**. Érezte, hogy nincs meg benne a lendület, az erő, amiről Lala annyit magyarázott. Közben elfelejtette az

egyik figurát is, amit Stili talált ki. Ettől még bizonytalanabbá vált, bár végül is illett a számhoz, hiszen épp a kételyekről énekelt. Aztán jött az első refrén. Megint elvett egy figurát, ahol az öklével kellett volna a mellkasát ütögetnie. Hirtelen olyan idegennek érezte az egészet, hogy egyszerűen képtelen volt megcsinálni. Helyette inkább leült a színpad szélén álló bárszékre. Előtört belőle, hogy tényleg milyen régen volt már, mikor elindult. Ettől valahogy életre kelt a második verzéje, maga is meglepődött, milyen jól szólt. A végére már olyan hajlításokat, díszítéseket szőtt bele, hogy a közönség egy emberként visított fel lelkesedésében. Mire eljött a második refrén, érezte, hogy megnyerte a közönséget, és tényleg a hercegnőjükké vált. Felállt a székről, és egyszerűen ledobta a flitteres felsőjét, amitől a közönség úgy sikított fel, mintha bomba robbant volna. Már rég nem érdekelt, miket beszéltek meg Stilivel, már csak a dalra figyelt, és arra, hogy teljes odaadással énekeljen. Ettől a zenekar is megvadult, és olyan örömenévé alakult a szám, hogy a falakon kívül semmi nem maradt mozdulatlan. Mikor érkezett a zárás, úgy érezte, nem lehet, hogy máris vége, hiszen csak most kezdett belejönni, akár hegyeket is meg tudna mozgatni!

Amikor az utolsó hang is elhalkult, egy pillanatra óriási csend lett. Olyan csend, amelyet Melódia azelőtt sohasem hallott. Aztán a közönség szinte egyszerre kezdett el ordítani elragadottságában. Melódia számára azonban még tartott a csend. Sőt, még az idő is lelassult. Látta

a közönség ragyogó arcát. Látta Gityó arcán az elégedettséget. Stilién a csalódottságot. Laláén az irigységet. Johnnyén pedig, hogy már egészen máshol jár. Ahogy nézte ezt a kimerevedett tablót, az ő gondolatai is más irányt vettek. „Szóval ilyen a siker. Érdekes, mégsem érzem, hogy megtaláltam volna a hangom... Lehet, kicsit sok volt a zaj mostanában. Igen, azt hiszem, itt az ideje a csendnek! Milyen furcsa, még sose gondoltam rá, hogy a csend ugyanúgy a zene része, mint a hang. Ha nincs szünet, nincs zene!” És ahogy ez átsuhant rajta, rájött, hogy mennyire idegen tőle minden, amire itt rá akarták kényszeríteni.

Megrázta a fejét, az idő visszazökkent a helyére, a közönség meg csak tombolt. Volt, aki a könnyeit törölgette, volt, aki azt kiabálta: „Szereztünk, Princess!”, de a legtöbben állva és sikítózva tapsoltak. Melódia

mosolyogott, integetett, még egy csókot is dobott feléjük, aztán méltóságteljesen meghajolt, és határozottan elindult a kijárat felé.

Gityó már csak az épület előtt érte utol. – Princess, fantasztikus vagy! Ez bizony bombasiker! De hát hová sietsz, ezt meg kell ünnepelnünk!

– Tudod, szükségem van a csendre. Ideje továbbállnom.

– Továbbállnod? Nem értem... – értetlenkedett a menedzsere.

– Meg kell találnom a hangom. Nekem, egyedül. Úgy, hogy ne mások mondják meg. Ehhez pedig még sokat kell tanulnom!

– De hát... De hát hová akarsz menni?

– Hová? Hát Klasszikába! Hová máshová? – és a szállingózó hóesésben szépen lassan eltűnt az alakja.

KLASSZIKA →

Literary Agency

14. KLASSZIKA NÉPE

KLASSZIKUS

A klasszikus zene világa is fantasztikusan sokszínű a többihez hasonlóan, azonban kicsit bonyolultabb eligazodni benne. Ha valaki klasszikus zenét akar játszani, annak éveken át kell tanulnia és gyakorolnia, de ahhoz, hogy élvezhessük, szerencsére nincs szükségünk minderrel!

VICCESZEN BESZÉLTEK

Korábban volt szó róla, hogy a szövegnek is lehet ritmusa. Ezt két különböző versrendszerben is szoktuk használni. Az úgynevezett időmértékes verselés a kezdetektől fogva létezik, a hosszú és a rövid hangok váltakozásával játszik, ez adja egy-egy szöveg ritmusát. A két ór így beszélget Melódiával.

A nap épphogy csak felmászott lustán az égboltra, mire Melódiát már a Klasszikába vezető úton találta. Klasszika különleges helyet foglal el Harmónia tartományai között. Ugyanúgy nyitva áll mindenki előtt, ahogyan a többi. Az itteni zene ugyanúgy el tud bűvölni bárkit, ahogyan a többi. Viszont ha valaki maga is klasszikává akar válni, annak sokat kell tanulnia, keményen meg kell dolgoznia érte! Sokan gondolják úgy, éppen ebben rejlik a csodája, ezért olyan míves minden, ami **KLASSZIKUS**. Mégis, kevesen indulnak efelé, és azok egy részét is elrettenti a Kapu, amely felé Melódia is éppen tartott.

Amikor odaért, két éles hang rögtön megállította.

– Hé, állj meg, Vándor, kit Klasszika hív, s csalogat be!

– Áruld el nevedet! Tartsd a papírjaidat!

Melódia két teljesen különböző figurát pillantott meg. Az egyik magas volt és kecses, a másik alacsony és bumfordi.

– Melódia a nevem, és sajnálom, de nekem nincs semmilyen papírom!

– Márpedig írás nélkül nem mehet senki se be!

– Klasszika míves táj. Nyitva azé, ki tanult.

– Milyen **VICCESZEN BESZÉLTEK!** – kuncogott Melódia, aztán komolyabbra fordította a szót. – Az igaz, hogy nem tanultam még eleget, szóval papírom sincs róla. Viszont a hangom szeretném megtalálni. Már fél Harmóniát bejártam érte, de eddig még nem jártam sikerrel. Ezért is jöttem ide! És nagyon remélem, hogy nem akartok visszafordítani, mert úgy tudom, itt lehet a legtöbbet tanulni.

– Kétségkívül igaz, de csak úgy lehet az, ha kikéred...

– Ácsi, barátom, várj! Célod az is, hogy okulj? – fordult Melódia felé a másik.

– Persze – felelte határozottan Melódia. – Azért jöttem ide!

Összenézett a két ór, és őszinte öröm suhant át az arcukon:

– Ó, éljen Harmónia, nincs már több akadály!

– Nyílik a porta hamar, jó utat, Klasszika vár!

Elővettek egy óriási kulcsot, és minden erejüket latba vetve beletették a zárba, és elforgatták. A Kapu nagy nehezen kinyílt Melódia előtt.

– Klasszika nyitva amúgy is, bárki haladna is át itt!

– Próba csupán a Kapu, átjut e helyt, ki akar.

– Légy ügyes, és majd halljuk a jó hírt, leld meg a hangod!

Melódia meghatottan állt.

– Jaj, mire vársz, kicsi lány? Menj, csupa jó, ami vár! – szolt rá a kecses ór, és kedvesen a nyitott Kapu felé mutatott.

Melódia köszönetet mondott, és boldogan belépett.

A Klasszika mélyébe vezető út gyönyörű, virágba borult fákkal volt szegélyezve. Mindegyiket különleges formájúra nyírták, aminek változatossága egészen szemet gyönyörködtető volt, Melódia örömmel sétált rajta. Időnként szépen megmunkált jelzőtáblák mutatták az irányt, azonban képtelen volt elolvasni őket, a rajta lévő ákombákomok nem mondtak neki semmit. Viszont annál jobban lenyűgözték az út mentén elszórt, egészen különleges épületek. Mintha mindegyiket egy-egy hangszerről mintázták volna. Sátor, ami egy fejére fordított timpanira emlékeztet, egy hosszú, kanyargós, kürtszerű épület, egy hatalmas, hátán fekvő hegedűforma. „Biztosan ezekben laknak a helyiek – gondolta magában. – Érdekes lehet, ha mindenki önmagában lakik! Legalább tudják, mi van odabenn...” És ahogy körbenézett, úgy képzelte, biztos belül is ilyen rend van. Azonban akármerre is haladt, egyik épületből sem szűrődött ki semmilyen hang, nyomasztóan kihalt volt minden.

Az egyik kanyarban aztán egy hatalmas épület tűnt fel, aminek tornyai úgy nyúltak az ég felé, mint az orgona sípjai. Melódia afelé vette az irányt, és nemsokára Klasszika központjába érkezett. Az út mentén

! BŐRÖZÉS, SZŐRÖZÉS, HÚROZÁS

A hangszereket rendszeresen karban kell tartani. A húros hangszereknél időnként húrt, a doboknál bőrt kell cserélni, míg a vonós hangszereknél a lófarkból készült szórt kell a vonókon újabbra kicserélni.

TRILLA

Két hang sűrű egymásutánban való, minél gyorsabban váltakozó megszólaltatása, díszítésre használják.

TRIOLA, SZINKÓPA, TITI ÉS TÁ

Ezek az alapvető ritmusok, amiket a zenében használunk.

boltok sorakoztak, kirakataikban különböző táblák hirdették az árut: „Egy kis kényeztetés Önnek is jár: **BŐRÖZÉS, SZŐRÖZÉS, HÚROZÁS**. Nem kell hozzá nagy varázs!” „Tessék, csak tessék a **TRILLÁKAT!** Ennél szebbeket nem is kívánhat!” „**TRIOLA, SZINKÓPA, TITI ÉS TÁ**. Rázza fel még ma otthonát!” „Basszus, violin, tenor vagy alt. Itt a megoldás, ha **KULCSOKON** agyalt!” „Á, bé, cé, dé hangok! Meg van fizs is, cisz is! De gesz csak jövő héten lesz!”

A kirakatok kongása, az utca kihaltsága egyre jobban nyomasztotta Melódiát. „Tonika tudja, hol van mindenki! Mi történhetett itt?” Egyre türelmetlenebbül olvasta a hirdetéseket, és egyre gyorsabban haladt. Ahogy nőtt az idegessége, úgy szaporázta meg a lépteit is, mígnem végre felbukkant a hatalmas épület a maga teljes pompájában. Gyönyörű volt! Egyszerre hasonlított **EGY ORGONÁRA ÉS EGY KATEDRÁLISRA**. Ráadásul mintha végre hangok is kiszűrődtek volna belőle, úgyhogy Melódia elhatározta, a végére jár, mi zajlik itt, és belépett.

Egy díszes előtér fogadta, ahonnan dupla szárnyú ajtók nyíltak egy gyönyörű hangversenyterembe. Odabenn tömegnyi hangszert pillantott meg, akik a folk piachoz hasonló **ELRENDEZÉSBEN** ültek, és hangosan vitatkoztak:

- Ha nem történik valami, zene nélkül elfonnyadunk, mint a szüret nélkül maradt gyümölcs – mondta bánatosan egy fuvola.
- Most már senki sem maradt, ki tudna kottát olvasni. Ez már a vég! – bögte el magát egy bőgő.
- Valóban. És még a karmesterünk is köddé vált – fújta egy oboa.
- Noha csak ő tudja **KOTTA NÉLKÜL** a darabokat, nélküle mit sem érünk – pendítette meg egy hárfa.
- Azonnal meg kell lelnünk! – kürtölte világgá egy kürt.
- Nincs mese, valakinek útra kell kelnie Szimfóniába! – harsogta egy harsona.
- De ki merészelne közülünk belépni oda? – dörögte egy timpani.
- Szerintem menjen egy rezes, azoknak úgyis mindegy – dobta be egy xilofon.
- Miért nem inkább ütős? Azoknak egy-két ütés úgysem árt, nemde bár? – vágott vissza egy tuba.
- És ha egy fafúvós menne? Ők úgyis olyan széllelbéleltek – javasolta egy cselló.

KULCSOK

A kottairásban ezt a négy kulcsot (basszus, violin, tenor és alt) használják a hangmagasság meghatározására, de többnyire csak a violin-, illetve a basszuskulcsot.

ORGONA ÉS KATEDRÁLIS

Az orgonát a hangszerek királynőjének szokták hívni. Mivel azonban egy igen bonyolult hangszer, ezért elég drága megépíteni, régebben főleg a templomokban volt erre lehetőség. Így erősen kötődik a klasszikus zene egyik ágához, az egyházzenehez.

ELRENDEZÉS

A zenekarokban eléggé kötött, melyik hangszer hol helyezkedik el. Egy szimfonikus zenekarban minél hangosabb egy hangszer, annál távolabb van a közönségtől.

KOTTA NÉLKÜL

Általában a karmester fejből tudja az egész darabot, úgy vezeti a zenekart. Amennyiben mégis kottából olvassa, azt partitúrának nevezzük, amiben minden hangszer szólama fel van tüntetve. (Ezzel szemben a zenekari zenészek csak a saját szólamukat látják.)

GORDONKA

A cselló másik közismert neve.

BEL CANTO

A klasszikus zenében is óriási szerep jut az énekes műfajoknak. Ezek közül a legfontosabbak az opera, az oratórium és a dal. A „bel canto” (ejtsd: belkántó) szép éneket jelent, és elsősorban az (1800-as években született) olasz operákra jellemző. (91)

- Rossz fát tesz a tűzre, GORDONKA! – kelt ki magából egy klarinét.
– Ön meg rossz lóra tesz, ha úgy hiszi, belénk köthet! – kontrázott egy brácsa.
– Tényleg? Akkor menjen inkább a brácsa! – javasolta egy trombita.
– Igen, menjen a brácsa! – visszhangozta a vonósokon kívül az egész terem.
– Mindenki nyugodjon meg! – szakította félbe a perpatvart egy szép hang. – Ez méltatlan hozzánk! Klasszika messze földön híres a szerveztségéről, arról, hogy együtt csodákra vagyunk képesek. Ne cáfoljunk rá a hírnevünkre!
– Szabad kérdezni, BEL CANTO, ki előtt? – fanyalgott egy fagott. – Hiszen csak magunk vagyunk.
– Például előttem – szólalt meg maga számára is váratlanul Melódia. A rengeteg hangszer egyszerre fordult meg és nézett a szemébe. „Ó, Tonika, mire gondoltam, amikor megszólaltam?!” – korholta magát.

- És kit tisztelhetünk a kedves hölgyben? – kérdezte némi zavart csönd után, akit Bel Cantónak hívtak az előbb.
Melódia fejében cikáztak a gondolatok: „Nyilván miattam nem tudnak kottát olvasni... Biztos azért, mert a szüleim aggódnak. De hogyan segíthetnék rajtuk? Egyáltalán, minek kotta nekik?”
– Szóval? – hangzott ismét, kissé türelmetlenebbül a kérdés.
– Melódia a nevem, és azért jöttem Klasszikába, hogy megtaláljam a hangom... – mondta bizonytalanul.
– Nos, kedves Melódia! Ha jól sejtem, kegyed kicsoda, megtiszteltetés számunkra ez a találkozás, noha sajnálatos, hogy ilyen méltatlan körülmények között történik. Együttal kénytelen vagyok azt is jelezni, hogy ily állapotunkban, tartok tőle, nem tudunk segíteni e nemes cél elérésében.
– De hadd kérdezzem meg: miért olyan nagy baj, hogy nem tudnak kottát olvasni? – kérdezte Melódia. – Bárhol jártam eddig, nem volt rá szükség.

SZIMFONIKUS ZENEKAR HANGSZEREI

Vonósok: hegedű, brácsa, cselló, nagybőgő
Fafúvósok: fuvola, oboa, klarinét, fagott
Rézfúvósok: kürt, trombita, harsona, tuba
Ütősök: timpani, xilofon stb.

A képen látható hangszerek közül melyik hangszer maradt ki a felsorolásból?

ÍROTT NYELVE

A lejegyzett zenének köszönhetően tudjuk, hogy sok száz évvel ezelőtt milyen zenéket játszottak. Sőt, bizonyos régészeti leleteknek köszönhetően találtak több ezer éves kottát is. Így ma már arra is lehetőség van, hogy meghallgassuk, milyen lehetett a zene több ezer évvel ezelőtt. Íme az egyik legrégebbi lejegyzett zene! (92)

MAGA IDEJÉBEN

Hiába a kotta, ettől még nem biztos, hogy pont ugyanúgy fog szólni, ugyanis a hangszerek is változtak kissé, illetve természetesen sok múlik azon is, milyen felfogásban játsszák az adott darabot.

MINÉL JOBBAN ÉRTI...

Sok zeneszerző munkáját nehéz elsőre befogadni, furcsának érezhetetlennek tűnik. Azonban ha valaki érti, miben tér el a korábban megszokottól, milyen újítás van benne, akkor sokkal könnyebb értékelni és élvezni. Érdemes sok zeneszerzőt hallgatni, és akár ugyanazt a darabot újra és újra meghallgatni. A fülünk meg fogja „szokni”, és akkor már rögtön meg is mutatja a maga értékeit!

A megjegyzést hangos méltatlankodás követte.

– Csendet! – kérte társait Bel Canto ismét. – Miért kellene tudnia? – majd Melódia felé fordult. – Nos, hogy is mondjam... A kotta a zene **ÍROTT NYELVE**. Éppen olyan, mint a szöveg, csak ahogy a könyvekben írásjeleket, úgy a zenében kottajeleket használunk. Ugyanúgy is működik a kettő. Ha valaki nem tud olvasni, még mondhat fejből verseket, szövegeket, tudhat szépen beszélni, de sokkal nehezebb tanulnia, új dolgokat megismernie. Ez pontosan igaz a kottára is. Ha valaki nem tud kottát olvasni, még zenélhet, muzsikálhat gyönyörűen, azonban nehezebb megismernie a zeneirodalmat, a klasszikusokat. Ezért is tudunk mi, klasszikák, mind kottát olvasni.

– Úgy van! Úgy van! – kiáltották a hangszerek.

– Na, mármost. A kottának köszönhetően tudjuk eljátszani a darabjainkat, ráadásul pontosan úgy, ahogyan a **MAGA IDEJÉBEN** megírták – folytatta Bel Canto. – Ez Harmónia többi tartományában egyáltalán nem lehetséges.

– Úgy van! Úgy van! – helyeseltek ismét a hangszerek.

– Tudja, Klasszika szépségeit bárki élvezheti, viszont **MINÉL JOBBAN ÉRTI VALAKI, ANNÁL JOBBAN ÉLVEZI**. Márpedig ehhez ismerni kell az alapokat, ami kottaolvasás nélkül elképzelhetetlen. Így tehát, kedves Melódia, talán érti már: ha nem vagyunk képesek kottát olvasni, a miniket éltető mindennapi zenétől fosztjuk meg magunkat.

Mikor Bel Canto abbahagyta, egyszerre hangzottak fel a helyeslés, a méltatlankodás és a siránkozás hangjai. Zúgott az egész hangversenytér, és csak akkor hagyott alább valamelyest, amikor látták, hogy Melódia beszélni kezd.

– Mit mond? – kérdezték mindenhol.

Bár minden porcikája tiltakozott ellene, Melódia nagy levegőt vett, és hangosan megismételte:

– Mivel attól tartok, erről az egészről én tehetek, kötelességemnek érzem, hogy az okozott galibát helyrehozzam, és elmenjek Szimfóniába a karmestert megtalálni. Bármivel is járjon ez...

15. ÚTBAN SZIMFÓNIÁBA

Az óriási zsvajj ellenére a döntés gyors volt és egyértelmű: elfogadják Melódia ajánlatát, mert amíg nem tudnak kottát olvasni, Klasszika sem tud segíteni neki. Ha a gyűlésen múlt volna, minden további nélkül magára is hagyják. Egy hegedű azonban felajánlotta a segítségét, hogy megmutatja az utat, és felvezeti a legmagasabb toronyba.

Melódia szó nélkül követte. A hegedű kis idő után, borús ábrázattal magyarázni is kezdett:

– **SZIMFÓNIA** különleges hely ám, még a klasszikáknak is! Mivel csak nagyon kevesen jártak odabenn, ezért kellően ellentmondásosak a róla szóló beszámolók. Van, aki zenei útvesztőnek hívta, más a képzelet birodalmaként írta le. Azt beszélik, ha az oda igyekvő nem tudja, miért indult el, rabul ejti. Általában csak **KOMPONISTÁK** merészkednek be, és ha sikeresen vissza is térnek, a szellemük nekik is örökre ott marad. A darabjaikhoz gyűjtenek ötleteket, Szimfóniában ugyanis ott van az

SZIMFÓNIA

A szó jelentése *összhang*, vagy másképp *együtthangzás*. Innen ered a szimfonikus zenekar elnevezés is, amiben kis túlzással az összes hangszer szerepel. A szimfónia egyben az egyik legbonyolultabb nagyzenekari műfaj neve is.

KOMPONISTA

Azaz zeneszerző, ugyanígy a zeneszerzést más néven komponálásnak is hívjuk.

összes hang, minden, ami zene. A karmester is állítólag azért indult oda, hogy megoldást találjon Klasszika bajára, ám neki sajnos nem csak a szelleme maradt ott... Jellemző ránk!

Melódia csak ekkor vette észre, hogy már meg is érkeztek a legmagasabb torony tetejébe, ahonnan egész Klasszikára rá lehetett látni, sőt, még a távoli Üveghegyre is. A virágba borult fákat, a tájat nézve Melódiát megrohamozták a búskomor gondolatok.

– Őszintén kívánom, hogy járjon sikerrel! – vigasztalta a hegedű. – Egész Klasszika kegyedben bízik, az én szavaimban ott van mindannyiunk reménye! – A szeme aggodalommal volt teli. El is nézett zavartan, majd minden erejét megfeszítve kinyitotta a toronyszoba vastag ajtaját. – Csak használja az eszét, és legyen önmaga odabenn, akkor biztosan nem lesz semmi baj!

Melódia bizonytalanul bólintott, és belépett az ajtón. Egy icipici szobában találta magát. Amennyire a félhomályban meg tudta állapítani, nem volt benne semmi, még egy másik ajtó sem.

– És innen hogyan tovább? – fordult meg, hogy megkérdezze a hegedűt, de addigra teljesen sötét lett, az ajtó is eltűnt. Hiába várt sokáig, nem történt semmi. Aggódni kezdett. „Na, jó! – gondolta magában. – Nem szabad megijednem! Azért vagyok itt, hogy a karmestert megtaláljam és hazavigyem. Ha hazavittem, helyreáll a rend Klasszikában, én megtanulok mindent, amit a hangokról tudni kell, és...”

Mintha egy hang csendült volna fel a közelből!

„Mi volt ez? Máris képzelődöm? – morfondírozott Melódia. – Mondjuk, az sem volna meglepő, ha már hangokat hallanék!” A hang megint felcsendült, de most sokkal határozottabban. Melódia odafordult, és a távolban mintha valami fényt látott volna pislákolni. Némán megindult felé. Várta, hogy mikor fog beleütközni a szoba falába, de nem történt semmi ilyesmi, cserébe egyre biztosabb lett benne, hogy nem a szeme káprázik. Hamarosan ki tudta venni, hogy egy hangjegy fehérlik a sötétben, mögötte pedig ÖT VONAL fut halványan, mintha csak egy kapu zárja lenne. Mikor megérintette a hangjegyet, az lágyan felcsendült.

„Szóval téged hallottalak! Már azt hittem, a képzeletem játszik velem... De hogy a PIKULÁBA kerül ide ez az öt vonal?”

Választ persze nem kapott. Legalábbis nem hallotta, mert fejbe találta egy kis bot. Dühösen felemelte, hogy elhajítsa, amikor meglátta, hogy kis lyukak vannak rajta, mintha furulya lenne. Belefújta, az ujjaival le-lefogta az összes lyukat, de dallamot nem tudott kicsikarni belőle. Viszont telefurulyálta a sötétséget hangokkal, mindenhol fénylő pontokat pillantott meg. A legközelebbi alig pár lépésre hevert tőle a földön. A fénylő pont valójában egy újabb hangjegy volt! Felemelte, de nem történt semmi, a hangjegy nem adott ki hangot. Ekkor hirtelen jött ötlettől vezérelve odament a vonalrendszerhez, és rátette az egyik vonalra, az előző hang mellé. Rögtön megszólalt mindkettő, mintha csak köszöntek volna neki.

„Értem. Tehát ez egy kotta. Ó, Tonika, segíts rajtam! Mit kezdjek vele, ha fogalmam sincs a kottáról?” Erre a hang, amit Melódia már eleve a vonalon talált, ismét felcsendült, válaszul a sötétben világló fénypontok is mind-mind megzendültek. „Úgy tűnik, ezek tényleg mind hangjegyek. Össze kéne gyűjtenem őket!”

Kis idő múlva Melódia lábánál hevert az összes, és valóban, mind hangjegyek voltak, mégis különböztek. Volt közöttük lyukas, teli, volt olyan, amelyiknek szára volt, volt, amelyiknek nem, voltak olyanok, amik összekapaszkodtak, és olyanok, amik nem. Nagyon hasonlítottak azokra a hangokra, amiket még Folkiában, a banyánál látott, csak kicsit más alakjuk volt. Abban viszont különböztek, hogy hiába fogta meg őket, nem adtak ki semmilyen hangot.

Melódia megint odalépett a vonalrendszerhez, és véletlenszerűen felhelyezte az egyik lyukasat. A három hangjegy, mint valami SZIGNÁL, ismét lejátszódott. Melódiának feltűnt azonban, hogy az utolsó, lyukas hang tovább zengett, mint a másik kettő. Gyorsan levette, és egy másikat rakott a helyére. Ugyanazon a hangmagasságon szólt, csak rövidebb ideig. „Hát persze! Nemcsak az számít, hogy egy hang milyen magasan szól, hanem az is, hogy mennyi

PIKULA

Fuvolához hasonlatos, apró, magas hangú, fából készült hangszer.

SZIGNÁL

Rövid, sokszor pár hangból álló dallam. Cégeknek, márkáknak, műsoroknak szokott szignálja lenni.

ÖT VONAL

Más néven vonalrendszer. Azok a vízszintes vonalak, amelyekre, illetve amelyek közé a hangjegyeket írják.

ideig!” Élvezni kezdte a játékot, és gyorsan kipróbálta, melyik formájú hanggal mi történik. Nem sok kellett hozzá, és megállapította a sorrendet: „♩, ♪, ♪, ♪ – így szólnak egyre rövidebb ideig! Szóval, ha magasra teszem, magas hangot kapok, ha lejjebb, mélyet. Viszont nemcsak az számít, hová rakom, hanem az is, hogy melyiket. Világos!” – és erre mintha kicsit világosabb is lett volna mindenfelé.

A friss felfedezéstől megszállottan, gyorsan elkezdte sorban felpakolni az azonos alakú hangokat a kottavonalra, mintha csak a banya polcaira pakolászott volna. Egy szép **HANGSOR** kapott, de elég unalmas volt. „Igen, emlékszem! Ez így csak egy hangsor. De hogy a fenébe tehetném izgalmasabbá?” – és mivel választ nem kapott, újra feltette magában a kérdést – „Hogy-a-fe-nébe-tehet-ném-iz-gal-masab-bá? Hogy a fe né be tehet ném iz gal ma sab bá? Di-di-di-dá-di-di-dá-dá-dá-dá-dá-di-dá-dá? Ti-ti-ti-tá-ti-ti-tá-tá-tá-tá-tá-tá-tá-tá-tá-tá!” – egyre ritmusosabban zakatolt az agya, mikor rátört a felismerés.

– Hát persze, a ritmus! Drága Mahi Mami még el is magyarázta: a zene ritmus és dallam. Köszönöm, Mami! – kiáltotta hangosan, és nem láthatta, Mami milyen boldog lett ebben a pillanatban. Melódia viszont nem sokkal később boldogtalan, mert hiába pakolta fel a különböző

alakú hangjegyeket, még így sem szólt jól. Aztán rájött: „Megvan! Kell a periódus, ahogy Mami magyarázta” – és ebben a pillanatban **FÜGGŐLEGES VONALAK** osztották fel kisebb szakaszokra a kottát.

Melódia végképp lázba jött, és úgy pakolta a hangjegyeket, mintha csak rendet rakna a szobájában. Hamar szembesült vele, hogy egy szakaszba csak egy üres (♩) fér. Viszont kettő üres, aminek szára van (♪♪), négy teli (♪♪♪♪) és nyolc zászlós (♩♪♪♪♪♪♪♪), amik a vonalon azonban összekapaszkodnak: ♪♪♪♪ ♪♪♪♪. A dallam mellett azonnal elkezdett a ritmussal is játszani, azonban annyira sok lett a hang, annyira nem volt egy lélegzetvételnyi szünet sem, hogy... „Persze, szünetre is szükség van!” – szakította magát is félbe Melódia. – „Azt megtanultam Poppiában, hogy néha muszáj szünetet tartani!”

Hogy mi történt ezután, azt Melódia sem tudta pontosan. Hirtelen elhomályosult minden, és nem emlékezett semmire. Mikor magához tért, dacára az őt körülvevő sötétségnek, világossá vált számára minden. „Értem. Mindent értek. A gondolataimmal irányítok mindent.”

Igyekezett hát teljesen kiüríteni az elméjét, és a feladatra koncentrálni. A lábánál már ott heverték különböző kupacokban a **SZÜNETJELEK** is, azonban még mindig fogalma sem volt róla, mit kellene tennie.

 HANGSOR
Egy hangsor vagy más néven skála (általában) 7 hangból áll.

 FÜGGŐLEGES VONALAK

Ezeket ütemvonalaknak nevezzük. A két ilyen vonal közötti hangok (vagy szünetek) idejének összege azonos. Úgy is mondhatnánk, hogy az ütemvonalak között mindig ugyanannyi idő telik el.

 SZÜNETJEL

A hangjegyekhez hasonlóan a formájukkal jelöljük a hosszúságukat: — (egész), — (fél), ♯ (negyed), 7 (nyolcad).

ALPHANG

A zenemű alaphangját és hangsorát együtt nevezzük hangnemnek, ami meghatározza az egész zeneművet. A hangnem, azaz hogy milyen skálát vesz alapul, ezért is szokott szerepelni a klasszikus zenei darabok címében, például: C-dúr szimfónia. Bizonyos szerzők esetében sorszámozták is az életük során született darabokat, ilyenkor ez is a címbe kerül. Pl. Mozart: 41., C-dúr szimfónia, K 551.

Próbált visszaemlékezni, hogy az eddigi útjából tud-e még valamit hasznosítani, amikor a hegedű szavai úsztak elő: „Csak legyen önmaga odabenn!” Rögtön megértette, mit kell tennie.

Izgatottan a hangjegyekhez nyúlt, és elkezdte lekottázni a saját dalmátát. Az **ALPHANG** pont jó helyen volt, utána szépen sorban pakolta fel a hangjegyeket és a szüneteket. Mikor elkészült, a maga egyszerűségében felcsendült a dallama. Mikor elhalkult, a kotta közepén felizzott az egyik ütemvonal, és mintha csak egy ajtónyílás lett volna, a sötétség nyíltni kezdett. Pár pillanat múlva Melódia egy hatalmas kapu előtt találta magát, aminek túoldaláról csak úgy áramlott be a fény.

16. SZIMFÓNIA

Melódia belépett a kapun, és ámuldozva nézett körül. Egy kis tisztáson állt, ahonnan három irányba indult út, de mindegyiket magas, átláthatatlan kerítés szegélyezte, melyeknek tartóoszlopait hangjegyekkel gazdagított kottavonalak kötötték össze. „Hát, ebben tényleg könnyű lehet elveszni! Sebaj, bármerre is indulok, az a fontos, hogy ne veszítsem el az irányt!”

Az útvesztők bejáratánál egy-egy asztal állt, mindegyiken toll és papír hevert. Felvette az egyiket, hogy pontosan vezetni tudja, mikor melyik irányba fordul, és gondolkodás nélkül elindult a bal oldali ösvényen. Nem sok idő múlva vonós **UDVARI MUZSIKA** ütötte meg a fülét. Igyekezett a zeneszó irányába menni, de az út nem engedte, így a zene végül egészen elhalkult. Hamarosan egy újabb tisztásra ért, ahol egy **LANT** ücsörgött, és egy szomorkás dallamot játszott halkan.

– Elnézést, kedves idegen, de nem látott errefelé egy karmestert?
– Azt se tudom, mi az – felelte halkan a hangszer. – Én csak a **REBEKET** és a **FIDULÁKAT** várom vissza.
– Kiket? – kérdezte Melódia.
– A vonós barátaimat.
– Ahogy jöttem, hallottam egy régi vonóegyüttest!
– Valóban? Köszönöm! – azzal a lant feltápáskodott, és fejével az egyik út felé biccentett. – Szerintem az „új” felé lehet érdemes elindulni.
– „Új”, az mit jelent? – kérdezte volna Melódia, de addigra a lant már el is tűnt a csapáson. – Azért köszönöm – mondta inkább magának, és elindult a mutatott úton. Hol jobbra fordult, hol balra, de igyekezett tartani az irányt, miközben mindenféle régi muzsika, legtöbbször furulya hangja szűrődött át a kottafalakon keresztül. Néha ugyan szembejött vele egy-egy hangszer, de **NEM TUDTA MEGMONDANI**, mifélek. Hiába szólította meg őket, nem

UDVARI MUZSIKA

A középkor és a reneszánsz idején még nem is volt külön klasszikus zene, inkább udvari zenének nevezték. (93)

LANT

A régizében, azaz középkori és reneszánsz zenében használt népszerű és világszerte elterjedt húros hangszer. (94)

REBEK ÉS FIDULA

A régizene legnépszerűbb vonós hangszerei. A rebek a kisebb méretű. (95)

NEM TUDTA MEGMONDANI...

Az idők során a hangszerek is folyamatosan változnak, alakulnak. Ma is születnek új hangszerek, ahogyan rengeteg olyan hangszer létezik, amit ma már nem használunk.

BACH

Az egyik leghíresebb barokk zeneszerző. (96)

TOCCATA

Szólóhangszerre írt, leginkább barokk zenei műfaj. Az egyik leghíresebb toccata Bach nevéhez fűződik. (97)

KARNAGY

Az énekhar vezetője, aki a kórust vezényli – de szokták a „karmester”-rel azonos jelentésben is használni.

VIVALDIHíres barokk zeneszerző, legismertebb műve *A négy évszak*, ami négy hegedűverseny sorozata. (98)**HÄNDEL**Híres barokk zeneszerző, egyik legismertebb műve a *Messias* című oratórium *Halleluja* tetele. (99)**PACSIRTA**

Vivaldi népszerű fuvola-versenye. (100)

CSEMBALÓ

A barokk kor legnépszerűbb billentyűs hangszere, a zongora elődje, aminek húrjai pengetéssel szólaltak meg. (101)

TŰZIJÁTÉK

Händel népszerű szvitjének közismert neve. (102)

értették, amit mond, úgyhogy zavartan továbbmentek. A térképe is egyre kuszább képet mutatott már, amikor a furulyák hangját orgonaszó váltotta fel. Követve a sípszót, egy nagyobb tisztásra ért, ahol egy parókás úriember orgonált. Amikor egy pillanatra abbahagyta, hogy valamit feljegyezzen a papírjára, Melódia megszólította, és előadta, mi ügyben jár erre.

– Johann Sebastian **BACH**, szolgálatára! – felelte készségesen. – Sajnálom, de ez itt a **TOCCATA**, attól tartok, nem erre járt a **KARNAGY ÚR**. Esetleg kérdezze meg **VIVALDI** barátomat, ő most valahol a „nagy” felé bolyong. Bár ha már addig elment, akár **HÄNDEL** is megkérdezheti, ő igazán jártas az ilyen nagyzenekari dolgokban – és már vissza is fordult, hogy folytassa félelmetesen virtuóz darabját.

Melódia hiába is kérdezett volna bármit, az orgona olyan elementáris erővel zengett, hogy minden értelmes gondolata elszelelt. Elindult hát azon az ösvényen, amit Bach javasolt neki. Ment már egy ideje, mikor egy szép **PACSIRTA** szegődött társául, aki mintha csak az utat mutatta volna neki. Így futott össze a sokadik tisztáson egy **CSEMBALÓVAL**. Amikor azonban megszólította volna, hogy segítséget kérjen, egészen váratlanul puskaropogás és rakéták robbanása hallatszódott. Melódiának lövése

sem volt, ki támad és miért, de csembalóval, pacsirtával mit sem törődve, eszeveszettül rohanni kezdett. Csak jóval később, mikor egy hatalmas mezőn találta magát, tűnt fel neki, hogy egy fenséges zene kíséretében **TŰZIJÁTÉK** tarkítja az eget. Körbenézve a mezőn három figurát pillantott meg.

- Már miért ne lehetne kiegészíteni a **VONÓSNÉGYES**T bőgővel?
- Mert akkor már nem vonósnégyes lenne a neve, **MOZART**!
- Jaj, olyan maradi vagy, **HAYDN** papa – szólalt meg a harmadik –, a jövőbe kell nézni, ez a **KORTÁRS ZENE** lényege!

– Így van, **BEETHOVEN**! Én például egyáltalán nem bánom, ha a **KIS ÉJI**-t bőgő is játssza – értett egyet Mozart.

– Elnézést! – szolt közbe Melódia. – Nem láttak errefelé egy karmestert?

A három zeneszerző zavartan fordult Melódia felé.

– Már megbocsásson, de ez itt a vonóskvartettek mezeje! Errefelé nemigen szükséges egy karmester – felelte az egyik, és újra egymás felé fordultak. Melódia nem hagyta magát:

- Ne haragudjanak a szemtelenségemért, de **KLASSZIKA** nagy bajba került, segítségre van...
- Bajban vagyunk? Ó, Tonika, de hát miért?

VONÓSNÉGYES

Az egyik legnépszerűbb klasszikus zenei műfaj, mely két hegedűre, egy brácsára és egy csellóra íródik. A négy hangszer együttesét kvartettnek nevezzük.

MOZARTAz egyik leghíresebb és legnépszerűbb zeneszerző. Rövid élete ellenére számos remekművet írt, ezek egyike *A varázsfuvola* című (mese)opera. (103)**HAYDN**

Világhírű zeneszerző. Egyik vonósnégyesének részlete Németország himnusza lett. (104)

KORTÁRS ZENE

Azaz ami nemrég keletkezett. A maga idején minden zene kortársnak számított, azonban a többségük nem állta ki az idő próbáját. Vannak zeneszerzők, akiket csak később fedeznek fel és ismernek el, mint például a dalairól híres Schubert. (105)

BEETHOVENVilághírű zeneszerző. *Kilencedik szimfóniájának* egyik részlete az Európai Unió himnusza. (106)**KIS ÉJI ZENE**

Mozart műve, a zeneirodalom egyik leghíresebb darabja. (107)

KLASSZIKA

A barokk utáni, 1800-as évek elejéig tartó zenei korszakot bécsi klasszikának is szokták hívni, ugyanis legnagyobb alakjai (Haydn, Mozart és Beethoven) mind Bécs városához kötődtek.

MAGUNK VEZÉNYELNI

Az, hogy legyen külön karmester, csak az 1800-as években alakult ki, korábban általában a zeneszerzők maguk vezényelték a darabjaikat.

HANGSZERELÉS

A zeneszerzés nemcsak a zenei témák kitalálásából áll, hanem hogy mindez milyen hangszereken szóljon. Amikor egy zenemű nem az eredeti felállítás szerint hangzik el, azt átíratnak hívjuk.

DVOŘÁK

Romantikus zeneszerző, az egyik leghíresebb vonósnégyes megalkotója. (108)

BRAHMS

A romantika korának meghatározó szerzője. Egyik leghíresebb darabja a *Magyar tánc* sorozat. (109)

CSAJKOVSKIJ

A zenetörténet egyik legkiemelkedőbb és legközkedveltebb alakja. Legismertebb darabja *A diótörő* című balettje. (110)

Melódia előadta, mi járásban van.

– Vagy úgy. Sajnálom, de mi nem érünk rá ilyesmivel foglalkozni! Amúgy is jobban szeretjük **MAGUNK VEZÉNYELNI** a darabjainkat.

– Érdeemes lehet azonban továbbsétálni a mezőn az „új” felé – tette hozzá Haydn –, talán ott inkább – és már folytatták is a **HANGSZERELÉS** feletti vitát. Melódia hiába próbált közbeszólni, mintha csak süketek lettek volna. Jobb híján elindult hát a mező másik végébe, ahol ezúttal három szakállas úriemberrel találkozott. Ők **DVOŘÁK**, **BRAHMS** és **CSAJKOVSKIJ** néven mutatkoztak be.

Miután Melódia itt is elmesélte, mit keres, elmosolyodtak.

– Rossz felé keresgél, kisasszony! – felelte kedvesen, aki Csajkovszkijként mutatkozott be.

– Csak nem térképet készített? – szólította meg Dvořák. – Mutassa csak, magam is meglehetősen szeretem a térképeket! – és miután szemügyre vette Melódia ákombákomjait, így szólt: – Pedig a maga jegyzetei is világosan mutatják.

– Mit? – kérdezte Melódia értetlenkedve.

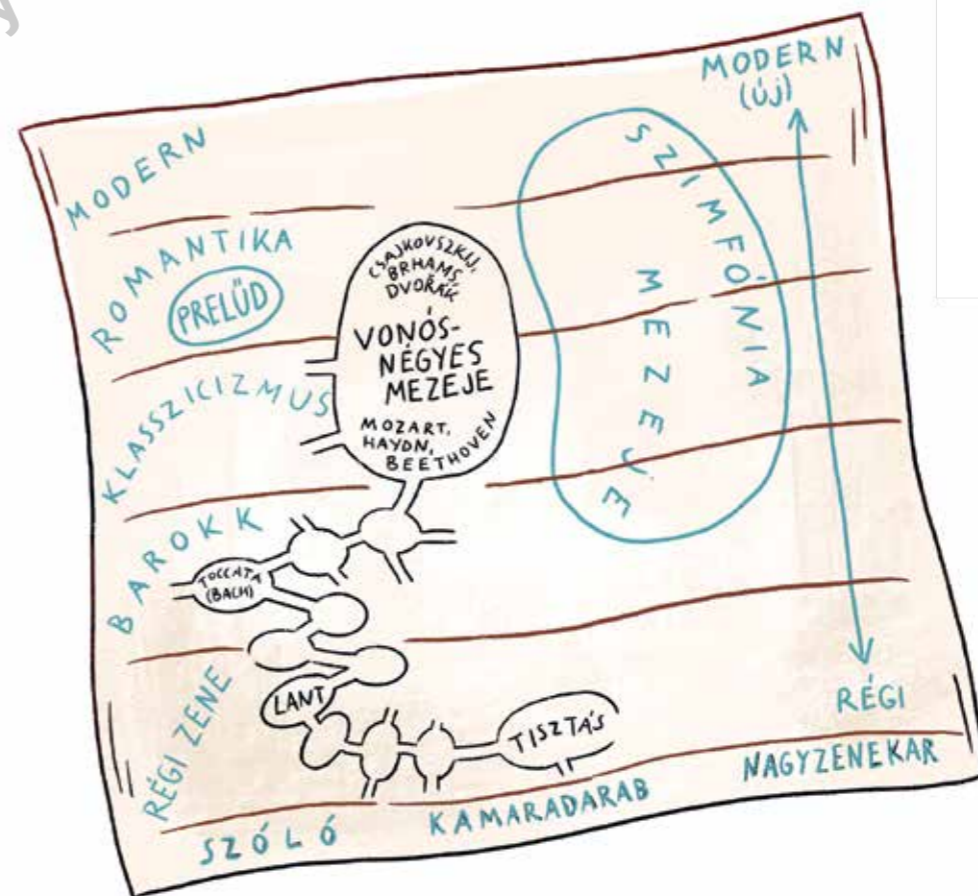

– Hogy merre kellene mennie – mondta Dvořák. – Biztosan feltűnt, ahogyan jött, hogy egyre újabb és újabb zenékkal találkozott. Ez is mutatja, hogy Szimfóniában másféle iránytűre van szükség. Ha úgy tetszik, az észak–dél itt, az „új”–„rég”-t jelenti.

– Így van. Errefelé **GAVOTTE**-ot például már biztosan nem fog hallani. Mivel azonban a vonósnégyes egy korokon átívelő **MŰFAJ**, ezért ez az egyik legnagyobb tisztás – magyarázta Csajkovszkij. – Mi is ezért találkoztunk itt. Hátha **CHOPIN** is eljön, vagy **LISZT**.

– A kelet–nyugat irány viszont a „nagy”–„kicsi” – tette hozzá Brahms. – Például a szimfónia, mivel nagyzenekari műfaj, errefelé található. A prelúd viszont, mivel csak egy hangszerre íródott, a másik oldalon.

– Errefelé, ahol most vagyunk, főleg **KAMARADARABOKAT** találhat – zárta le az okítást Dvořák, és néhány vonással még kiegészítette Melódia térképét.

GAVOTTE

Egy barokk udvari tánc volt, aminek jellegzetes zenéje azonban önálló zenei műfajjá vált. Az egyik leghíresebb gavotte akár ismerős is lehet. (111)

MŰFAJ

Ahogy lehet, mondjuk, verset, regényt, mesét vagy színdarabot írni, úgy a klasszikus zenében is rengeteg műfaj létezik, és az irodalomhoz hasonlóan mindegyiknek megvan a maga szabályszerűsége.

CHOPIN

Világhírű zongorista és zeneszerző. Elsősorban zongorára írt darabokat, érdemes lehet vele kezdeni a klasszikus zenével való barátkozást! (112)

LISZT

Liszt Ferenc világhírű magyar zongoravirtuóz és zeneszerző. Hallgasd meg híres *II. magyar rapszódia*ját! (113)

KAMARADARAB

A kamara szó latinul (*camera*) szobát jelent. A nem nagy termekbe, hanem „szobákba” írt darabokat kamaradaraboknak hívjuk. Ezeket általában kevés, 15-nél kevesebb hangszer adja elő, amit pedig kamarazenekarnak hívunk.

– Itt, Szimfóniában minden a képzelet szüleménye, kivéve azt, hogy mi merre található. Különbönb teljes lenne a káosz – fűzte hozzá Brahms.

– Hogyhogy minden a képzelet szüleménye? – értetlenkedett Melódia.

– Azért jövünk ide, hogy a fantáziánk erejével újat teremtsünk, hiszen a zene bármiről szólhat! Ha elképzelek valamit, az megjelenik, így sokkal könnyebb zenébe önteni. Mindannyiunk munkája örökre itt marad Szimfóniában, ennek köszönhetően él tovább a mi szellemünk is.

– Ó, Tonika, úgy látom, **GRIEG** fantáziája ezúttal kicsit elszabadult! – vágott közbe hirtelen Csajkovszkij. – Nézzen csak a háta mögé, futás! – kiáltotta, és a többiekkel együtt szaladni kezdett a „nagy” irányba. Még mielőtt megfordult volna, Melódia már tudta, hogy valami iszonyú nagy közeledik, mert úgy döngött minden lépése, hogy a mező fái egészen belenyekkentek. Egy hatalmas árnyék vetült rá, és amikor megfordult, egy óriási **TROLLT** pillantott meg maga előtt, koronával a fején. Bamba tekintetével Melódiára nézett, majd bunkójával felé suhintott. Épp az utolsó pillanatban sikerült csak odébb ugrania!

Melódia a mező széle felé tekintett, ahol az útvesztő helyett immár egy szépséges erdőt látott. Szerencséjére a troll lassú volt, és el is felejtkezett róla, mert egy **DONGÓT** kezdett el csapkodni – aminek az lett a vége, hogy a bunkójával jól képen törölte magát. Kihhasználva a pillanatot, Melódia rögtön az erdő felé eredt. „Tehát ha a karmestert keresem, akkor valószínűleg a »nagy« felé kell tartanom, hiszen ott lehet feladata. Ó, Tonika, vajon mi minden lesz még addig?”

Alighogy kimondta, máris baljószerű zenét kezdett felé fújni a szél, és hamarosan félelmetes **ÉGI LOVASOK** jelentek meg a háta mögött. Melódia azonnal futásnak eredt, de akárhogy is rohant, a lovasok sokkal gyorsabbak voltak nála. Mikor már azt

GRIEG

Világhíres darabja az északi mondavilágot is megjelenítő *Peer Gynt* című szvit. (114)

TROLL

Grieg egyik leghíresebb zenéje (115)

DONGÓ

Rimszkij-Korszakov virtuóz darabja, amelyben a hangszeres művész tudásának maximumára van szükség a gyors tempó miatt. (116)

érezte, biztosan szétúzzák a patáik, egy nagy tó került a szeme elé. Gondolkodás nélkül fejest ugrott belé. Gyönyörű **HALAK** között találta magát, akik cseppet sem lepődtek meg a furcsa látogatón. Sőt, az egyik még azt is megengedte, hogy Melódia a farkába kapaszkodva húzassa magát a part felé. Mikor kimászott a vízből, egy hatalmas **KAPU** magasodott előtte, aminek innenső oldala egészen cirádás, gazdagon díszített volt.

Csak mikor átlépett rajta, látta meg, hogy a másik oldala ezzel szemben már jóval modernebb. Nem sokat foglalkozott vele, elindult az „új” irányba. Azonban akárhogy is meresztette a szemét, egyre kevésbé látott. A tájat sűrű köd ülte meg, amiben egyre nehezebb volt eligazodni. Már bolyongott egy ideje, amikor kísérteties hangot hallott, és a ködből egy **TEREMIN** lépett elő. Melódia sose látott vagy hallott még ilyen hangszert, úgyhogy riadtan irányt váltott, amikor egyszer csak felbucskázott valamiben.

– Áú! Hagyjanak! Nem ártottam senkinek! – kiáltotta riadtan.

Melódia egy összekuporodott figurát pillantott meg a földön.

– A karmester? – kérdezte bizonytalanul.

– Én? Vagyis nem. Nem, én itt sem vagyok! – hadarta kétségbeesve. – Bár legalább azt tudnám, hogy hol nem vagyok...

– De hiszen én magáért jöttem!

A kuporgó figura felnézett, és gyanakodva végigmérte Melódiát.

– Értem?

– Igen, Klasszika küldött, hogy visszavigyem magát.

– Valóban? Márpedig én egy tapodtat sem mozdulok innen, bármit is művel velem!

ÉGI LOVASOK

A *walkürök lovaglása* a világhírű operaszerző Wagner egyik operájának részlete. (117)

HALAK

Az *Akvárium Saint-Saëns* híres romantikus darabjának, *Az állatok farsangjának* az egyik tétele. (118)

KAPU

A *kijevi nagykapu* Muszorgszkij világhírű, *Egy kiállítás képei* című művének egyik tétele, amit Ravel hangszerelt nagyzenekarra (119). Muszorgszkij művészete jelentette az egyik kaput a modern zene világába.

TEREMIN

Huszdik századi hangszer, ami egy fizikai jelenség felismerésének köszönhető. Az egyetlen olyan hangszer, amelyhez a művész nem ér hozzá a játék során. (120)

TŰZMADÁR

Sztravinszkij híres balettje, amely egy orosz, tűzmadárról szóló népmesét vett alapul. (121)

LÚDANYÓ

Ravel népszerű műve a *Lúdanyó meséi*, ami zongoradarab, balett és szvit formájában is ismert. (122)

FARKAS

Prokofjev kifejezetten gyerekeknek írt, közismert darabja a *Péter és a farkas*. (123)

– Én? Hát mit művelnék?

– Hogy mit? Például felgyújthatna. Ahogy tette azt egy TŰZMADÁR a kalapommal és kis hóján velem is. Mire futni kezdtem, mint az őrült, egészen addig, amíg tényleg azzá váltam, mert aztán mikor megálltam fújni egyet, egy LÚDANYÓ kezdett el hozzám beszélni. A frászt hozta rám, úgyhogy megint szaladni kezdtem, de aztán meg egy FARKASSAL találkoztam, aki valami Pétert keresett. És ez még csak a dolgok eleje! Egyik őrületből szaladok itt a másikba, tisztára begolyóztam! Szóval felőlem mondhatja azt is, hogy magát Klasszika küldte, tehet velem bármit, én már nem hiszek sem a fülemnek, sem a szememnek, meg se moccanok innen.

– Pedig higgyen nekem! – szolt Melódia, és határozottan megfogta a karmester kezét. Aztán behunyta a szemét, és gondolataiban Klasszika legmagasabb tornyába repült...

17. A HANGVERSENY

– Mester, nem kellene lassan életet lehelni bele? Nemsokára kezdődik a koncert!

– Nem! Fantasztikus, amit odabenn művelt ez a drága hölgy. Minden pihenést megérdemel.

– De mi lesz a koncerttel?

– Addig nem kezdjük el, amíg nem tér magához, ilyen egyszerű!

– Jó, csak már mindenkinek nagy szüksége volna a muzsikára. Túl sokáig kellett nélkülöznünk...

– Tudom. És fogunk is muzsikálni. De ez a gyermek rám talált, mikor már magam is elvesztem. Örök hálával tartozunk neki.

Nem biztos, hogy álmából kelve Melódia minden egyes szót pontosan értett a fentiekből, de annyit bizonyosan, hogy dicsérik és hálásak neki. Kíváncsi lett, kik is pontosan, úgyhogy óvatosan kinyitotta a szemét.

SZERENÁD

A szerenád is egy népszerű, klasszikus zenei műfaj. Nevéhez híven igen érzelmes, ezért a könnyű előadhatóság érdekében eleinte főleg fafúvós hangszerek játszottak benne, a később született szerenádokban már inkább vonósok.

HANGVERSENYTEREM

A szimfonikus zenekari koncerteken is fontos, hogy minden hangszer jól hallható legyen. Ebben óriási szerepe van a hangszerek elhelyezkedésének, illetve a terem kialakításának. A jó hangzás érdekében érdemes minél többször élőben hallgatni klasszikus zenét, hiszen egészen másképpen szól, mint felvételen.

ÜTÖGETTÉK A...

Sok szokás kapcsolódik a klasszikus zenéhez. Az egyik ilyen, hogy a vonósok így fejezik ki az elismerésüket.

MEGHAJOLT

Miután a zenekar beült, utolsóként a karmester lép színre, aki a karmesteri pulpitusra lép, és meghajlással köszönti a közönséget. Ha van szólista vendégművész, akkor őt a karmester mutatja be a közönségnek.

– Úgy látszik, felébredt Klasszika megmentője! – szól kedvesen a karmester.

– Szóval? Sikerral jártam?

– Mi az, hogy! – válaszolta a karmester. – Maga egyszerre birkózott meg Szimfónia útvesztőivel és saját magával! Tudja, Melódia, azt mondják, a nagy művészek abban a legnagyobbak, hogy nem bizonytalanodnak el, hanem végigviszik a maguk szándékát. Melódia, kegyed egy nagy művész!

Melódia egészen értetlenül fogadta ezt a SZERENÁDOT. Mégis, az elismerés olyan jólesett neki, hogy rögtön erővel telinek érezte magát tőle.

– Úgyhogy az ön tiszteletére egy hangversennyel készültünk – használta ki a hegedű a pillanatnyi szünetet –, ami egész Klasszikát újra lázba hozta. Ha esetleg úgy érzi... – de a karmester leintette.

– Amikor készen áll rá, drága, amikor úgy érzi! Innentől mi vagyunk kegyedért. Megmutatunk és megtanítunk mindent, amit Klasszikában csak lehet.

Melódia gyorsan szabadkozni kezdett:

– Nem-nem, persze, máris! Tudom, milyen régóta nem zenéltek, és hogy ez mit jelent. Különb is az én hibám az egész, máris összekapom magam!

– Hálás köszönet! – szólta a hegedű, és mintha Melódia először látta volna mosolyogni. – A HANGVERSENYTEREMben várjuk – és elindult kifelé. A karmester fejét rázva, somolyogva követte.

Miután magára hagyták, Melódia igyekezett összeszedni magát és a gondolatait.

„Hát, úgy látszik, végre egyszer én tettem valamit másokért, és nem fordítva. Jól hangzik! Kedvesek ezek a klasszikusok, csak kár, hogy olyan búval bélelt az összes. De sokat fogok tanulni tőlük, az biztos! Na, indulás!”

Melódia kilépett az ajtón, és rögtön felismerte, hogy a nagy, orgona-szerű épületben van. Elindult a lépcsőn lefelé, és egyszer csak abban az előcsarnokban találta magát, ahová első nap is érkezett. Mikor belépett a hangversenyterembe, óriási tapsvihar fogadta. A vonósok a vonóikkal ÜTÖGETTÉK AZ ÜRES KOTTAÁLLVÁNYOKAT, a többiek tapsoltak, Melódia mindegyikük szemében az elismerést látta. A karmester is megfordult a zenekar előtt álló pulpituson, MEGHAJOLT Melódia előtt, és mosolyogva helyet kínált. Melódia cserébe vigyorogva pukedlizett egyet, és helyet foglalt a nézőtérben. A karmester visszafordult, az oboa pedig megadta az „a” hangot. Erre minden hangszer megszólaltatta a maga „a” hangját, majd a karmester intésére elhalkultak.

Egy pillanatnyi feszült szünet után elkezdődött az első TÉTEL, és seperc alatt betöltötte a terem minden zugát. Olyan szépen csengett a TÉMA, hogy Melódia elképzelni sem tudta, ennyi hangszer hogy szólhat ennyire EGYBEN. A karmester meg mintha csak táncolt volna, dülöngélt jobbra-balra, és akinek intett, rögtön játszani kezdett, vagy éppen elhallgatott, mintha csak néma parancsokat osztogatott volna a PÁLCÁJÁVAL. Persze Melódia tudta, hogy egy koncert előtt rengeteget PRÓBÁL a zenekar. Ilyenkor a karmester irányításával minden részt pontosan ki gyakorolnak, és MEGBESZÉLIK, HOGYAN KELL JÁTSZANI, a karmesternek így szinte „csak” emlékeztetnie kell a zenekart a megbeszéltekre.

Csodálatos volt, ahogy a rengeteg hangszer egyként oldódott fel ebben a fenséges muzsikában. Melódia hagyta, hogy gondolatai a zenével együtt folyjanak, élvezte, hogy ez a zene annyira más, mint az eddigiek. Érezte, a muzsika egyre csak árad a színpadról, és előnti őt, aztán a hangversenytermet is, sőt kifolyik az ajtókon, és elárasztja egész Klasszikát. De ott sem áll meg, hanem szétárad egész Harmóniában, eléri Majorság határát is, és csak folyik-folyik be a kapuján és az ablakain, megfürösztli a szüleit is, akik egymás kezét fogva bánatosan sóhajtoznak a trónteremben.

A hangszerek teljes átéléssel játszottak. Nincsenek is szavak arra, mennyire élvezte a zenekar, hogy végre játszhat. Minden egyes ütemmel

TÉTEL

A tételek tulajdonképpen fejezetek a zenében. A klasszikus zenei darabok általában három vagy négy tételből állnak, és jellemző rájuk a gyors és lassú tételek váltakozása. Más hangulatúak, mégis együtt alkotják a végső művet.

TÉMA

Egy klasszikus zenei mű az elején általában bemutatja a „témát”, azaz egy zenei részletet, aztán elkezdődik a variáció, azaz játszani vele. Attól függően, hogy mi a darab műfaja, vannak szabályszerűségei annak, hogyan játszik a témával a zene. Egy jó példa (124).

EGYBEN SZÓL

A legkisebb szimfonikus zenekar is legalább 30 zenészből áll, de az átlagos zenekarok inkább 60 fősek, de nem ritka a 90 fős zenekar sem. (Mahler 8. szimfóniája ennél is nagyobb előadói gárdát ír elő, összesen 1030 főt.) (125)

PÁLCÁ

A karmesterek többsége karmesteri pálcát használ vezénylés közben. Így jobban követhetőek a mozdulatai, ezáltal jobban tudja irányítani a zenekart.

! PRÓBÁL

Egy koncertet általában többórás próbák előznek meg, amire minden hangszer úgy érkezik, hogy a maga szolamát már begyakorolta.

! MEGBESZÉLIK, HOGYAN...

Egy szimfonikus zenekar szolamokra, azaz hangszercsaládokra van osztva. Mielőtt a karmesterrel összpróba lenne, minden szolam külön próbát tart. Azaz a kürtösök külön, a hegedűsök külön és így tovább. Minden szolamnak van egy vezetője, ő az első számú hangszer a szolamából. Külön ki szokták emelni az első hegedűsök vezetőjét, akit koncertmesternek is neveznek. A karmester után ő a második legfontosabb személy a zenekarban, sokszor szólószerepe is van.

! LECSENG

Az utolsó hangot mindig addig tartja a zenekar, amíg a karmester le nem inti.

éreztek, ahogyan nő az erejük, és visszatér az élet a maga megszokott medrébe. Mire a második tételhez értek, már semmi más nem érdekelté őket, csak a zene. Annál élesebb volt a csönd, mikor valamivel később, az utolsó hang **LECSENGÉSÉVEL**, nem zúgott fel semmilyen taps. Mindannyian Melódia felé néztek, de nem látták sehol.

A karmester zavartan kászálódott le a pulpitusról, és Melódia hült helyéhez sétált. Csak egy cédulát talált ott:

Nagyon köszönök mindent, és sajnálom, hogy ennyi galibát okoztam! Ennek a csodálatos muzsikának köszönhetően rájöttem, végig rossz helyen kerestem a hangom. Nekem nem itt, hanem otthon van a helyem!

Szeretettel: Melódia

18. HARMÓNIA

Vannak olyan pillanatok az életben, amikor a szavak rúdul cserben hagy-
nak. Amikor nem jönnek, és nem hajlandóak a felszínre hozni azt, ami
legbelül van. Melódia ezzel akkor szembesült először, amikor hosszú
idő után újra találkozott a szüleivel. Hiába képzelte el ezerszer, hogyan
is lesz, mit is fog mondani, mikor váratlanul eléjük lépett, egy hang
sem jött ki a torkán. Aztán már nem is tudott volna, mert a szülei úgy
magukhoz ölelték, hogy a feje Major király bal hónaljába fúródott, és
levegőt is alig kapott. Biztosan nem ezért, de még a könnyei is megindul-
tak, sőt, áradni kezdtek, mint a szimfónia Klasszikában. Harmóniában
van egy mondás: „A ZENE OTT KEZDŐDIK, ahol a szó hatalma véget ér.”
Majorság palotájában a világ legcsodálatosabb muzsikája szólt némán.
Mikor végre elengedték egymást, Minor királyné a könnyeit törülgetve
csak ennyit tudott mondani:

– Egy trónörökösnek nem szabad ilyet csinálnia az anyukájá-
val! – erre mindannyian hangosan nevetni kezdtek. Melódia
úgy érezte, minden a régi. Pontosabban mégsem, és ez így
van jól!

– Na, és legalább megtaláltad, amiért mentél? –
kérdezte az apja.

– A hangom? Nem, azt nem – vallotta be
Melódia.

– Micsoda? – hördült fel
Major király. – Ennyi ideig
távol voltál, és még csak meg-
sem találtad a hangod? Tu-
dod, min mentünk mi itt
keresztül?!

! A ZENE OTT...

Ez a mondás Debussy-
tól, a századforduló
híres zeneszerzőjétől
származik, aki csodá-
latos zenéket szerzett.
(126)

– Hagyd! – szólt rá Minor. – Biztos vagyok benne, hogy nem volt hiábavaló az egész.

Melódiának szokatlan volt az új felállás, hogy anyukája védi meg az apjától, de tetszett neki.

– Nem, valóban nem – felelte végül. – Sok mindent tanultam, de igaz, a hangom nem találtam meg. Sajnálom! Azt is, hogy ennyire aggódtatok értem. Most már nem kell!

– Hát, akkor ideje ebédelni! – dobta be vidáman Minor királyné. – Ott majd elmesélsz szépen mindent az elejétől a végig a sikereiddel és a kudarcaiddal együtt.

És így is lett. Melódia elkezdte az elején, és egyik kalandját mesélte a másik után. A királyi pár pedig egyik ámulatból esett a másikba, egyik kétségbeesésből az újabba. Közben persze elfogyott az ebéd. Aztán az uzsonna is. Aztán a vacsora is. Már jó későre járt, mire Melódia a történetben is megérkezett Majorság palotájába, és keblére ölelte a szüleit. Aztán nemcsak a történetben, hanem igaziból is, újra.

És ekkor, ott, valami csoda történt. Melódia tisztán hallotta a dallamát, de úgy, ahogyan azelőtt sohasem. Ott volt benne Folkia tisztsága, Impró lazasága, Poppia profizmusa, Klasszika mívessége. Olyan egyszerű, olyan természetes, olyan szívmengető, olyan gyönyörű volt, hogy minden egyes porcikája bizseregni kezdett a feje búbjától a lába körméig. Se nem látott, se nem hallott, csak érzett. De úgy, ahogyan azelőtt sohasem, és tudta rögtön azt is, hogy ezután már nem is fog másképp, innentől tényleg más lesz minden!

Mikor ismét kirajzolódott előtte az étkező, és lassan újra látott, az első dolog, ami a szeme elé tárult, a szülei kérdő tekintete volt.

– Csak nem?

– De! – felelte Melódia, és hangosan nevetni kezdett. – Bejártam egész Harmóniát, pedig csak az ebédlőig kellett volna jönnöm!

És ekkor harmadszorra is megölelték egymást, és hangosan rázkódni kezdtek a nevetéstől. Azt persze egyikőjük sem tudta, hogy ebben a kései órában, amikor megölelték egymást, Pentatónia forrása újra megeredt.

Hogy amikor a szokásos csapat nagy szomorúan találkozott a Kék Hangjegy Bárban, és Szacsmó bánatosan fújt egyet, akkor rendes hang jött ki belőle, és így hosszú idő után újra jamtól lett hangos Impró városa. Hogy Lala felhívta ezen a kései órán Gityót, és azt mondta neki, el kell ismernie, nagyon jó számot raktak össze együtt, mire Gityó is bocsánatot kért, hogy olyan hajcsár módjára hajtotta a csapatot. Hogy amint egy zongora keserűen bambult gyertyafényben egy kottalapot, úgy hirtelen hallani kezdte, amit olvas, és hosszú idő után RAHMANYINOV, majd mindenféle más muzsika is felcsendült Klasszikában, bármiféle karmester nélkül. Ezt persze mind nem tudták, azt azonban mégis érezték, valami a helyére billent, és ez így van jól. Harmóniában aznap éjjel talán még a szokásosnál is harmonikusabb volt minden.

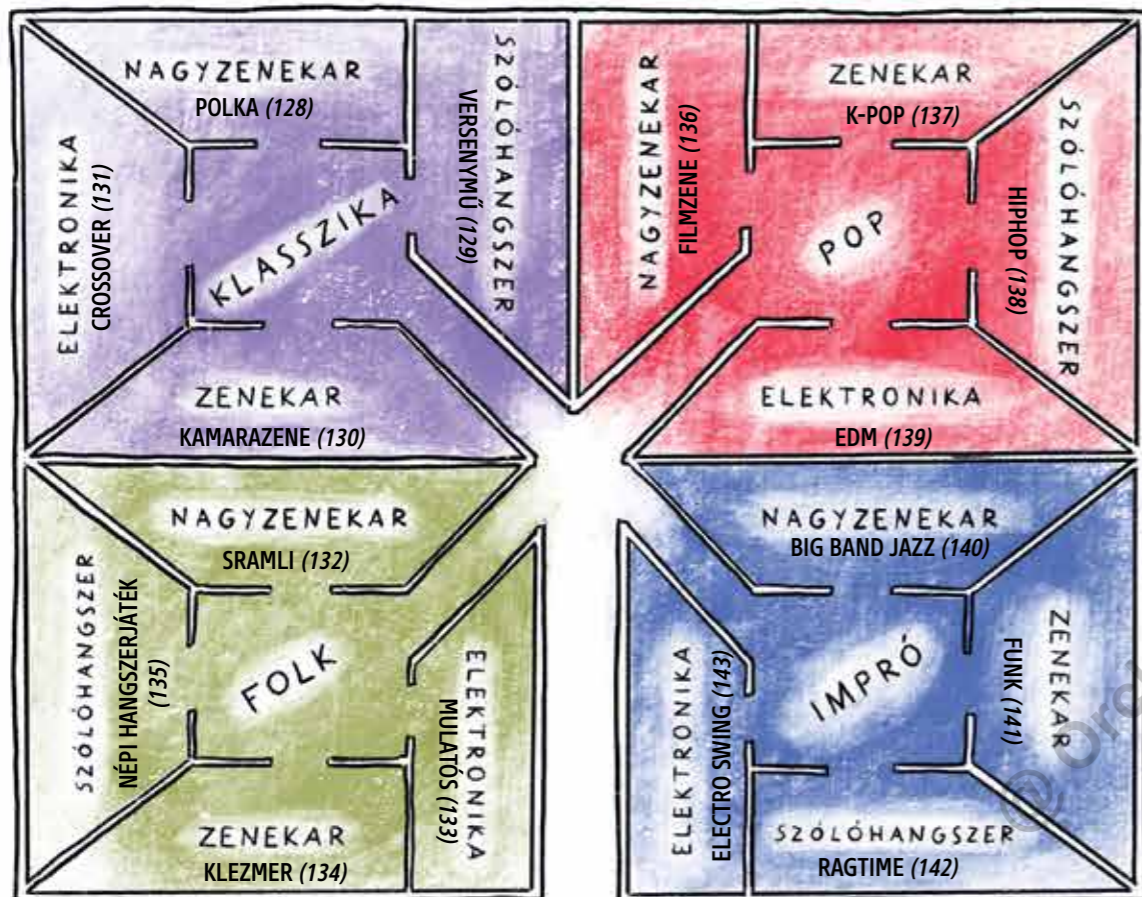

VÉGE

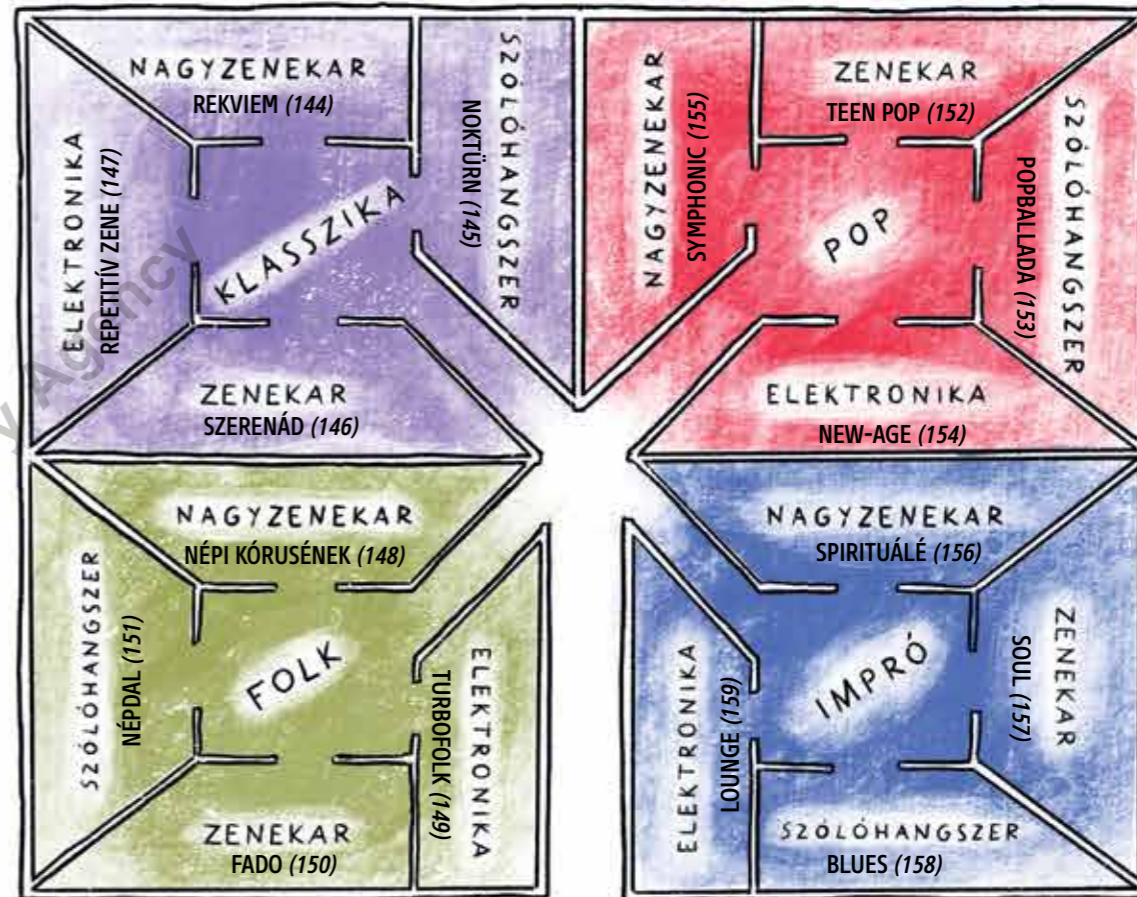

A PALOTA FELÉPÍTÉSE

MAJOR

MINOR

Majorság palotája úgy épül fel, hogy megmutatja a létező zenék egy lehetséges csoportosítását: minden zene lehet vidám (~Major) vagy borús (~Minor), a legtöbb zene besorolható a négy zenei világ valamelyikébe, és a zenék megszólalásuk szerint e négy kategória valamelyikébe tartoznak. A szobákban egy-egy műfaji példát láthatsz, amiket meg is tudsz hallgatni a Zenetárban!

Persze vannak műfajok, amiknek akár több szobában is helye lenne, illetve rengeteg különleges műfaj létezik, amiket nehéz lenne így besorolni. Épp ezért érdemes minél több és többféle zenét hallgatni, hogy magad is megismerd ezeket!

FOLK BALLADA

avagy Pentatónia vénasszonyának históriája

Réges-régen hajdanában
Szólt ez ének Folkiában.
Szállt ez ének szájruól szájra,
Ágrul ágra Folkiába.

Még nem volt meg Harmónia,
Sem Majorság, csak Folkia.
S az sem volt más, csak egy erdő.
Nem tudhattak még más helyről.

Pentatón volt akkor neve,
Közepén egy forrás helye.
Mit egy rút lány hajdanában
Felfedezett egymagában.

Felfrissült, hogy abból ivott,
Teste, lelke lángra kapott.
Érzett óriás békességet,
S belül rögtön meseszép lett.

A forrástól útra kelve
Örömet vitt minden helyre.
Énekébe öröm bújt ott,
Mindenkinek vigaszt nyújtott.

Mert ki dalát meghallgatta,
Annak szíve fakadt dalra.
De a titkát ki nem adta,
Bárki bárhogy is faggatta.

Réges-régen hajdanában
Élt egy fiú egymagában.
Szép volt, sudár, deli fajta,
Lányok fölött volt hatalma,

Mert amerre vitte lába,
Megszerette minden lányka,
Ölbe hajtva simogatták,
De a szívét meg nem kapták.

Történt ekkor hajdanában,
Hogy felbukkant Folkiában.
Csoda lánynak hírét vette
S elindult, hogy megszerezze.

A szépséges erdőt járva
Tátva maradt csókos szája,
S elfogyott az összes szava,
Mikor rálelt a lány dala.

Ilyet ő még sosem hallott.
Rá is nagyon erőst hatott.
Ment tovább a hang-irányba,
S belefutott ott a lányba.

Lány fiút még így nem nézett,
Sose látott még ily szépet.
Ásó, kapa és nagyharang!
Ő onnantól lett rab galamb.

A fiú tudta rögtön,
Övé a lány, most ő jön:
„Kis galambom, szép virágom!
Nincs más szebb dal e világon!

Ha fele ily hangom volna,
Többé szám rossz szót nem szólna!
S ha gyöngy szíved enyém lenne,
Öröm szállna a lelkembe!”

A lány szeme csak ragyogott
Hozzá szíve úgy lobogott!
Nincs gátja az örömeinek!
Lelkében dúlt örömeinek.

A fiuját karon fogta,
Együtt mentek így, loholva
A boldogság kapujába.
Pillanat se vesszék kárba!

A forráshoz odaérve
Megszólt a lány, s azt kérte,
Senkinek azt el ne mondja,
Hol a forrás. Mert lesz gondja!

A legény ezt megígérte,
De ajkát a víz hogy érte
Elfelejtett mindent, mi volt,
S szép új zengő hangján így szólt:

„Csodaszép lett a hangom is!
Számon a szó már nem hamis.
És azt te hogy gondolhattad,
Hogy te nekem elég jó vagy?”

A lány szíve kettéhasadt,
Szájából egy átok fakadt:
„Gaz, ki szíve kőből vagyon!
Hogy mást is bánts, azt nem hagyom!

Kővé válj te is egészen,
Porladj el, mint a reményem!
S ha majd szív is lesz tebenned,
Akkor lehet csak elmenned!”

A fiú egész kővé vált,
Testéből az élet kiszállt.
A lány meg állt és sírdogált,
Sírdogált és csak állt és állt...

S mert többet nem szólt a dala,
Mindenkinek jött a baja.
Továbbálltak mind egy nyáron,
Azóta ül csend a fákon.

Csak egy forrás csordogál ott,
S ki vizéből szomjat oltott,
Dalra fakad az örömtől,
Bár egy kicsit sós a könnytől...

KÖSZÖNET

Neked biztos unalmas elolvasni, ki mindenkinek köszönhető, hogy ez a könyv megszületett, nekem viszont annál nagyobb öröm lajstromba venni őket!

Mindenekelőtt köszönöm az én drága feleségemnek, Lukácsházi Lucának, aki reggeleket, délelőttöket, napokat végiggürölvé tette lehetővé, hogy négy fiú mellett is meg tudjon születni ez a könyv. Ráadásul nem utolsósorban legfőbb kritikussom is ő volt, úgyhogy ami nem jó a könyvben, az ilyenformán csakis az ő hibája!

Nagyon köszönöm Kovács Eszter szerkesztőnek, aki elejétől fogva bízott ebben a könyvben.

Óriási hála Mona Daninak, akivel együtt találtuk ki a könyv első, időközben meghaladott verzióját. Köszönet Alpár Balázsnak, aki meglátásaival ezt tovább tökéletesítette, és Lukácsházi Győzőnek, aki tapasztalatával, támogatásával megadta a tekintélyét ennek a könyvnek. Az ő észrevételeik elengedhetetlenek voltak ahhoz, hogy ez a könyv szakmailag is értékelhető legyen.

Nagyon köszönöm előolvasóimnak a hasznos észrevételeket, így Fenyvesi Kristófnak, Láng Monikának, Spiró Zolinak és Szekeres Nikinek.

Csorba Lócinak, hogy volt annyira örült, hogy Luca szövegéből slágert varázsoljon. Ebben óriási köszönet Szabó Anna Rozsinak, dr. Dobozy Ágostonnak és a Lóci játszik minden tagjának, illetve a SoundCam Stúdióknak.

Köszönöm alkotótársaimnak, Baranyai (b) Andrásnak a fantasztikus rajzokat, illetve Pais Andinak, aki ezt a rengeteg-rengeteg szöveget és képet könyvvé varázsolta.

Végül, de nem utolsósorban köszönöm a Teremtőnek, hogy egészségben és boldogságban érhettem végére ennek a könyvnek, ami, remélem, még folytatódik!

És köszönöm neked, kedves olvasó, hogy annyira lelkes vagy, hogy egészen az utolsó betűig elolvastad ezt a könyvet! Most már tényleg vége.

TARTALOMJEGYZÉK

Előhang	5
1. Majorság palotája	6

POPPIA

10. A Hírességek Csarnoka	66
11. Celeb City	73
12. Hang-szerelők	79
13. Johnny Esti Show-ja	84

FOLKIA

2. A folk piac	16
3. Pentatónia erdeje	23
4. A Basszusok Birodalma	30
5. Nótafa	36

KLASSZIKA

14. Klasszika népe	92
15. Útban Szimfóniába	99
16. Szimfónia	105
17. A hangverseny	113

IMPRÓ

6. A Kék Hangjegy Bár	42
7. Herfli	47
8. Mahi Mami	53
9. A Nagy Lemezlejátszó	58

18. Harmónia	117
A Palota felépítése	120
Folk ballada	122
Köszönet	124

@ Orchard Literary Agency

@ Orchard Literary Agency